

plany zadań ochronnych
Natura 2000

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000

**Uroczyska Roztocza Wschodniego
PLH060093**

**w województwach lubelskim i
podkarpackim**

Pustynia 2013

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

plany zadań ochronnych
Natura 2000

Autorzy:

Mirosław Więcek – koordynator projektu PZO, ekspert teriolog
Lidia Orłowska – ekspert teriolog
Teresa Wyłupek – ekspert botanik
Paweł Huma – ekspert dendrolog
Michał Piskorski – ekspert chiropterolog
Małgorzata Misielak – ekspert chiropterolog
Tomasz Olbrycht – ekspert entomolog
Agnieszka Klimek – ekspert entomolog
Krzysztof Hajduk – ekspert herpetolog

Spis treści

1. Etap wstępny pracy nad Planem	5
1.1 Informacje ogólne	5
1.2 Ustalenie terenu objętego Planem	6
1.3. Mapa obszaru Natura 2000	8
1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu	9
1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem	12
1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu.	15
1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności	16
1.8. Zespół Lokalnej Współpracy	21
2. Etap II Opracowanie projektu Planu.....	25
Moduł A	25
2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony	25
2.2. Ogólna charakterystyka obszaru	35
2.3. Struktura własności i użytkowania gruntów	37
2.4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka	37
2.5. Istniejące i projektowane plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego.....	38
2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane	43
2.6.1. Typy siedlisk przyrodniczych	50
2.6.2. Gatunki roślin i ich siedliska występujące na terenie obszaru	55
2.6.3. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru.....	55
Moduł B	69
3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem.....	69
4. Analiza zagrożeń.....	108
5. Cele działań ochronnych	119

plany zadań ochronnych
Natura 2000

Moduł C	124
6. Ustalenie działań ochronnych	124
7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony.....	144
8. Wskazania do dokumentów planistycznych.....	148
9. Przesłanki sporządzenia planu ochrony	149
10. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic.....	150
11. Zestawienie uwag i wniosków.....	150
12. Literatura.....	185

1. Etap wstępny pracy nad Planem

1.1 Informacje ogólne

Nazwa obszaru	Uroczyska Roztocza Wschodniego
Kod obszaru	PLH060093
Opis granic obszaru	Tabela punktów załamania granic
SDF	Plik PDF Standardowego Formularza Danych
Położenie	województwo podkarpackie, powiat lubaczowski, gmina Horyniec-Zdrój (m. Werchrata, Prusie, Stare Brusno) oraz gmina Narol (m. Wola Wielka, Huta Złomy), województwo lubelskie, powiat tomaszowski, gmina Lubycza Królewska (m. Siedliska, Hrebenne, Potoki, Dęby, Huta Lubycka, Kniazie
Powierzchnia obszaru (w ha)	5810,00
Status prawny	Obszar zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010)9669). Aktualny status prawny, powierzchnia obszaru oraz jego współrzędne geograficzne regulowane są na mocy Decyzji Wykonawczej Komisji z dnia 7 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia siódmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C (2013) 7358).
Termin przystąpienia do sporządzenia Planu	19-02-2013
Termin zatwierdzenia Planu	23-10-2014
Koordynator Planu	Mirosław Więcek, buforekspert@gmail.com , +48502571915
Planista Regionalny	Maciej Ciuła, maciej.ciuła.rzeszow@rdos.gov.pl , +48177850044. Dorota Rogala, dorota.rogala@yahoo.pl , +48783921780.
Sprawujący nadzór	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie ul. Bazylianówka 46, 20-144 Lublin Tel: (81) 710-65-00; fax (81) 710-65-01; e-mail: sekretariat@rdos.lublin.pl

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie Al. Józefa Piłsudskiego 38, 35-001 Rzeszów Tel: (17) 785-00-44; fax (17) 852-11-09; e-mail: sekretariat.rzeszow@rdos.gov.pl
--	--

1.2 Ustalenie terenu objętego Planem

Lp	Nazwa krajowej formy ochrony przyrody lub nadleśnictwa, pokrywającej/go się z obszarem, która/e może powodować wyłączenie części terenu ze sporządzania Planu	Dokument planistyczny	Uzasadnienie wyłączenia części terenu ze sporządzania PZO	Powierzchnia krajowej formy ochrony przyrody lub nadleśnictwa pokrywająca się z obszarem [ha]
1.	Rezerwat przyrody „Jalinka”	Brak	Nie ma podstaw do wyłączenia na podstawie art. 28. ust. 11 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 51, poz. 1220 z późn. zm.).	3,76 ha
2.	Południoworoztoczański Park Krajobrazowy	Plan Ochrony Południoworoztoczańskiego Parku Krajobrazowego ustanowiony Rozporządzeniem nr 60/05 Wojewody Podkarpackiego z dnia 10 czerwca 2005 r. (Rzeszów, dnia 17 czerwca 2005 r.)	Nie ma podstaw do wyłączenia na podstawie art. 28. ust. 11 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 51, poz. 1220 z późn. zm.).	5 710,51 ha
3.	Roztocze PLB060012	W trakcie opracowywania plan zadań ochronnych.	Nie zachodzą przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (DzU z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn.zm).	5810,00 ha
4.	Nadleśnictwo Lubaczów	Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lubaczów na okres 01.01.2009 – 31.12.2018 (BULiGL O/Przemysł 2008)	Nie ma podstaw do wyłączenia na podstawie art. 28. ust. 11 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 51, poz. 1220 z późn. zm.).	1107,99 ha

5.	Nadleśnictwo Narol	Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Narol na okres 01.01.2013 – 31.12.2022 (BULiGL O/Przemysł 2012)	Nie ma podstaw do wyłączenia na podstawie art. 28. ust. 11 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 51, poz. 1220 z późn. zm.).	780,41 ha
6.	Nadleśnictwo Tomaszów	Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Tomaszów na okres 01.01.2010 – 31.12.2019 (BULiGL O/Lublin 2009)	Nie ma podstaw do wyłączenia na podstawie art. 28. ust. 11 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 51, poz. 1220 z późn. zm.).	2925,32 ha

Teren objęty PZO: **całość obszaru** o powierzchni 5810,0 ha

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

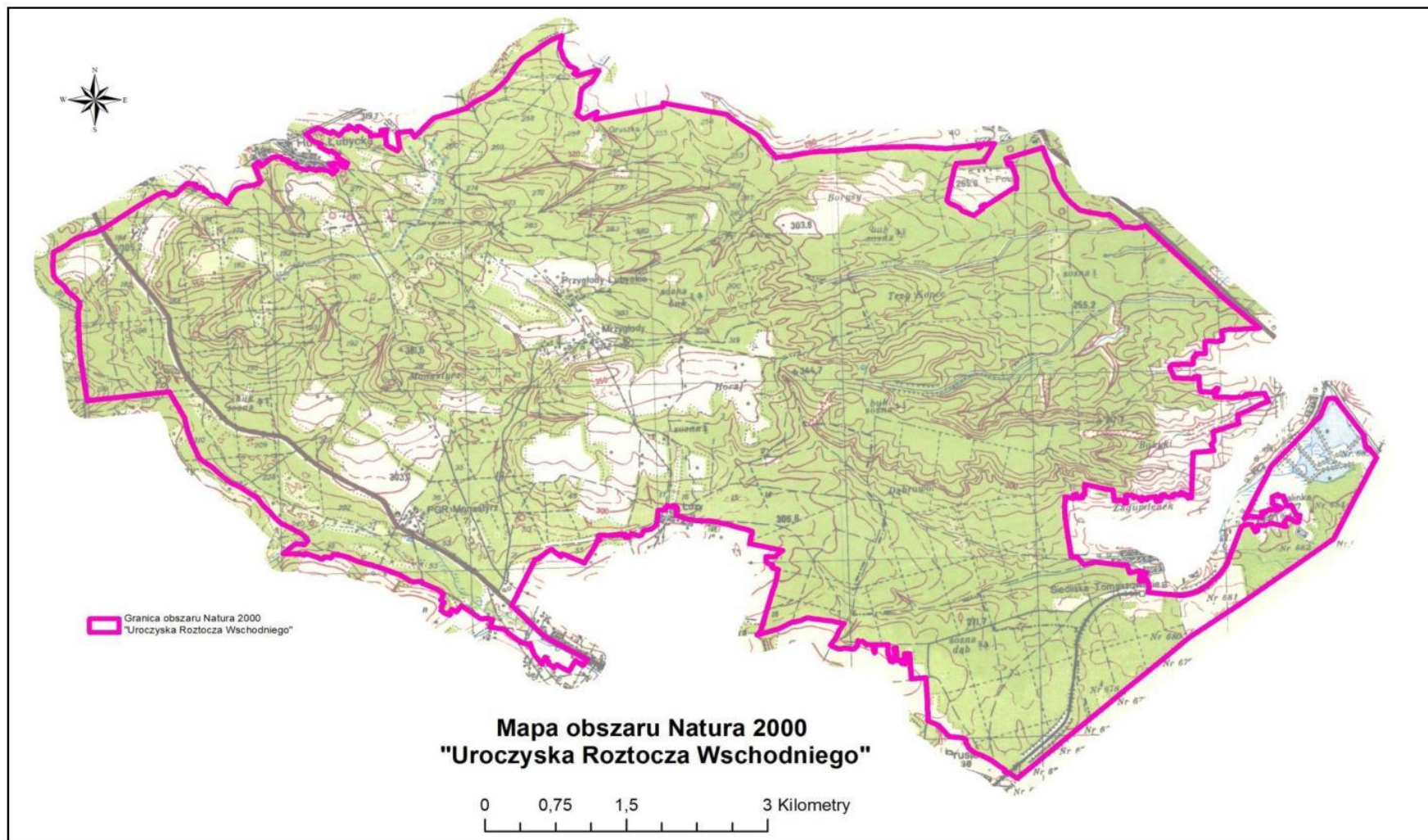

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W KRAKOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

1.3. Mapa obszaru Natura 2000

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERAŁNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W KZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

1.4. Opis założeń do sporządzenia Planu

*Opis obszaru

Obszar leży w granicach Roztocza Wschodniego na Wyżynie Lubelsko - Lwowskiej, tuż przy granicy polsko-ukraińskiej. Wyróżnia się urozmaiconą rzeźbą terenu: głębokimi wąwozami i najwyższymi w granicach Polski wzniesieniami na Roztoczu (*Długi Goraj, Krągły Goraj, Wielki Dział* – wschodnie zbocze). Ostoja obejmuje zróżnicowaną mozaikę siedlisk leśnych ze śródleśnymi polanami, dolinami potoków, stawami, wilgotnymi łąkami oraz ugorami. W północnej części obszaru zlokalizowanych jest kilkanaście bunkrów „Linii Mołotowa”, wchodzących w skład radzieckich umocnień (Rawsko-Ruskiego Rejonu Umocnionego) z czasów II wojny światowej. W południowo-zachodniej części Ostoi, na południowym stoku wapiennego wzniesienia Monastyrz znajdują się ruiny klasztoru oo. bazylianów, miejsce po pustelni św. Brata Alberta, trzy cmentarze z czasów I i II wojny światowej oraz pomnik członków UPA poległych podczas akcji w 1947 r. W części zachodniej terenu mieści się pomnik przyrody – grupa głazów z największym zwanym „Diabelskim Kamieniem”.

Przedmioty ochrony obszaru

Przedmiotami ochrony (wg SDF) w Uroczyskach Roztocza Wschodniego jest kompleks siedlisk przyrodniczych oraz związane z nimi gatunki zwierząt: 3 typy siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej oraz 10 gatunków zwierząt z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej (7 gatunków ssaków, 2 gatunki płazów, 1 gatunek bezkręgowców).

- Przedmiotami ochrony są następujące typy siedlisk przyrodniczych wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG:
 - 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion*).
 - 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*).
 - 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion*).

- Przedmiotami ochrony są następujące gatunki zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

1308 Mopek (*Barbastella barbastellus*)
 1323 Nocek Bechsteina (*Myotis bechsteinii*)
 1324 Nocek duży (*Myotis myotis*)
 1337 Bóbr europejski (*Castor fiber*)
 1352 Wilk (*Canis lupus*)
 1355 Wydra (*Lutra Lutra*)
 1361 Ryś euroazjatycki (*Lynx lynx*)
 1166 Traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*)

1188 Kumak nizinny (*Bombina bombina*)

1083 Jelonek rogacz (*Lucanus cervus*)

Na podstawie inwentaryzacji przewidzianej w ramach sporządzania PZO lista przedmiotów ochrony zostanie zweryfikowana i może ulec zmianie.

Projekt planu zadań ochronnych dotyczyć będzie całego obszaru Natura 2000 – nie stwierdzono by zachodziły przesłanki określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody.

Plan zadań ochronnych (PZO) jest narzędziem ochrony siedlisk i gatunków stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000. Ustalenia planu mogą jednak dotyczyć również terenów znajdujących się poza granicami obszaru, jeśli są istotne dla zachowania lub przywrócenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony oraz zachowania spójności sieci Natura 2000, w tym utrzymania korytarzy migracyjnych. Podstawowym celem opracowania projektu PZO jest szybkie podjęcie działań, niezbędnych do zachowania przedmiotów ochrony. Obowiązek sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wynika z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (DzU z 2009 r.; Nr 151; poz. 1220, z późn. zm). Szczegółowy zakres dokumentu określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (DzU z 2010 r.; Nr 34; poz. 186 z późn. zm.)

Zakres prac koniecznych dla sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru obejmuje:

- opisanie granic obszaru w formie wektorowej warstwy informacyjnej;
- zgromadzenie, zweryfikowanie i uzupełnienie informacji o obszarze i przedmiotach ochrony, istotnych dla ich ochrony;
- ocenę stanu ochrony przedmiotów ochrony;
- ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń;
- ustalenie celów działań ochronnych;
- ustalenie działań ochronnych wynikających z ustalonych celów działań ochronnych;
- ustalenie koniecznych zmian obowiązujących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- ocenę potrzeby sporządzenia planu ochrony dla części lub całości obszaru oraz terminu jego sporządzenia;
- sporządzenie dokumentacji projektu planu zadań ochronnych w formie elektronicznej, opracowanej w formie opisu tekstowego, zestawień tabelarycznych, przedstawień graficznych, map, baz danych, w tym cyfrowych warstw informacyjnych.

PZO sporządza się w oparciu o istniejącą i możliwą do szybkiego zebrania wiedzę na temat obszaru Natura 2000. W ramach procesu planistycznego należy przeprowadzić niezbędne badania terenowe i ustalić czy szczegółowe inwentaryzacje są potrzebne do właściwego określenia działań ochronnych.

Plan zadań ochronnych sporządza się na okres 10 lat. Jest on ustanawiany zarządzeniem regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Skutki ustanowionego PZO dla obszaru Natura 2000 to między innymi:

- określenie zakresu rzeczowego i kosztów działań niezbędnych dla ochrony obszaru wraz z ich harmonogramem, umożliwiającym występowanie o środki na ich wykonanie;
- ustanowienie formalnych podstaw występowania o środki na wykonanie niezbędnych prac;
- podsumowanie wiedzy o obszarze i przedmiotach ochrony, służącej do późniejszego śledzenia zmian oraz określenie w jakim zakresie wymaga uzupełnienia;
- ustalenie systemu monitorowania stanu przedmiotów ochrony, w tym skutków prowadzonych działań ochronnych;
- ułatwienie kwalifikowania przedsięwzięć/działań pod kątem możliwości wywierania negatywnego wpływu na obszar, z zastrzeżeniem, że przedsięwzięcie/działania nie ujęte w planie jako zagrożenia należy traktować jako mogące potencjalnie znacząco negatywnie oddziaływać na obszar;
- określenie „założeń ochrony obszaru” i celów planu zadań ochronnych jako „punktu odniesienia” dla ocen oddziaływania przedsięwzięć/działań na obszar Natura 2000 oraz dla strategicznych ocen oddziaływania innych planów;
- wskazanie ryzykownych/niewłaściwych zapisów w istniejących studiach i planach z punktu widzenia ochrony obszaru;
- jest podstawą do zastosowania w razie potrzeby art. 37 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody;
- uregulowanie zasad wdrażania programów rolnośrodowiskowych, które muszą być zgodne z zapisami PZO;
- opisanie nowo znalezionych gatunków lub siedlisk, które powinny być przedmiotami ochrony w obszarze (umożliwia to m.in. stosowanie wobec nich art. 6(4) Dyrektywy siedliskowej);
- określenie konieczności sporządzenia planu ochrony oraz zmian/modyfikacji SDF/granicy obszaru.

*W opisie wykorzystano tekst zawarty w publikacji „Obszary Natura 2000 na Podkarpaciu” wydanej przez RDOŚ w Rzeszowie w 2011 r. (autorzy: Dorota Rogala, Sabina Nowak, Adam Warecki, Tomasz Młeczek, Michał Piskorski)

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

1.5. Ustalenie przedmiotów ochrony objętych Planem

Dane zamieszczone w tej tabeli pochodzą z SDF obszaru i stanowią punkt wyjścia do prac inwentaryzacyjnych. Przeprowadzona weryfikacja może doprowadzić do ich częściowej zmiany.

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	% pokrycia	Pop. osiadła	Pop. rozrodcza	Pop. przemieszczająca się	Pop. zimująca	Ocena pop. / Stopień reprezen.	Ocena st. zach.	Ocena izol. / Pow. względna	Ocena ogólna	Opinia dot. wpisu
S1	9130	Żyzne buczyny	<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>	16,20					A	A	C	A	Dane zawarte w SDF wymagają weryfikacji jeśli chodzi o powierzchnię zajmowanego siedliska.
S2	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>	0,50					C	B	C	C	Dane zawarte w SDF wymagają weryfikacji jeśli chodzi o powierzchnię zajmowanego siedliska.
S3	91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion</i>	0,50					C	B	C	C	Dane zawarte w SDF wymagają weryfikacji jeśli chodzi o powierzchnię zajmowanego siedliska.
Z1	1083	Jelonek rogacz	<i>Lucanus cervus</i>		2i				C	B	A	B	Dane zawarte w SDF wymagają weryfikacji pod kątem aktualnej liczebności i stanu zachowania.

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	% pokrycia	Pop. osiadła	Pop. rozrod- cza	Pop. prze- mieszcz ająca się	Pop. zimująca	Ocena pop. / Stopień reprezen.	Oce- na st. zach.	Ocena izol. / Pow. względna	Ocena ogólna	Opinia dot. wpisu
Z2	1166	Traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>		3i				C	B	C	C	Dane zawarte w SDF wiarygodne tak, co do liczebności i stanu zachowania.
Z3	1188	Kumak nizinny	<i>Bombina bombina</i>		5-10i				C	B	C	C	Dane zawarte w SDF wymagają weryfikacji w celu oszacowania liczebności i stanu zachowania.
Z4	1308	Mopek zachodni	<i>Barbastella barbastellus</i>		P				C	B	C	B	Dane zawarte w SDF wymagają weryfikacji pod kątem aktualnej liczebności i stanu zachowania.
Z5	1323	Nocek Bechsteina	<i>Myotis bechsteinii</i>		P				C	B	C	B	Dane zawarte w SDF wymagają weryfikacji pod kątem aktualnej liczebności i stanu zachowania.
Z6	1324	Nocek duży	<i>Myotis myotis</i>		C				C	B	C	B	Dane zawarte w SDF wymagają weryfikacji pod kątem aktualnej liczebności i stanu zachowania.
Z7	1337	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>		4-6				C	B	C	C	Dane zawarte w SDF wymagają weryfikacji w celu określenia aktualnej liczebności i stanu

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	% pokrycia	Pop. osiadła	Pop. rozrod- cza	Pop. prze- mieszcz ająca się	Pop. zimująca	Ocena pop. / Stopień reprezen.	Oce- na st. zach.	Ocena izol. / Pow. względna	Ocena ogólna	Opinia dot. wpisu
													zachowania.
Z8	1352	Wilk	<i>Canis lupus</i>		5				C	B	C	B	Dane zawarte w SDF wymagają weryfikacji w celu określenia aktualnej liczebności i stanu zachowania.
Z9	1355	Wydra	<i>Lutra lutra</i>		4				C	B	C	C	Dane zawarte w SDF wymagają weryfikacji w celu określenia aktualnej liczebności i stanu zachowania.
Z10	1361	Ryś euroazjatycki	<i>Lynx lynx</i>		2				C	B	C	B	Dane zawarte w SDF wymagają weryfikacji w celu określenia aktualnej liczebności i stanu zachowania.

Gdzie symbol: S oznacza siedliska, R – rośliny, Z – zwierzęta. Siedliska i/lub gatunki nie wykazane jako przedmioty ochrony w SDF w momencie przystąpienia do sporządzenia PZO, a kwalifikujące się do tego o czym świadczy dostępna wiedza zaznaczamy indeksem „p” w kolumnie Lp. wpisane są kursywą.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

1.6. Opis procesu komunikacji z różnymi grupami interesu.

Komunikacja z zainteresowanymi stronami w procesie przygotowania projektu PZO dla obszaru opierała się o stronę internetową RDOŚ w Rzeszowie <http://rzeszow.rdos.gov.pl/>. Zamieszczano tam informacje o projekcie POIS.05.03.00-00-186/09, postępie prac nad projektem planu, wykonawcy, terminach i miejscach spotkań oraz obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dn. 23.04.2013 r. o rozpoczęciu opracowywania projektów planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000 m.in. Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 (http://rzeszow.rdos.gov.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1410:obwieszczenie-regionalnego-dyrektora-ochrony-rodowiska-w-rzeszowie-z-dn-23042013-r-o-rozpoczciu-opracowywania-projektow-planow-zada-ochronnych-obszarow-natura-2000-puszcza-sandomierska-plb180005-horyniec-plh180017-i-uroczyska-roztocza-wschodniego-&catid=56:obwieszczenia&Itemid=95). Obwieszczenie zostało także wywieszane na tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz w urzędach gmin Horyniec-Zdrój, Narol i Lubycza Królewska.

Podstawowe znaczenie dla komunikowania się z grupami interesu, osobami i instytucjami w różny sposób związanymi z obszarem mają spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy. Zaproszeni do niego zostali przedstawiciele wszystkich jednostek samorządowych, Lasów Państwowych, organizacji społecznych związanych z ochroną przyrody, instytucji zajmujących się w skali województw planowaniem przestrzennym, zarządzaniem wodami powierzchniowymi etc., a także podmioty prowadzące działalność w obszarze i jego sąsiedztwie. O terminach, miejscu i organizacji spotkań Zespołu Lokalnej Współpracy uczestnicy są powiadamiani przez wykonawcę pocztą elektroniczną oraz telefonicznie. Informacje o spotkaniach zamieszczane są także na stronie internetowej RDOŚ w Rzeszowie.

I spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) odbyło się 24.06.2013 r. w siedzibie Nadleśnictwa Lubaczów. Przedstawiono na nim założenia projektu POIS.05.03.00-00-186/09, w ramach którego opracowywane są plany zadań ochronnych na obszarze województwa, metodykę przygotowania planu zadań ochronnych, zasady funkcjonowania Zespołu Lokalnej Współpracy, a także scharakteryzowano obszar w zakresie przebiegu granic, przedmiotów ochrony i głównych zagrożeń.

II spotkanie ZLW odbyło się 25.02.2014 r. w pensjonacie „Hetman” w Horyńcu-Zdroju. W trakcie spotkania podsumowano wykonane prace inwentaryzacyjne i zaprezentowano ich wyniki, przedstawiono koncepcję ochrony, propozycje zmian przebiegu granic oraz wskazano istniejące i potencjalne zagrożenia dla przedmiotów ochrony.

III spotkanie ZLW odbyło się 24.03.2014 r. w pensjonacie „Hetman” w Horyńcu-Zdroju. W trakcie spotkania przedstawiono poprawioną wersję projektu pzo, przedyskutowano zapisy i ustalono zakres końcowych poprawek.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

1.7. Kluczowe instytucje/osoby dla obszaru i zakres ich odpowiedzialności

Lp.	Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
1.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie	Nadzór nad obszarami sieci Natura 2000, prowadzenie działań w zakresie ochrony przyrody na terenie województwa.	al. Józefa Piłsudskiego 38, 35-001 Rzeszów	tel. (17) 785-00-44, fax (17) 852-11-09 sekretariat.rzeszow@rdos.gov.pl
2.	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie	Nadzór nad obszarami sieci Natura 2000, prowadzenie działań w zakresie ochrony przyrody na terenie województwa.	ul. Bazylianówka 46 20 – 144 Lublin"	tel. (81) 710-65-00 sekretariat@rdos.lublin.pl
3.	Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie	Planowanie przestrzenne	ul. Grunwaldzka 15, 35-959 Rzeszów	tel. (17) 867-19-01 sekrwoj@rzeszow.uw.gov.pl
4.	Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie	Planowanie przestrzenne	ul. Spokojna 4, 20-914 Lublin	tel. (81) 74-24-100 sekretariat@lublin.uw.gov.pl
5.	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	Planowanie przestrzenne	al. Ł. Ciepłińskiego 4, 35-010 Rzeszów	tel. (17) 850-17-80, 850-17-82; fax (17) 860-67-02 urzad@podkarpackie.pl
6.	Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego	Planowanie przestrzenne	ul. Spokojna 4, 20-074 Lublin	tel. (81) 44-16-600 kancelaria.marszalka@lubelskie.pl
7.	Starostwo Powiatowe w Lubaczowie	Regionalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Jasna 1, 37-600 Lubaczów	tel. (16) 632-87-00, fax. (16) 632-87-09 starostwo@lubaczow.powiat.pl
8.	Starostwo Powiatowe w Tomaszowie Lubelskim	Regionalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Lwowska 68, 22-600 Tomaszów	tel. (84) 664-35-35 starostwo@powiat-tomaszowski.com.pl

Lp.	Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
9.	Urząd Gminy Lubycza Królewska	Lokalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Kolejowa 1, 22-680 Lubycza Królewska	tel. (84) 661-70-02 gmina@lubycza.pl
10.	Urząd Gminy Horyniec Zdrój	Lokalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	al. Przyjaźni 5, 37-620 Horyniec Zdrój	tel./fax (16) 631-34-550 ug@horyniec-zdroj.pl
11.	Urząd Miasta i Gminy Narol	Lokalne zadania planistyczne i zagadnienia inwestycyjne	ul. Rynek 1, 37-610 Narol	tel. (16) 631-70-86, fax (16) 631-71-04 burmistrz@narol.pl
12.	Sołectwo Huta Złomy	Działania informacyjno - promocyjne		
13.	Sołectwo Wola Wielka	Działania informacyjno - promocyjne		
14.	Sołectwo Huta Lubycka	Działania informacyjno - promocyjne		
15.	Sołectwo Kniazie	Działania informacyjno - promocyjne		
16.	Sołectwo Dęby	Działania informacyjno - promocyjne		
17.	Sołectwo Potoki	Działania informacyjno - promocyjne		
18.	Sołectwo Hrebenne	Działania informacyjno - promocyjne		
19.	Sołectwo Siedliska	Działania informacyjno - promocyjne		
20.	Sołectwo Stare Brusno	Działania informacyjno - promocyjne		
21.	Sołectwo Werchrata	Działania informacyjno - promocyjne		
22.	Sołectwo Prusie	Działania informacyjno - promocyjne		

Lp.	Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
23.	Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie	Regionalne zadania planistyczne	ul. Targowa 1, 35-064 Rzeszów	tel./fax (17) 852-86-51 sekretariat@pbpp.pl
24.	Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie	Regionalne zadania planistyczne	ul. Graniczna 4, 20-010 Lublin	tel: (81) 534-04-11 biuro@bpp.lublin.pl
25.	Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków z siedzibą w Przemyślu	Ochrona zabytków	ul. Jagiellońska 29, 37-700 Przemyśl	tel./fax (16) 678-61-78, 678-59-44 wkzabytkow@wuozprzemysl.pl
26.	Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Lublinie	Ochrona zabytków	ul. Archidiakońska 4, 20- 113 Lublin	tel. (81) 532-90-35 info@wkz.lublin.pl
27.	Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu	Ochrona przyrody	ul. Wybrzeże Ojca Świętego Jana Pawła II 24, 37-700 Przemyśl	tel./fax (16) 670-48-74 zpkprzem@pro.onet.pl
28.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie	Gospodarka leśna	ul. Bieszczadzka 2, 38-400 Krosno	tel. (13) 436-44-51 rdlp@krosno.lasy.gov.pl
29.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie	Gospodarka leśna	ul. Czechowska 4, 20- 950 Lublin	tel. (81) 532-70-31 rdlp@lublin.lasy.gov.pl
30.	Nadleśnictwo Lubaczów	Gospodarka leśna	ul. Juliusza Słowackiego 20, 37-600 Lubaczów	tel. (16) 632-19-72 lubaczow@krosno.lasy.gov.pl
31.	Nadleśnictwo Narol	Gospodarka leśna	ul. Bohaterów 19 września 1939 roku, 37-610 Narol	tel. (16) 632-53-50, fax. (16) 632- 53-51 narol@krosno.lasy.gov.pl
32.	Nadleśnictwo Tomaszów	Gospodarka leśna	ul. Mickiewicza 1, Pasieki, 22-600 Tomaszów Lubelski	tel. (84) 664-24-50 tomaszow@lublin.lasy.gov.pl
33.	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Rzeszowie, Podkarpacki Oddział Regionalny	Gospodarka rolna	al. Tadeusza Rejtana, 36, 35-310 Rzeszów	tel. (17) 875-60-00
34.	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Lublinie Lubelski Oddział Regionalny	Gospodarka rolna	Elizówka 65, 21-003 Ciecierzyn	tel. (81) 756-88-20

Lp.	Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
35.	Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale	Gospodarka rolna	ul. Tkaczowa 146, 36-040 Boguchwała	tel. (17) 870-15-00 boguchwala@podrb.pl
36.	Podkarpacka Izba Rolnicza	Gospodarka rolna	ul. Tkaczowa 146, 36-040 Boguchwała	tel./fax (17) 871-40-77, pir@xo.pl
37.	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie	Polityka hydrologiczna	ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 22, 31-109 Kraków	tel. (12) 628-41-30, poczta@krakow.rzgw.gov.pl
38.	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie	Polityka hydrologiczna	ul. Hetmańska 9, 35-959 Rzeszów	tel. (17) 853-74-00 rzeszow@pzmiuw.pl
39.	Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Lublinie	Polityka hydrologiczna	ul. Karłowicza 4, 20-027 Lublin	tel. (81) 531-03-00 sekretariat@wzmiuw.lublin.pl
40.	Bieszczadzki Oddział Straży Granicznej	Bezpieczeństwo granicy państwowej	ul. Mickiewicza 34, 37-700 Przemyśl	tel. (16) 673-20-00 rzecznik.bieszczadzki@strazgraniczna.pl
41.	Nadbużański Oddział Straży Granicznej w Chełmie	Bezpieczeństwo granicy państwowej	ul. Trubakowska 2, 22-100 Chełm,	tel.(82) 568-50-02 komendant.nadbuzanski@strazgraniczna.pl
42.	Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego w Rzeszowie	Gospodarka łowiecka	ul. Ks. J. Jałowego 25, 35-010 Rzeszów	tel. (17) 853-35-46 zo.rzeszow@pzlow.pl
43.	Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego w Lublinie	Gospodarka łowiecka	ul. Wieniawska 10, 20-071 Lublin	tel. (81) 532-78-28 zo.lublin@pzlow.pl
44.	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Rzeszowie	Zarządzanie i utrzymanie dróg krajowych	ul. Legionów 20, 35-959 Rzeszów	tel. (17) 853-40-71 sekretariat_rzeszow@gddkia.gov.pl
45.	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Lublinie	Zarządzanie i utrzymanie dróg krajowych	ul. Ogrodowa 21 20-075 Lublin	tel. (81) 532-70-61 sekretariat@lublin.gddkia.gov.pl
46.	Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa Oddział w Krośnie	Kształcenie kadry leśnej, wdrażanie nowych technologii w gospodarce leśnej,	ul. Bieszczadzka 2, 38-400 Krosno	tel: (13) 436-44-51, fax (13) 436-43-01

Lp.	Instytucja/osoby	Zakres odpowiedzialności	Adres siedziby instytucji/osoby	Kontakt
47.	Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa Oddział w Lublinie	Kształcenie kadry leśnej, wdrażanie nowych technologii w gospodarce leśnej.	Dom Technika FSNT NOT w Lublinie ul. M. Skłodowskiej-Curie 3, 20-029 Lublin	tel. (81) 532-65-40
48.	Przemyskie Stowarzyszenie Opieki i Rewitalizacji Linii Mołotowa – Projekt 8813	Ochrona zabytków materialnych Linii Mołotowa	ul. Bielskiego 62/39, 37-700 Przemyśl	tel. 505 077 838 grzegorz.malik@wp.pl
49.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji Podkarpacia „PRO CARPATHIA”	Rozwój i promocja Podkarpacia	ul. Gałęzowskiego 6/319, 35-074 Rzeszów	tel. (17) 852-85-26 info@procarpathia.pl
50.	Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Horynieckiej	Reprezentacja społeczności lokalnej	ul. Sobieskiego 4, 37-620 Horyniec-Zdrój	tel. 506 128 979 spzh@poczta.onet.pl
51.	Stowarzyszenie dla Natury "Wilk"	Ochrona przyrody	Twardorzeczka 229, 34-324 Lipowa	tel. 606 110 046 sabina.nowak@polskiwilk.org.pl
52.	Stowarzyszenie na Rzecz Społeczno-Kulturalnego Rozwoju Gminy Lubycza Królewska „Razem dla Lubyczy"	Reprezentacja społeczności lokalnej	ul. Szkolna 2, 22-680 Lubycza Królewska	tel. (84) 661-70-41 razemdlalubyczy@onet.pl
53.	BULiGL O/Przemyśl	Gospodarka leśna, ochrona przyrody	ul. Wysockiego 46A, 37-700 Przemyśl	tel. (16) 670-52-81, sekretariat@przemysl.buligl.pl
54.	Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach	Ochrona, użytkowanie i kształtowanie środowiska	Falenty, Al. Hrabaska 3 05-090 Raszyn	48 (22) 628-37-63 itp@itp.edu.pl

1.8. Zespół Lokalnej Współpracy

Lp.	Imię i nazwisko	Funkcja	Nazwa instytucji /grupy interesu, którą reprezentuje	Kontakt

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERAŁNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W KRZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Lp.	Imię i nazwisko	Funkcja	Nazwa instytucji /grupy interesu, którą reprezentuje	Kontakt

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W KZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Lp.	Imię i nazwisko	Funkcja	Nazwa instytucji /grupy interesu, którą reprezentuje	Kontakt

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W KZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Lp.	Imię i nazwisko	Funkcja	Nazwa instytucji /grupy interesu, którą reprezentuje	Kontakt

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W KZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

2. Etap II Opracowanie projektu Planu

Moduł A

2.1. Informacja o obszarze i przedmiotach ochrony

Lp.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
1.	<i>Materiały niepublikowane</i>	Raport z wykonania inwentaryzacji siedlisk nieleśnych oraz wybranych gatunków roślin i zwierząt występujących na terenie nadleśnictwa Tomaszów w roku 2007 (P. Stachyra, W. Michalczyk, P. Marczakowski, R. Cymbała, P. Chmielewski, M. Bugaj, M. Cymbała, Zamość 2007).	Dokument zawiera informacje nt. projektowanych SOO natura 2000 – powołanie nowych i powiększenie istniejących ostoj siedliskowych, weryfikacja danych o występowaniu siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt.	Dostarcza danych o rozmieszczeniu i charakterystyce siedlisk nieleśnych i gatunków (w tym jelonka rogacza)	Materiały znajdują się w posiadaniu RDOŚ w Lublinie

Lp.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
2.	<i>Materiały niepublikowane</i>	Raport z wykonania prac związanych z projektem utworzenia nowych specjalnych obszarów ochrony siedlisk sieci Natura 2000 w województwie lubelskim (P. Stachyra, Zamość 2009).	Dokument zawiera informacje nt. projektowanych SOO Natura 2000 - powołanie nowych i powiększenie istniejących ostoj siedliskowych, weryfikacja danych o występowaniu siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt	Dostarcza danych o rozmieszczeniu i charakterystyce siedlisk nieleśnych i gatunków (w tym jelonka rogacza). Zawiera opis zagrożeń dla obszaru, przedstawia postulaty ochronne.	Materiały znajdują się w posiadaniu RDOŚ w Lublinie
3.	<i>Ekspertyzy przyrodnicze</i>	Inwentaryzacja siedlisk i gatunków Natura 2000 w Lasach Państwowych (LP 2007)	Inwentaryzacja siedlisk i gatunków z załączników I i II Dyrektywy Rady nr 92/43/EWG na gruntach SP w zarządzie Nadleśnictwa Lubaczów i Nadleśnictwa Narol (pliki shp)	Opracowanie zawiera inwentaryzację siedlisk przyrodniczych wykonaną w 2007 r. Dostarcza danych o ich rozmieszczeniu i charakterystyce jednak są to dane wymagające uzupełnienia i uszczegółowienia.	Materiały znajdują się w posiadaniu RDOŚ w Rzeszowie
4.	<i>Materiały niepublikowane</i>	Michał Piskorski	Informacja o zimowaniu nietoperzy w bunkrach i piwnicach w latach 2006-2013.	Informacje kluczowe z punktu widzenia planowania ochrony nietoperzy	Materiały dostępne u autora

Lp.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
5.	Plany/programy/ strategie/projekty	Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lubaczów na okres 01.01.2009-31.12.2018 (BULiGL O/Przemysł 2008)	Dokument zawiera wyniki inwentaryzacji stanu lasu, ocenę gospodarki nadleśnictwa, opisuje drzewostany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa oraz określa dla nich zasady gospodarki leśnej. Zawiera także program ochrony przyrody wraz z opisem środowiska przyrodniczego, informację o istniejących i projektowanych formach ochrony przyrody oraz zalecenia ochronne, w tym działania sprzyjające przedmiotom ochrony	Stanowi podstawową informację o lasach występujących na terenie obszaru, ocenie jego stanu, a także projektowane zabiegi gospodarcze i ochronne.	Materiały znajdują się w posiadaniu RDLP w Krośnie i Nadleśnictwa Lubaczów

Lp.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
6.	Plany/programy/ strategie/projekty	Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Narol na okres 01.01.2013-31.12.2022 (BULiGL O/Przemysł 20012)	Dokument zawiera wyniki inwentaryzacji stanu lasu, ocenę gospodarki nadleśnictwa, opisuje drzewostany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa oraz określa dla nich zasady gospodarki leśnej. Zawiera także program ochrony przyrody wraz z opisem środowiska przyrodniczego, informację o istniejących i projektowanych formach ochrony przyrody oraz zalecenia ochronne, w tym działania sprzyjające przedmiotom ochrony	Stanowi podstawową informację o lasach występujących na terenie obszaru, ocenie jego stanu, a także projektowane zabiegi gospodarcze i ochronne	Materiały znajdują się w posiadaniu RDLP w Krośnie i Nadleśnictwa Narol

Lp.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
7.	<i>Plany/programy/ strategie/projekty</i>	Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Tomaszów na okres 01.01.2010-31.12.2019- (BULiGL O/Lublin 2009)	Dokument zawiera wyniki inwentaryzacji stanu lasu, ocenę gospodarki nadleśnictwa, opisuje drzewostany na gruntach w zarządzie nadleśnictwa oraz określa dla nich zasady gospodarki leśnej. Zawiera także program ochrony przyrody wraz z opisem środowiska przyrodniczego, informację o istniejących i projektowanych formach ochrony przyrody oraz zalecenia ochronne, w tym działania sprzyjające przedmiotom ochrony	Stanowi podstawową informację o lasach występujących na terenie obszaru, ocenie jego stanu, a także projektowane zabiegi gospodarcze i ochronne	Materiały znajdują się w posiadaniu RDLP w Lublinie i Nadleśnictwa Tomaszów
8.	<i>Plany/programy/ strategie/projekty</i>	Prognoza oddziaływania Planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Tomaszów na środowisko (BULiGL O/Lublin 2009)	Określenie wpływu planu na środowisko, a zwłaszcza gatunki roślin i zwierząt, będące przedmiotami ochrony na obszarach Natura 2000.	Dokument zawiera analizę wpływu Planu urządzenia lasu w odniesieniu do przedmiotów ochrony obszaru.	Materiały znajdują się w posiadaniu RDLP w Lublinie i Nadleśnictwa Tomaszów
9.	<i>Plany/programy/ strategie/projekty</i>	Prognoza oddziaływania Planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lubaczów na środowisko (BULiGL O/Przemyśl 2010)	Określenie wpływu planu na środowisko, a zwłaszcza gatunki roślin i zwierząt, będące przedmiotami ochrony na obszarach Natura 2000.	Dokument zawiera analizę wpływu Planu urządzenia lasu w odniesieniu do przedmiotów ochrony obszaru.	Materiały znajdują się w posiadaniu RDLP w Krośnie i Nadleśnictwa Lubaczów

Lp.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
10.	<i>Plany/programy/ strategie/projekty</i>	Uproszczony Plan Urządzenia Lasu wsi Stare Brusno na okres 01.01.2010 - 31.12.2019 (Taxus SI sp. z o.o. 2010)	Dokument opisuje drzewostany na gruntach leśnych własności prywatnej i określa dla nich zasady gospodarki leśnej	Informacja o lasach występujących poza gruntami zarządzanymi przez LP, pomocna w planowaniu ochrony siedlisk przyrodniczych.	Materiały znajdują się w posiadaniu Starostwa Powiatowego w Lubaczowie
11.	<i>Plany/programy/ strategie/projekty</i>	Uproszczony Plan Urządzenia Lasu wsi Werchrata na okres 01.01.2010 - 31.12.2019 (Taxus SI sp. z o.o. 2010)	Dokument opisuje drzewostany na gruntach leśnych własności prywatnej i określa dla nich zasady gospodarki leśnej	Informacja o lasach występujących poza gruntami zarządzanymi przez LP, pomocna w planowaniu ochrony siedlisk przyrodniczych.	Materiały znajdują się w posiadaniu Starostwa Powiatowego w Lubaczowie
12.	<i>Plany/programy/ strategie/projekty</i>	Uproszczony Plan Urządzenia Lasu wsi Prusie na okres 01.01.2010 - 31.12.2019 (Taxus SI sp. z o.o. 2010)	Dokument opisuje drzewostany na gruntach leśnych własności prywatnej i określa dla nich zasady gospodarki leśnej	Informacja o lasach występujących poza gruntami zarządzanymi przez LP, pomocna w planowaniu ochrony siedlisk przyrodniczych.	Materiały znajdują się w posiadaniu Starostwa Powiatowego w Lubaczowie
13.	<i>Plany/programy/ strategie/projekty</i>	Uproszczony Plan Urządzenia Lasu wsi Wola Wielka na okres 01.01.2010 - 31.12.2019 (Taxus SI sp. z o.o. 2010)	Dokument opisuje drzewostany na gruntach leśnych własności prywatnej i określa dla nich zasady gospodarki leśnej	Informacja o lasach występujących poza gruntami zarządzanymi przez LP, pomocna w planowaniu ochrony siedlisk przyrodniczych.	Materiały znajdują się w posiadaniu Starostwa Powiatowego w Lubaczowie

Lp.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
14.	<i>Plany/programy/ strategie/projekty</i>	Uproszczony Plan Urządzenia Lasu wsi Huta Złomy na okres 01.01.2010 - 31.12.2019 (Taxus SI sp. z o.o. 2010)	Dokument opisuje drzewostany na gruntach leśnych własności prywatnej i określa dla nich zasady gospodarki leśnej	Informacja o lasach występujących poza gruntami zarządzanymi przez LP, pomocna w planowaniu ochrony siedlisk przyrodniczych.	Materiały znajdują się w posiadaniu Starostwa Powiatowego w Lubaczowie
15.	<i>Plany/programy/ strategie/projekty</i>	Uproszczony Plan Urządzenia Lasu mienia komunalnego gminy Horyniec-Zdrój na okres 01.01.2006.- 31.12.2015 (Jerzy Świętek Urządzenie Lasów i Terenów Zieleni 2006)	Dokument opisuje drzewostany na gruntach leśnych własności prywatnej i określa dla nich zasady gospodarki leśnej	Informacja o lasach występujących poza gruntami zarządzanymi przez LP, pomocna w planowaniu ochrony siedlisk przyrodniczych.	Materiały znajdują się w posiadaniu Starostwa Powiatowego w Lubaczowie oraz UG w Horyńcu-Zdroju
16.	<i>Plany/programy/ strategie/projekty</i>	Prognoza oddziaływania na środowisko projektów uproszczonych planów urządzenia lasu dla lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa w powiecie Lubaczów (gminy Naroł, Horyniec-Zdrój) (Klub Przyrodników 2010)	Ocena możliwego oddziaływania zapisów UPUL na środowisko przyrodnicze obszaru, w tym przedmioty ochrony.	Dokument wskazuje działania prowadzące do ograniczenia negatywnego oddziaływania prowadzonej gospodarki leśnej na chronione składniki środowiska przyrodniczego. Posiada znaczenie ogólne ze względu na braku odniesień do konkretnych siedlisk przyrodniczych i chronionych gatunków roślin i zwierząt.	Materiały znajdują się w posiadaniu Starostwa Powiatowego w Lubaczowie

Lp.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
17.	<i>Plany/programy/ strategie/projekty</i>	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (2002)	Dokument określa cele, zasady i struktury zagospodarowania przestrzennego oraz lokalizacje inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym i wojewódzkim.	Informacja ogólna dotycząca przede wszystkim lokalizacji dużych przedsięwzięć infrastrukturalnych, a także wymagania w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego	Dokument dostępny pod linkiem: http://www.plan.lubelskie.pl/
18.	<i>Plany/programy/ strategie/projekty</i>	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego (2002)	Dokument określa cele, zasady i struktury zagospodarowania przestrzennego oraz lokalizacje inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym i wojewódzkim.	Informacja ogólna dotycząca przede wszystkim lokalizacji dużych przedsięwzięć infrastrukturalnych, a także wymagania w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego	Strona PBPP www.pbpp.pl
19.	<i>Plany/programy/ strategie/projekty</i>	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Horyniec-Zdrój (2002)	Dokument zawiera uwarunkowania przyrodnicze i społeczno- gospodarcze a także kierunki rozwoju gminy Horyniec-Zdrój.	Stanowi źródło informacji na temat charakterystyki geograficznej, geologicznej, klimatycznej, hydrologicznej gminy oraz informacje dot. zagospodarowania terenu	Dokument znajduje się w posiadaniu UG Horyniec – Zdrój

Lp.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
20.	<i>Plany/programy/ strategie/projekty</i>	Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2005-2013	Dokument określający najważniejsze działania mające na celu ciągły rozwój gminy oraz przewidywane efekty tych działań.	Stanowi źródło informacji na temat planowanych działań prowadzących do zrównoważonego rozwoju gminy.	http://www.ughoryniec.iap.pl
21.	<i>Plany/programy/ strategie/projekty</i>	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubycza Królewska (2002)	Dokument zawiera uwarunkowania przyrodnicze i społeczno-gospodarcze a także kierunki rozwoju gminy Lubycza Królewska	Stanowi źródło informacji na temat charakterystyki geograficznej, geologicznej, klimatycznej, hydrologicznej gminy oraz informacje dot. zagospodarowania terenu	Dokument znajduje się w posiadaniu UG Lubycza Królewska
22.	<i>Plany/programy/ strategie/projekty</i>	Strategia Rozwoju gminy Lubycza Królewska na lata 2007-2015	Dokument określa kierunki rozwoju Gminy i definiuje dziedziny działalności, które wchodzi w zakres kompetencji i odpowiedzialności samorządu i stanowią odzwierciedlenie zainteresowań i zamierzeń społeczności lokalnej.	Stanowi źródło informacji na temat planowanych działań, prowadzących do zrównoważonego rozwoju gminy.	http://uglubyczakrolewska.bip.lubelskie.pl

Lp.	Typ informacji	Dane referencyjne	Zakres informacji	Wartość informacji	Źródło dostępu do danych
23.	<i>Plany/programy/ strategie/projekty</i>	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Narol (2000)	Dokument zawiera uwarunkowania przyrodnicze i społeczno-gospodarcze a także kierunki rozwoju gminy Narol.	Stanowi źródło informacji na temat charakterystyki geograficznej, geologicznej, klimatycznej, hydrologicznej gminy oraz informacje dot. zagospodarowania terenu	Dokument znajduje się w posiadaniu UG Narol
24.	<i>Plany/programy/ strategie/projekty</i>	Plan ochrony Południoworoztoczańskiego Parku Krajobrazowego (PBPP w Rzeszowie, Oddział Zamiejskowy w Przemyślu (2000)	Rozporządzenie szczegółowo opisuje położenie geograficzne, administracyjne parku krajobrazowego, jego powierzchnię, podaje ogólną charakterystykę przyrodniczą i kulturową, koncepcję ochrony walorów przyrodniczych parku oraz ramowy plan zadań w dziedzinie ochrony przyrody.	Podstawowe informacje o obszarze z podaniem ogólnych walorów przyrodniczych. Niezbędny do opracowania celów działań ochronnych obszaru.	http://www.zpkprzemysl.pl/files/PKplan.pdf
25.	<i>Plany/programy/ strategie/projekty</i>	Meldunki kwartalne z monitoringu wilka i rysia	Dokument zawiera meldunki kwartalne z monitoringu wilków i rysi w Nadleśnictwie Lubaczów	Stanowi źródło informacji na temat stwierżeń występowania wilków i rysi na terenie nadleśnictwa Lubaczów	Dokument znajduje się w Zakładzie Badań Ssaków PAN w Białowieży

2.2. Ogólna charakterystyka obszaru

Położenie obszaru

Według podziału fizycznogeograficznego (Kondracki 2011) obszar położony jest w prowincji Wyżyny Polskie, w podprowincji Wyżyna Lubelsko-Lwowska, w makroregionie Roztocze, w mezoregionie Roztocze Wschodnie. Według regionalizacji geobotanicznej (Matuszkiewicz 2008) omawiany obszar położony jest w Obszarze Europejskich Lasów Liściastych i Mieszanych, w prowincji Środkowoeuropejskiej, w dziale Wyżyn Południowopolskich, w Krainie Roztoczańskiej, w okręgu Roztocza Środkowego i Południowego, podokręgu Narolskim.

Geologia i gleby

Obszar, zaliczany do Roztocza Wschodniego, zbudowany jest z osadów kredowych i trzeciorzędowych. Brak tutaj lessów, a cała powierzchnia to mioceneskie piaskowce oraz wapienie i osady wapienne przecięte dolinami cieków wodnych. Kulminacja Wielkiego Działu i wzniesień Długi Goraj i Krągły Goraj zbudowana jest ze skał mioceneskich. Pokrywają je gliny morenowe i polodowcowe piaski. Na wzniesieniach wytworzyły się gleby brunatne, miejscami rędziny, a także gleby rdzawe i bielcowe.

Hydrologia

Sieć wodną tworzą niewielkie ciekły, z których największymi w granicach obszaru są: potok Rata, będący lewym dopływem Bugu oraz potok Prutnik, będący prawym dopływem Slotwiny. Obszar Uroczyska Roztocza Wschodniego jest terenem źródłiskowym wielu małych cieków, które swoje źródła mają wśród wzniesień. Potok Prutnik jest głównym źródłem zasilania w wodę stawów w Hrebenem. Na części potoków, które nie posiadają nazwy, tworzą się małe, urokliwe, źródłiskowe stawki. Obszar Uroczyska Roztocza Wschodniego znajduje się w strefie zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 407 „Niecka Lubelska (Chełm – Zamość)” o I klasie czystości wód.

Struktura krajobrazu

Obszar charakteryzuje się dużym urozmaiceniem topograficznym. Wśród przyległych obniżen wyodrębniają się wzniesienia osiągające w swych kulminacjach ponad 390 m n.p.m. Najwyższe wzniesienia tego obszaru to Wielki Dział (390,4 m n.p.m.) oraz Krągły Goraj i Długi Goraj (391,5 m n.p.m.). Zbocza wzniesień z reguły są łagodne, chociaż zdarzają się dosyć strome. Wzniesienia przedzielone są głębokimi parowami. W południowo wschodniej części obszaru teren łagodnie się obniża, by w okolicach Hrebenego i Siedlisk stać się równinnym krajobrazem.

Korytarze ekologiczne

Obszar Uroczyska Roztocza Wschodniego położony jest w pasie granicznym z Ukrainą i pozostaje w ekologicznej współzależności z innymi obszarami przyrodniczo cennymi poza granicami kraju oraz obszarami położonymi na zachód i południe od Uroczysk Roztocza Wschodniego. Według koncepcji sieci korytarzy ekologicznych (Jędrzejewski 2009) Obszar Roztocza Wschodniego, poprzez międzynarodowy Korytarz Południowo-Centralny (KPdC), uzyskuje ekologiczne połączenie z Borami Dolnośląskimi na zachodzie kraju, a bliżej z Puszcą Świętokrzyską na zachód od Wisły (Jędrzejewski 2009). Od tego korytarza głównego (międzynarodowego) rozchodzą się korytarze lokalne umożliwiające migracje zwierząt pomiędzy terenami leśnymi Roztocza. Obszar znajduje się na trasie przebiegu Korytarza Wschodniego (KW), który łączy tereny leśne, położone wzdłuż wschodniej granicy kraju z Korytarzem Północno-Centralnym (KPnC), między innymi z Puszcą Białowieską (Jędrzejewski 2009). Korytarze lokalne łączą Obszar z Puszcą Solską (poprzez Werchratę, Wołę Wielką w kierunku Huty Różanieckiej) oraz

obszarem Horyniec.

Istniejące formy ochrony przyrody

Obszar Uroczyska Roztocza Wschodniego położony jest w granicach Południoworoztoczańskiego Parku Krajobrazowego (20816 ha, 1989 r.). Objęty jest też ochroną w ramach Obszaru specjalnej ochrony ptaków Roztocze PLB060012. W południowowschodniej części obszaru znajduje się utworzony w 2000 r. rezerwat przyrody „Jalinka” o powierzchni 3,80 ha.

Przedmioty ochrony

Przedmiotami ochrony w Obszarze są siedliska przyrodnicze z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej: żyzne buczyny ze związku *Fagion*, grąd subkontynentalny *Tilio-Carpinetum* i niżowe łągi jesionowo-olszowe *Fraxino-Alnetum* oraz gatunki zwierząt z załącznika II. Ważnym elementem ochrony obszaru są zimowiska nietoperzy. Zlokalizowane są one w schronach bojowych Linii Mołotowa, czyli Rawsko-Ruskiego Rejonu Umocnionego, w skład którego wchodzi punkty oporu Krągły Goraj i Wielki Dział. W tych schronach stwierdzono hibernację mopka *Barbastella barbastellus*, nocka Bechsteina *Myotis bechsteinii* oraz nocka dużego *Myotis myotis*. Oprócz schronów bojowych zimowisko nietoperzy (głównie mopka) stanowią piwnice w ruinach klasztoru oo. Bazylianów w Monastyrzu. Obszar jest także ostoją wilka *Canis lupus*. Ze względu na powierzchnię obszaru bytuje tutaj stale jedna wataha licząca 5 osobników. Grupa ta powiązana jest korytarzami ekologicznymi z innymi watahami zasiedlającymi Puszcę Solską, Roztocze i Lasy Sieniawskie oraz obszary Horyniec i Łukawiec, a także kompleksy leśne położone na Ukrainie. W Obszarze występuje też niewielka populacja rysia euroazjatyckiego *Lynx lynx*, bobra europejskiego *Castor fiber* oraz wydry *Lutra lutra*. Z płazów występują: traszka grzebieniasta *Triturus cristatus* oraz kumak nizinny *Bombina bombina*, z bezkręgowców – jelonek rogacz *Lucanus cervus*.

Uwarunkowania społeczno – gospodarcze

W strukturze użytkowania terenu dominują tereny leśne – zajmują około 86% ogólnej powierzchni Obszaru. Tereny rolne to tylko 13% ogólnej powierzchni Obszaru. Dominującym kierunkiem działalności jest gospodarka leśna. Tereny leśne to głównie powojenne nasadzenia sosny pospolitej na ubogich gruntach, więc inne siedliska - buczyny, grądy i łągi zachowały się na relatywnie niewielkiej powierzchni. Działalność pozarolnicza i pozaleśna w obrębie Obszaru to przede wszystkim nieliczne przyjmujące gości gospodarstwa agroturystyczne. W okolicy Hrebennego znajduje się duży kompleks stawów hodowlanych.

Turystyka

Obszar Uroczyska Roztocza Wschodniego jest miejscem atrakcyjnym turystycznie, zwłaszcza dla miłośników fortyfikacji, którzy przyjeżdżają w ten teren, by obejrzeć pozostałość Rawsko – Ruskiego Rejonu Umocnionego, wchodzącego w skład Linii Mołotowa. Innym rejonem często odwiedzanym ze względu na atrakcję geologiczną, jaką stanowią skrzemieniałe trzeciorzędowe drzewa jest rezerwat przyrody „Jalinka”. Przez obszar Uroczyska Roztocza Wschodniego poprowadzono atrakcyjne dla turystów szlaki piesze i rowerowe. W zachodniej części obszaru, w oddziale nr 186b i 186c obrębu Wola Wielka Nadleśnictwa Narol na obszarze 2,00 ha znajduje się użytek ekologiczny „Kobyle Jezioro” z unikatową florą i fauną torfowiska wysokiego.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERAŁNA
DIREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DIREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

2.3. Struktura własności i użytkowania gruntów

Typy użytków gruntowych	Typ własności	Powierzchnia użytków w ha	% udział powierzchni w obszarze
<i>Lasy</i>	<i>Skarb Państwa</i>	4813,00	82,8
	<i>Własność komunalna</i>		
	<i>Własność prywatna</i>	24,32	0,42
	<i>Inne</i>	341,98	5,89
<i>Grunty orne</i>		553,29	9,53
<i>Łąki trwale</i>		25,22	0,43
<i>Pastwiska trwale</i>			
<i>Sady</i>			
<i>Grunty pod stawami</i>			
<i>Nieuzytki</i>			
<i>Wody stojące</i>		52,20	0,90
<i>Wody płynące</i>			
<i>Grunty zabudowane</i>			
<i>Inne</i>			

2.4. Zagospodarowanie terenu i działalność człowieka

W obszarze nie występują siedliska przyrodnicze objęte dopłatami rolnośrodowiskowymi, które stanowiłyby przedmiot ochrony.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W KZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

2.5. Istniejące i projektowane plany/programy/projekty dotyczące zagospodarowania przestrzennego

L.p.	Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/programu/wdrażanie projektu	Ustalenia planu/programu/projektu mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dot. działań minimalizujących lub kompensujących
1.	<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubycza Królewska (uchwała Nr III/26/2002 Rady Gminy Lubycza Królewska z dnia 30 grudnia 2002 r.)</p> <p>(arch. Andrzej Rabeiga, mgr inż. arch. Agnieszka Rabeiga – Troczyńska, mgr inż. Piotr Rabeiga)</p>	Urząd Gminy Lubycza Królewska	Studium zakłada zachowanie istniejących form zagospodarowania terenu. Nie stanowi kolizji z przedmiotami ochrony obszaru.	Brak	-
2.	<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Horyniec-Zdrój (uchwała Nr 248/XXX/02 Rady Gminy Horyniec-Zdrój z dnia 27 lutego 2002 roku)</p> <p>(mgr inż. arch. Z. Strączyk)</p>	Urząd Gminy Horyniec-Zdrój	Studium zakłada utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenu gminy. Nie stanowi kolizji z przedmiotami ochrony obszaru.	Brak	-

L.p.	Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/programu/wdrażanie projektu	Ustalenia planu/programu/projektu mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dot. działań minimalizujących lub kompensujących
3.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Narol (uchwała Nr 187/XX/2000 Rady Miasta i Gminy Narol z dnia 29 listopada 2000 roku) (mgr inż. arch. Z. Strączyk)	Urząd Miasta i Gminy Narol	Studium zakłada utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenu. Nie stanowi kolizji z przedmiotami ochrony obszaru.	Brak	-
4.	Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Tomaszów na okres 01.01.2010-31.12.2019 (BULiGL w Lublinie)	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie	Podstawowy dokument, o który opiera się gospodarka leśna, prowadzona na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Lubaczów. Ma bezpośredni wpływ na przedmioty ochrony obszaru.	Żyzne buczyny, Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe Jelonek rogacz Traszka grzebieniasta Kumak nizinny Mopek zachodni Nocek Bechsteina Nocek duży Bóbr europejski Wilc Wydra Ryś	Dokument zawiera szereg proponowanych do realizacji działań mających na celu modyfikację wpływu planu urządzenia lasu na środowisko.

L.p.	Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/programu/wdrażanie projektu	Ustalenia planu/programu/projektu mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dot. działań minimalizujących lub kompensujących
5.	Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lubaczów na okres 01.01.2009-31.12.2018 (BULiGL O/Przemysł 2008)	Nadleśnictwo Lubaczów	Podstawowy dokument, o który opiera się gospodarka leśna, rowadzona na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Lubaczów. Ma bezpośredni wpływ na przedmioty ochrony obszaru.	Żyżne buczyny Grąd subkontynentalny Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe Kumak nizinny Mopek zachodni Nocek Bechsteina Nocek duży Bóbr europejski Wilk Wydra Ryś	Dokument zawiera szereg proponowanych do realizacji działań mających na celu ograniczanie potencjalnie negatywnego wpływu planu urządzenia lasu na środowisko.
6.	Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Narol na okres 01.01.2013-31.12.2022 (BULiGL O/Przemysł 2012)	Nadleśnictwo Narol	Podstawowy dokument, o który opiera się gospodarka leśna, rowadzona na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Lubaczów. Ma bezpośredni wpływ na przedmioty ochrony obszaru.	Żyżne buczyny Grąd subkontynentalny Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe Traszka grzebieniasta Kumak nizinny Mopek zachodni Nocek Bechsteina Nocek duży Bóbr europejski Wilk Wydra Ryś	Dokument zawiera szereg proponowanych do realizacji działań mających na celu ograniczanie potencjalnie negatywnego wpływu planu urządzenia lasu na środowisko
7.	Uproszczony Plan Urządzenia Lasu wsi Werchrata na okres 01.01.2010 - 31.12.2019 (Taxus SI sp. z o.o. 2010)	Starostwo Powiatowe w Lubaczowie	Brak	Nie dotyczy	Plan nie ustala działań minimalizujących ani kompensujących

L.p.	Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/programu/wdrażanie projektu	Ustalenia planu/programu/projektu mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dot. działań minimalizujących lub kompensujących
8.	Uproszczony Plan Urządzenia Lasu wsi Prusie na okres 01.01.2010 - 31.12.2019 (Taxus SI sp. z o.o. 2010)	Starostwo Powiatowe w Lubaczowie	Brak	Nie dotyczy	Plan nie ustala działań minimalizujących ani kompensujących
9.	Uproszczony Plan Urządzenia Lasu wsi Wola Wielka na okres 01.01.2010 - 31.12.2019 (Taxus SI sp. z o.o. 2010)	Starostwo Powiatowe w Lubaczowie	Brak	Nie dotyczy	Plan nie ustala działań minimalizujących ani kompensujących
10.	Uproszczony Plan Urządzenia Lasu wsi Huta Złomy na okres 01.01.2010 - 31.12.2019 (Taxus SI sp. z o.o. 2010)	Starostwo Powiatowe w Lubaczowie	Brak	Nie dotyczy	Plan nie ustala działań minimalizujących ani kompensujących
11.	Uproszczony Plan Urządzenia Lasu mienia komunalnego gminy Horyniec-Zdrój na okres 01.01.2006.-31.12.2015 (Jerzy Świętek Urządzenie Lasów i Terenów Zieleni 2006)	Starostwo Powiatowe w Lubaczowie	Brak	Nie dotyczy	Plan nie ustala działań minimalizujących ani kompensujących
12.	Uproszczony Plan Urządzenia Lasu wsi Stare Brusno na okres 01.01.2010 - 31.12.2019 (Taxus SI sp. z o.o. 2010)	Starostwo Powiatowe w Lubaczowie	Brak	Nie dotyczy	Plan nie ustala działań minimalizujących ani kompensujących

L.p.	Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/programu/wdrażanie projektu	Ustalenia planu/programu/projektu mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dot. działań minimalizujących lub kompensujących
13.	Uproszczony Plan Urządzenia Lasu mienia komunalnego gminy Horyniec-Zdrój na okres 01.01.2006.-31.12.2015 (Jerzy Świętek Urządzenie Lasów i Terenów Zieleni 2006)	Starostwo Powiatowe w Lubaczowie	Brak	Nie dotyczy	Plan nie ustala działań minimalizujących ani kompensujących
14.	Prognoza oddziaływania na środowisko projektów uproszczonych planów urządzenia lasu dla lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa w powiecie Lubaczów (Klub Przyrodników 2010)	Starostwo Powiatowe w Lubaczowie	Ochrona drzew dziuplastych oraz innych starszych drzew zasiedlanych przez gatunki chronione.	1308 Mopek zachodni 1323 Nocek Bechsteina 1324 Nocek duży	W ramach prac wynikających z planu nie będą usuwane drzewa: dziuplaste, grubsze niż 30 cm pierśnicy: lipy, wierzby i topole gatunków rodzimych o ile są zasiedlone przez gatunki chronione, grubsze niż 80 cm pierśnicy drzewa innych gatunków liściastych o ile są zasiedlone przez gatunki chronione, grubsze niż 30 cm martwe i zamierające drzewa gatunków liściastych, o ile są zasiedlone przez gatunki chronione. Podczas wykonywania prac wynikających z planu będą przestrzegane przepisy o ochronie gatunkowej roślin, grzybów i zwierząt. Wykonujący zabiegi będzie odpowiedzialny za rozpoznanie ewentualnego występowania gatunków chronionych wg rzeczywistego stanu na gruncie i nie powinien polegać w tym celu tylko na danych z opisu taksacyjnego.

L.p.	Tytuł opracowania	Instytucja odpowiedzialna za przygotowanie planu/programu/wdrażanie projektu	Ustalenia planu/programu/projektu mogące mieć wpływ na przedmioty ochrony	Przedmioty ochrony objęte wpływem opracowania	Ustalenia dot. działań minimalizujących lub kompensujących
15.	Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2011-2015. (Zespół autorski pod kier. Katarzyny Marandy)	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	Dokument przewiduje oddziaływanie budowy dróg na nietoperze, ssaki i owady, nie wskazuje na możliwość wystąpienia negatywnego wpływu na przedmioty ochrony obszaru Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH 060093. Nie wykonano badań przebiegu tras migracyjnych dużych ssaków. Nie przewiduje negatywnego oddziaływania na wydrę i bobra.	1352 Wilk 1361 Ryś 1308 Mopek 1324 Nocek duży 1323 Nocek Bechsteina	Prognoza nie ustala działań minimalizujących ani kompensujących

2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem wraz z zakresem prac terenowych – dane zweryfikowane

Lp	Przedmiot ochrony	Ocena ogólna	Powierzchnia [ha]	Liczba stanowisk	Rozmieszczenie w obszarze	Stopień rozpoznania	Zakres prac terenowych uzupełniających/ Uzasadnienie do wyłączenia z prac terenowych
1.	9130 Żyzne buczyny	B	929,32	8	Zgodnie z zał. map. nr 1	Dobry	W ramach prac nad projektem planu zadań ochronnych oceniono stan siedliska w obszarze na gruntach w zarządzie PGL, przy uwzględnieniu wyników inwentaryzacji LP. W obrębie siedliska założono osiem stanowisk monitoringowych zgodnie z metodyką GIOŚ przyjętą dla siedlisk leśnych (w oparciu o wskaźniki autorstwa P. Pawlaczyka dla żyznych buczyn). Prace prowadzono w dniach 28-30 czerwca 2013 r.

Lp	Przedmiot ochrony	Ocena ogólna	Powierzchnia [ha]	Liczba stanowisk	Rozmieszczenie w obszarze	Stopień rozpoznania	Zakres prac terenowych uzupełniających/ Uzasadnienie do wyłączenia z prac terenowych
2.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	C	25,96	3	Zgodnie z zał. map. nr 1	Dobry	W ramach prac nad projektem planu zadań ochronnych obszarze oceniono stan siedliska w obszarze na gruntach w zarządzie PGL, przy uwzględnieniu wyników inwentaryzacji LP. W obrębie siedliska założono trzy stanowiska monitoringowe zgodnie z metodyką GIOŚ przyjętą dla siedlisk leśnych (ocena wg wskaźników autorskich opartych o wskaźniki obowiązujące dla grądu subatlantyckiego oraz wstępne opracowane dla żyznych buczyn). Prace inwentaryzacyjne prowadzono w dniach 28-30 czerwca 2013 r.
3.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	C	32,54	3	Zgodnie z zał. map. nr 1	Dobry	W ramach prac nad projektem planu zadań ochronnych oceniono stan siedliska w obszarze, na gruntach SP w zarządzie PGL. W obrębie siedliska założono trzy stanowiska monitoringowe zgodnie z metodyką GIOŚ przyjętą dla siedlisk. Prace inwentaryzacyjne prowadzono w dniach 28-30 czerwca 2013 r.
4.	1083 Jelonek rogacz	B		1	Zgodnie z zał. map. nr 2	Słaby	W trakcie prac nad projektem planu zadań ochronnych przeprowadzono kontrolę terenową siedliska w oddziale leśnym nr 372, w celu poszukiwania śladów obecności gatunku, zgodnie z wymogami monitoringu GIOŚ. Mimo braku stwierdzenia chrząszczy, wcześniejsze badania w obszarze (Stachyra i in. 2007) pozwalają stwierdzić, że kluczowe znaczenie dla zachowania gatunku ma rezerwat przyrody „Jalinka” oraz zachodnia część oddziału 372. Inwentaryzację stanowiska gatunku przeprowadzono w okresie 24.06 – 05.07.2013 r.

Lp	Przedmiot ochrony	Ocena ogólna	Powierzchnia [ha]	Liczba stanowisk	Rożmieszczenie w obszarze	Stopień rozpoznania	Zakres prac terenowych uzupełniających/ Uzasadnienie do wyłączenia z prac terenowych
5.	1166 Traszka grzebieniasta	C		2	Zgodnie z zał. map. nr 2	Dobry	W trakcie prac nad projektem planu zadań ochronnych w okresie kwiecień – czerwiec przeprowadzono kontrolę terenową w celu ustalenia stanu siedlisk zgodnie z wymogami monitoringu gatunków zwierząt GIOŚ. Założono dwie powierzchnie monitoringowe o areale 100 ha (1x1 km) każda. Powierzchnia I obejmowała swoim zasięgiem kompleks stawów hodowlanych między Hrebennem, a przysiółkiem miejscowości Siedliska – Jelinką, na południe od drogi krajowej nr 17. W obrębie powierzchni I analizowano 4 zbiorniki (stanowiska) stanowiące potencjalne miejsce rozrodu (stanowiska I.1, I.2, I.3, I.4). W trakcie kontroli rejestrowane były wszystkie obserwowane formy rozwojowe. Obecność traszki grzebieniastej <i>Triturus cristatus</i> stwierdzono na stanowiskach I.3 oraz I.4. Powierzchnia II obejmowała śródleśne zabagnienia o znacznych wahanach poziomu wody a także rozlewiska powstałe w skutek działalności bobrów <i>Castor fiber</i> na bezimiennym, niewielkim potoku będącym prawym dopływem rzeki Sołokija. Powierzchnia mieściła się na południowy-zachód od drogi krajowej nr 17 między miejscowościami Potoki i Hrebenne. Zlokalizowano tutaj 2 stanowiska stanowiące potencjalne miejsce rozrodu (stanowiska II.1, II.2). Na żadnym z nich nie stwierdzono obecności traszki grzebieniastej.

Lp	Przedmiot ochrony	Ocena ogólna	Powierzchnia [ha]	Liczba stanowisk	Rozmieszczenie w obszarze	Stopień rozpoznania	Zakres prac terenowych uzupełniających/ Uzasadnienie do wyłączenia z prac terenowych
6.	1188 Kumak nizinny	C		3	Zgodnie z zał. map. nr 2	Dobry	<p>W trakcie prac nad projektem planu zadań ochronnych przeprowadzono w okresie kwiecień – czerwiec kontrole terenowe w celu ustalenia stanu siedlisk zgodnie z wymogami monitoringu gatunków zwierząt GIOŚ. Założono dwie powierzchnie monitoringowe. Powierzchnia I obejmowała swoim zasięgiem kompleks stawów hodowlanych między Hrebennem a przysiółkiem miejscowości Siedliska - Jelinką, na południe od drogi krajowej nr 17. W obrębie powierzchni I analizowano 4 zbiorniki (stanowiska), stanowiące potencjalne miejsce rozrodu (stanowiska I.1, I.2, I.3, I.4). W trakcie kontroli rejestrowane były wszystkie obserwowane formy rozwojowe. Obecność kumaka nizinnego <i>Bombina bombina</i> stwierdzono na stanowiskach I.1 oraz I.4. Powierzchnia II obejmowała śródleśne zabagnienia, a także rozlewiska powstałe w skutek działalności bobrów <i>Castor fiber</i> na bezimiennym, niewielkim potoku będącym prawym dopływem rzeki Sołokija. Powierzchnia mieściła się na południe od drogi krajowej nr 17 między miejscowościami Potoki i Hrebennie. Zlokalizowano tutaj 2 stanowiska stanowiące potencjalne miejsce rozrodu (stanowiska II.1, II.2). Obecność kumaka nizinnego (<i>Bombina bombina</i>) stwierdzono jedynie na stanowisku II.2. Powierzchnie monitoringowe a co za tym idzie zbiorniki (stanowiska) analizowane pod kątem obecności kumaka nizinnego są tymi samymi powierzchniami i stanowiskami, które weryfikowano pod kątem obecności traszki grzebieniastej.</p> <p>Podobnie, jak dla innych gatunków płazów, na stanowiskach ograniczono się jedynie do stwierdzenia obecności lub braku gatunku oraz czy odbywa on rozród w danym zbiorniku. Stanowiskiem rozrodczym kumaka nizinnego jest taki zbiornik, nad którym wydaje głos godowy co najmniej jeden samiec. Wcześniejsze badania w obszarze (Stachyra i in. 2007) pozwalają stwierdzić, że kluczowe znaczenie dla zachowania gatunku mają stawy w Hrebennem (powierzchnia monitoringowa I) oraz śródleśne rozlewiska i bagna między Hrebennem a Potokami (powierzchnia monitoringowa II), na których to miejscach stwierdzono obecność gatunku.</p>

Lp	Przedmiot ochrony	Ocena ogólna	Powierzchnia [ha]	Liczba stanowisk	Rozmieszczenie w obszarze	Stopień rozpoznania	Zakres prac terenowych uzupełniających/ Uzasadnienie do wyłączenia z prac terenowych
7.	1308 Mopek zachodni	B		1	Zgodnie z zał. map. nr 2	Dobry	W ramach prac nad planem zadań ochronnych w dniach 1-14 lutego 2013 r. wykonano pełną inwentaryzację schronień zimowych nietoperzy. Określono liczebność hibernujących tam nietoperzy, ponadto dokonano oceny stanu siedlisk i określono podstawowe typy zagrożeń. Oceny stanu ochrony gatunku wykonano wg metodyki GIOŚ. W okresie czerwiec – lipiec 2013 r. na dwóch stanowiskach w oddziale leśnym 372 Nadleśnictwa Tomaszów przeprowadzono odłowy nocne w sieci w celu określenia składu gatunkowego i liczebności populacji nietoperzy. Nie stwierdzono obecności gatunku w odłowach.
8.	1323 Nocek Bechsteina	B		-	Zgodnie z zał. map. nr 2	Słaby	W ramach prac nad planem zadań ochronnych w dniach 1-14 lutego 2013 r. wykonano pełną inwentaryzację schronień zimowych nietoperzy. Określono liczebność hibernujących tam nietoperzy, ponadto dokonano oceny stanu siedlisk i określono podstawowe typy zagrożeń. Warunki mikroklimatyczne panujące w schronach w okresie hibernacji są zbyt surowe by zapewnić optymalne warunki hibernacji dla nocka Bechsteina, stąd brak obecności tego gatunku w okresie hibernacji. W okresie czerwiec – lipiec 2013 r. na dwóch stanowiskach w oddziale leśnym 372 Nadleśnictwa Tomaszów przeprowadzono odłowy nocne w sieci w celu określenia składu gatunkowego i liczebności populacji nietoperzy. Nie stwierdzono obecności gatunku w odłowach.
9.	1324 Nocek duży	C		1	Zgodnie z zał. map. nr 2	Dobry	W ramach prac nad planem zadań ochronnych w dniach 1-14 lutego 2013 r. wykonano pełną inwentaryzację schronień zimowych nietoperzy. Określono liczebność hibernujących tam nietoperzy, ponadto dokonano oceny stanu siedlisk i określono podstawowe typy zagrożeń. W okresie czerwiec – lipiec 2013 r. na dwóch stanowiskach w oddziale leśnym 372 Nadleśnictwa Tomaszów przeprowadzono odłowy nocne w sieci w celu określenia składu gatunkowego i liczebności populacji nietoperzy. Nie stwierdzono obecności gatunku w odłowach.

Lp	Przedmiot ochrony	Ocena ogólna	Powierzchnia [ha]	Liczba stanowisk	Rożmieszczenie w obszarze	Stopień rozpoznania	Zakres prac terenowych uzupełniających/ Uzasadnienie do wyłączenia z prac terenowych
10.	1337 Bóbr europejski	C		1	Zgodnie z zał. map. nr 2	Dobry	W trakcie prac nad projektem planu zadań ochronnych przeprowadzono kontrole terenowe w celu ustalenia liczebności i stanu siedliska (ocena według wskaźników autorskich, Orłowska 2011). Dokonano oceny stanu zachowania gatunku w obszarze i wykorzystanie obszaru przez ssaki przy zastosowaniu metody standardowej (tropy, ślizgi, żeremia, ślady żerowania). Inwentaryzację terenową prowadzono w okresie V-VII 2013 r. Weryfikacja stanowisk gatunku polegała na założeniu transektów liniowych przebiegających przez potencjalne miejsca jego występowania. W tym celu założono transekty na ciekach wodnych. W Nadleśnictwie Narol transekt o długości 400 m w granicach użytku ekologicznego Kobyle Jezioro. W Nadleśnictwi Lubaczów transekt o długości 1 km zlokalizowany był na potoku Rata odcinku Werchrata – zabudowania gospodarstwa Monasterz. Kolejne dwa transekty założono w Nadleśnictwie Tomaszów. Przebadano linię brzegową stawów hodowlanych w Hrebennem i leśny odcinek górskiego potoku. Pierwszy transekt miał długość 1 km, drugi 400 m i biegł od tzw. Szosy Lubelskiej w kierunku zachodnim. Podczas liczeń na transekcje odnotowywano również ślady bytności bobra.
11.	1352 Wilk	B		1	Zgodnie z zał. map. nr 2	Dobry	W trakcie prac nad projektem planu zadań ochronnych przeprowadzono kontrolę terenową w celu ustalenia liczebności i stanu siedliska zgodnie z wymogami monitoringu GIOŚ. Dokonano oceny stanu zachowania gatunku w obszarze i wykorzystanie obszaru przy zastosowaniu: - metody tropień zimowych (jednoczesnych i indywidualnych) w okresie luty – marzec 2013 r., - metody tropień w innych okresach fenologicznych w okresie kwiecień – lipiec 2013 r., - fotopułapki (1 szt.) w miejscach wielokrotnego stwierdzenia śladów wilków takich, jak: miejsca licznych tropów. Założono 2 transekty liniowe przebiegające przez teren leśny. Jeden założono w części zachodniej na odcinku Werchrata – Wola Wielka, drugi transekt liniowy założono w części wschodniej biegnący od drogi krajowej nr 17 tzw. Szosy Lubelskiej w kierunku najwyższych wzniesień w obszarze. Oba transekty miały długość 5 km. Liczebność wilczej grupy oceniono na 3-5 osobników.

Lp	Przedmiot ochrony	Ocena ogólna	Powierzchnia [ha]	Liczba stanowisk	Rożmieszczenie w obszarze	Stopień rozpoznania	Zakres prac terenowych uzupełniających/ Uzasadnienie do wyłączenia z prac terenowych
12.	1361 Ryś euroazjatycki	C		1	Zgodnie z zał. map. nr 2	Dobry	<p>W trakcie prac nad projektem planu zadań ochronnych przeprowadzono kontrolę terenową w celu ustalenia liczebności i stanu siedliska zgodnie z wymogami monitoringu GIOŚ. Dokonano oceny stanu zachowania gatunku w obszarze i wykorzystanie obszaru przez ssaki przy zastosowaniu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - metody tropień zimowych (jednoczesnych i indywidualnych) w okresie luty – marzec 2013 r., - metody tropień w innych okresach fenologicznych w okresie kwiecień – lipiec 2013 r., - fotopułapki (1 szt.) w miejscach stwierdzeń śladów rysia. <p>Założono w 2 transekty liniowe przebiegające przez teren leśny. Jeden założono w części zachodniej na odcinku Werchrata – Wola Wielka, drugi transekt liniowy założono w części wschodniej biegnący od drogi krajowej nr 17 tzw. Szosy Lubelskiej w kierunku najwyższych wzniesień w obszarze. Oba transekty miały długość 5 km. Występowanie rysia w obszarze oszacowano na 1-2 osobników.</p>
13.	1355 Wydra	C	35		Zgodnie z zał. map. nr 2	Dobry	<p>Przeprowadzona w ramach prac nad pzo inwentaryzacja objęła 35 ha. Założono kilka transektów w różnych środowiskach. W Nadleśnictwi Narol w ramach transektu wspólnego, dotyczącego inwentaryzacji bobra, założono transekt w użytku ekologicznym Kobyle Jezioro. W Nadleśnictwi Lubaczów transekt o długości 1 km zlokalizowany był na potoku Rata odcinku Werchrata – zabudowania gospodarstwa Monasterz. Kolejne dwa transekty założono w Nadleśnictwie Tomaszów. Przebadano linię brzegową stawów hodowlanych w Hrebennem i leśny odcinek górskiego potoku. Pierwszy transekt miał długość 1 km, drugi 400 m i biegł od tzw. Szosy Lubelskiej w kierunku zachodnim. Rozpoznanie rozmieszczenia gatunku w obszarze prowadzono w okresie wiosennym (luty-czerwiec 2013) przy stawach hodowlanych w Hrebennem oraz przy potoku Rata w Werchracie (ocena według wskaźników autorskich, Orłowska 2011). Podczas prac terenowych na stanowiskach stwierdzono obecność pojedynczych osobników. Prawdopodobnie wynika to z terytorializmu wydry i obfitości dostępnego pokarmu.</p>

2.6.1. Typy siedlisk przyrodniczych

PRZEDMIOTY OCHRONY OBSZARU

Kod siedliska:9130

Nazwa typu siedliska: Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion*)

Charakterystyka: Żyzne buczyny górskie są zwykle wysokopiennymi, zwartymi lasami o złożonej strukturze przestrzennej. Drzewostan zdominowany jest zwykle przez buka *Fagus sylvatica*, chociaż na terenie Karpat i ich przedpola lokalnie może dominować także jodła pospolita *Abies alba*. Jako domieszka może występować świerk pospolity *Picea abies*, jawor *Acer pseudoplatanus*, a w obszarach podgórskich i wyżynnych także grab *Carpinus betulus*. Krzewów jest zwykle niewiele; występować mogą takie gatunki jak: bez czarny *Sambucus nigra*, bez koralowy *Sambucus racemosa*, leszczyna *Corylus avellana*, a także wiciokrzew czarny *Lonicera nigra*. W aspektach wiosennych runa charakterystyczną grupę gatunków stanowią geofity wiosenne, przechodzące kwitnienie przed pełnym ulistnieniem buka. Należy tu między innymi żywiec gruczołowaty – gatunek charakterystyczny dla żyznej buczyny karpackiej. Prócz nich występują także: żywiec cebulkowy *Dentaria bulbifera*, zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, a w postaci wilgotniejszej kokorycz pusta *Corydalis cava* i kokorycz pełna *Corydalis solida*. W roślinności dna lasu znaczny udział mają też paprocie – zarówno dość rzadkie: paprotnik kolczasty *Polystichum aculeatum* i paprotnik Brauna *Polystichum braunii* i znacznie pospolitsze – narecznica samcza *Dryopteris filix-mas* czy wietlica samicza *Athyrium filix-femina*.

Żyzne buczyny ocenianego obszaru to głównie lasy z dominacją buka zwyczajnego *Fagus sylvatica*, obok którego rzadko występują gatunki domieszkowe. W drzewostanie bukowi towarzyszy grab pospolity *Carpinus betulus* oraz czereśnia ptasia *Prunus avium* i brzoza brodawkowata *Betula pendula*, bardzo rzadko jodła. W typowej postaci runo charakteryzuje stały udział żywca cebulkowego *Dentaria bulbifera* oraz wielu innych gatunków eutroficznych, takich jak: turzyca leśna *Carex sylvatica*, szczyt trwały *Mercurialis perennis*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, przytulia wonna *Galium odoratum*, narecznica samcza *Dryopteris filix-mas*, miodunka ćma *Pulmonaria obscura* i wiele innych. Dużą powierzchnię w obszarze zajmują potencjalne siedliska buczynowe, na które zostały w przeszłości wprowadzone drzewostany sosnowe. Są one na etapie wydzielenia i stopniowego usuwania sosny z drzewostanu w ramach gospodarki leśnej a samoistnego wkraczania oraz promowania w hodowli lasu buka jako gatunku właściwego dla siedliska. W związku z tym obszar siedliska żyznej buczyny (9130) ulega stopniowemu zwiększaniu, jednak jest to proces powolny i wymaga czasu na odnowienie właściwego dla siedliska składu runa i drzewostanu. Dobrze zachowane fragmenty siedliska występują w nadleśnictwach Tomaszów i Narol. W części północnej OZW Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 (nadleśnictwo Tomaszów) większość siedliskowych typów lasu stanowi LWYŻSW. Siedliska żyznej buczyny najczęściej występują w wariantach umiarkowanie żyznych i ubogich - z gatunkami z klasy *Vaccinio-Picetea*. Często spotykany jest zespół *Dentario glandulosae-Fagetum* w wariantcie z wietlicą samiczą. Natomiast w części południowej obszaru opracowania (północna część nadleśnictwa Lubaczów) nie występuje dobrze zachowane siedlisko, jest tu wiele drzewostanów z niewłaściwym składem gatunkowym (pinetyzacja)

Stan siedliska w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.: FV

Ranga w obszarze – B (dobra) – żyzne buczyny wykształcone są w obszarze dość typowo, przeważają płaty o przeciętnym składzie gatunkowym, obok nich występują zarówno płaty silnie zubożone jak i typowe siedliska., (zgodnie z wynikami prac terenowych): B

Stan zachowania w obszarze: U2

Ocena wynika ze stwierdzonych zniekształceń, będących efektem udziału gatunków obcych siedliskowo, ponadto, niedobór martwego drewna sprawia, że siedlisko nie jest optymalnie zachowane z punktu widzenia możliwości występowania fauny ksylofagicznej.

Zagrożenia istniejące: niedobór martwego drewna, zwłaszcza grubowymiarowego, w wielu miejscach, widoczne pozostałości po wcześniej prowadzonej gospodarce leśnej - udział gatunków obcych siedliskowo jak sosna pospolita. Często zubożała struktura pionowa i przestrzenna drzewostanu (liczne drzewostany jednopiętrowe, jednowiekowe). Obserwowane liczne szkody powodowane przez czynniki abiotyczne - silne wiatry, okiść, i biotyczne (zagrożenia od zwierzyny).

Zagrożenia potencjalne: usuwanie martwych i umierających drzew, prowadzące do zubożenia ekosystemu w mikrosiedliska gatunków związanych z obumierającymi drzewami i rozkładającym się drewnem; nadmierne przerzedzanie warstwy drzew.

Kod siedliska: 9170**Nazwa typu siedliska: Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)**

Charakterystyka: Grąd subkontynentalny jest zbiorowiskiem o złożonej, wielopoziomowej strukturze, w którym drzewostan składa się zwykle z 3 lub 4 warstw i zbudowany jest najczęściej z dębu szypułkowego *Quercus robur*, graba *Carpinus betulus*, lipy drobnolistnej *Tilia cordata* i klonu pospolitego *Acer platanooides*. W południowej części kraju znaczną domieszkę stanowi buk pospolity *Fagus sylvatica* i jodła pospolita *Abies alba*, a na południowym wschodzie także czereśnia ptasia *Prunus avium*. Ponadto w drzewostanie występują: dąb bezszypułkowy *Quercus petraea*, klon jawor *Acer pseudoplatanus*, brzozy – brodawkowata *Betula pendula* i omszona *B. pubescens*, osika *Populus tremula* i jabłoń dzika *Malus sylvestris*, na siedliskach wilgotnych również jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*, olsza czarna *Alnus glutinosa* oraz wiązy – górski *Ulmus glabra*, polny *U. minor* i szypułkowy *U. laevis*. Warstwa krzewów może być w różnym stopniu rozwinięta, zazwyczaj jest lepiej wykształcona na siedliskach żyźniejszych i wilgotniejszych. Oprócz podrostu drzew w jej skład wchodzi: leszczyna pospolita *Corylus avellana*, trzmieliny – pospolita *Euonymus europaea* i brodawkowata *E. verrucosa*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*, czeremcha zwyczajna *Padus avium*, głóg jednoszyjkowy *Crataegus monogyna*, suchodrzew pospolity *Lonicera xylosteum*, kalina koralowa *Viburnum opulus* i jarzab pospolity *Sorbus aucuparia*, rzadziej inne gatunki, np. wawrzynek wilczylika *Daphne mezereum* czy kłokoczka południowa *Staphylea pinnata*. Warstwa zielna pokrywa zwykle od 40 do 100% powierzchni płatów. W czasie aspektu wczesnowiosennego wypełniają ją takie gatunki, jak: zawilce – gajowy *Anemone nemorosa* i żółty *A. ranunculoides*, przylaszczka pospolita *Hepatica nobilis*, groszek wiosenny *Lathyrus vernus*, kokorycze – pusta *Corydalis cava* i pełna *C. solida*, rutewka zdrojowata *Isopyrum thalictroides*, ziarnopłon wiosenny *Ficaria verna*, miodunka ćma *Pulmonaria obscura*. W przeciętnych warunkach siedliskowych do najczęściej występujących gatunków rozwijających się w okresach późniejszych należą: gwiazdnica wielkokwiatowa *Stellaria holostea*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*,

prosownica rozpierzchła *Milium effusum*, dąbrówka rozlogowa *Ajuga reptans*, czworolist pospolity *Paris quadrifolia*, przytulia (marzanka) wonna *Galium odoratum*, czerniec gronkowy *Actaea spicata*, fiolek leśny *Viola reichenbachiana*, kokoryczka wielokwiatowa *Polygonatum multiflorum*, jaskier kosmaty *Ranunculus lanuginosus*, zerwa kłosowa *Phyteuma spicatum*, narecznice – samcza *Dryopteris filix-mas* i krótkoostna *D. carhusiana*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium* i inne. Gatunkami charakterystycznymi zespołu *Tilio-Carpinetum* są: turzyca orzęsiona *Carex pilosa* i jaskier kaszubski *Ranunculus cassubicus*, a walor gatunków regionalnie wyróżniających mają: przytulinka wiosenna *Cruciata glabra*, trzmielina brodawkowata *Euonymus verrucosus* i przytulia Schultesa *Galium schultesii*. W słabo wykształconej warstwie mszystej najczęściej występują: żurawiec falisty *Atrichum undulatum*, gatunki z rodzaju krótkosz – *Brachthecium oedipodium*, *B. rutabulum*, *B. velutinum*, dzióbkwiec *Zetterstedta Eurhynchium angustriete*, merzyk pokrewny *Plagiomnium affine* oraz płożymerzyki – kończysty *P. cuspidatum* i faldowany *P. undulatum*.

W obszarze są to lasy liściaste z dominacją lub znacznym udziałem gatunków niegrądowych (brzoza brodawkowata *Betula pendula*, sosna pospolita *Pinus sylvestris*) z marginalną ilością dębu szypułkowego *Quercus robur* oraz z towarzyszeniem grabu zwyczajnego *Carpinus betulus* i buka *Fagus sylvatica* w niższej warstwie drzewostanu. Miejscami pojawia się czereśnia ptasia *Prunus avium* i klon pospolity *Acer platanoides*. Grądy są na etapie przebudowy drzewostanu (zwykle tylko dolne piętro zgodne z siedliskiem) i odbudowy składu florystycznego. Licznie występują obce akcenty np. *Vaccinium myrtillus* (zakwaszenie środowiska)

Niezwykle wartościowe przyrodniczo są drzewostany z licznym udziałem lipy drobnolistnej *Tilia cordata* i szerokolistnej *Tilia platyphyllos*, zajmują one jednak niewielką powierzchnię. W runie obficie występują gatunki mezo- i eutroficznych lasów z klasy *Quercus-Fagetea*, szczególnie gwiazdnica wielkokwiatowa *Stellaria holostea*, turzyca orzęsiona *Carex pilosa*, szczyt trwały *Mercurialis perennis*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, przytulia wonna *Galium odoratum* i inne. W niektórych płatach licznie występuje wawrzynek *Daphne mezereum*, barwinek pospolity *Vinca minor* oraz luskiewnik różowy *Lathraea squamaria*. Grądy reprezentowane są w obszarze głównie przez postaci niską i typową, natomiast nie występuje grąd wysoki. Płaty tego siedliska zidentyfikowano w południowej części obszaru (nadleśnictwo Lubaczów).

Stan siedliska w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.: U1

Ranga w obszarze- reprezentatywność (według standardowego formularza danych): C, (według zweryfikowanych danych): C (znacząca)

Stan zachowania w obszarze: U2

Ocena wynika ze stwierdzonych zniekształceń, będących efektem udziału gatunków obcych siedliskowo i częstego braku dęba i gatunków domieszkowych (lipa, klon), ponadto, niedobór martwego drewna gatunków rodzimych sprawia, że siedlisko nie jest optymalnie zachowane z punktu widzenia możliwości występowania fauny ksylofagicznej.

Zagrożenia istniejące: niedobór martwego drewna, znaczny udział gatunków obcych siedliskowo jak sosna pospolita – pinetyzacja, oraz czynniki abiotyczne (silne wiatry, okiść) i biotyczne (zagrożenia od zwierzyny).

Zagrożenia potencjalne: usuwanie martwych i umierających drzew, prowadzące do zubożenia ekosystemu w mikrosiedliska gatunków związanych z obumierającymi drzewami i rozkładającym się drewnem; nadmierne przerzedzanie warstwy drzew.

Kod siedliska: 91E0**Nazwa typu siedliska: Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion*)**

Charakterystyka: Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje nadrzeczne lasy: olszynki, olszy szarej, olszowe, jesionowe, wierzby białej i kruchej oraz topoli białej i czarnej. Występują one w całej Polsce, przy czym miejscami są reprezentowane przez rozmaite podtypy, postaci przejściowe, formy degeneracyjne i regeneracyjne. Wymienione łęgi o strukturze leśno-zaroślowej wykształcają się na glebach zalewanych wodami rzecznyymi, o wysokim poziomie wód gruntowych. Typowe płaty łęgowe w obszarze reprezentowane są przez łąg jesionowo-olszowy (podtyp 91E0-3), zajmujący przede wszystkim dna dolin mniejszych rzek i strumieni w krajobrazie nizinnym. W miejscach takich łągi zajmują różne typy gleb hydrogenicznych, semihydrogenicznych lub napływowych, uwarunkowanych rodzajem podłoża mineralnego, grubością podłoża organicznego, intensywnością nanoszenia materiału mineralnego przez wody zalewów powodziowych oraz ich długotrwałością. Drzewostan zdominowany jest zazwyczaj przez olszę czarną *Alnus glutinosa*, przy praktycznie zupełnym braku, ustępującego wskutek chorób bakteryjno-grzybowych, jesionu wyniosłego *Fraxinus excelsior*. Jako gatunki domieszkowe pojawiać się mogą: czereśnia ptasia *Prunus avium*, klon zwyczajny *Acer platanoides*, jawor *Acer pseudoplatanus* i grab zwyczajny *Carpinus betulus*. Warstwa krzewów wykształca się rozmaicie: od znacznego zwarcia po niemal całkowity brak. Oprócz podrostów olszy i jesionu spotykane są tu: porzeczka czarna *Ribes nigrum* i czerwona *R. spicatum*, leszczyna pospolita *Corylus avellana*, trzmielina zwyczajna *Euonymus europaea*, kalina koralowa *Viburnum opulus*, bez czarna *Sambucus nigra* i inne. Warstwa runa, zazwyczaj bujna i zwarta, jest tworzona przez gatunki właściwe nie tylko dla lasów łągowych, lecz przechodzące ze zbiorowisk olsowych i bagiennych. Zwykle w runie występuje pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, czartawa pospolita *Circaea lutetiana*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, kostrzewa olbrzymia *Festuca gigantea*, czyściec leśny *Stachys sylvatica*, gwiazdnica gajowa *Stellaria nemorum*, śledziennica skrętolistna *Chrysosplenium alternifolium*, przytulia czepna *Galium aparine*, sadziec konopiasty *Eupatorium cannabinum*, kuklik pospolity *Geum urbanum* i merzyk faldowany *Plagiomnium undulatum*. W wielu miejscach wysoki jest udział gatunków wilgotnych łąk jak knieć błotna *Caltha palustris*, ostrożeń warzywny *Cirsium oleraceum*, szuwarów jak trzcina *Phragmites australis* i innych preferujących trwale, wysokie uwilgotnienie. Zinventaryzowane płaty w obszarze występują w nadleśnictwach Tomaszów i Lubaczów. Zawsze z dominacją olszy czarnej o ujednocionej strukturze i wieku, mają jednak postać zróżnicowaną, uzależnioną od deszczowo - śnieżnego reżimu rzeki. W miejscach gdzie spadki cieków są większe rozwijają się płaty typowego łągu olszowo-jesionowego z wierzbą kruchą *Salix fragilis* w drzewostanie oraz z czartawą pospolitą *Circaea lutetiana*, czartawą drobną *Circaea alpina*, prosownicą rozpięzchlą *Milium effusum*, kaliną koralową *Viburnum opulus* i kielisznikiem zaroślowym *Calystegia sepium*, chmielem pospolitym *Humulus lupulus* oraz turzycą odległokłosą *Carex remota*. W miejscach gdzie odpływ wód jest utrudniony a deniwelacja terenu nieznaczna, powstają postaci nawiązujące florystycznie do olsów z sitowiem leśnym *Scirpus sylvaticus*, kosańcem żółtym *Iris pseudacorus*, turzycą brzegową *Carex riparia*, skrzypem bagiennym *Equisetum limosum*, sadźcem konopiastym *Eupatorium cannabinum*, psianką słodkogórz *Solanum dulcamara*, kniecią błotną *Caltha palustris*. Najlepiej zachowane siedlisko występuje nieopodal wsi Werchrata (Majdan) zlokalizowane przy niewielkim potoku Rata.

Stan siedliska w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.: U2

Ranga w obszarze- reprezentatywność (według standardowego formularza danych): C, (według zweryfikowanych danych): C (znacząca)

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERAŁNA
DIREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Stan zachowania w obszarze: U2

Ocena wynika ze stwierdzonych zniekształceń struktury drzewostanu i niedoboru martwego drewna

Zagrożenia istniejące: niedobór martwego drewna, zamieranie jesionu oraz czynniki abiotyczne (silne wiatry, okiść) i biotyczne (zagrożenia od zwierzyny).

Zagrożenia potencjalne: usuwanie martwych i umierających drzew, prowadzące do zubożenia ekosystemu w mikrosiedliska gatunków związanych z obumierającymi drzewami i rozkładającym się drewnem; regulacja koryt rzecznych.

INNE SIEDLISKA Z ZAŁĄCZNIKA I DYREKTYWY RADY 92/43/EWG

Kod siedliska: 6510**Nazwa typu siedliska: Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatoris*)**

Charakterystyka: Ten typ siedliska to antropogeniczne użytki zielone na terenach otwartych utrzymujące się dzięki ekstensywnie prowadzonej gospodarce rolnej – koszeniu lub wypasowi. Występują na mineralnych glebach świeżych, a wielogatunkowy wachlarz roślin tworzą różne gatunki traw i rośliny dwuliścienne o barwnych kwiatach. W obszarze Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 występują pojedyncze płyty tego siedliska w okolicy stawów w Hrebennem. Natomiast przy wsi Werchrata uwagę zwraca zbiorowisko roślinne z dominacją mydlnicy lekarskiej *Saponaria officinalis*.

Ranga w obszarze – reprezentatywność: D (nieistotna)

Kod siedliska: 7230**Nazwa typu siedliska: Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk**

Charakterystyka: Torfowisko zasadowe jest siedliskiem słabo kwaśnym, o charakterze różnorodnych młak. Zasilane jest przez wody podziemne. Siedlisko to tworzą torfotwórcze zbiorowiska mszysto – niskoturzycowe, przybierające postać młak, mechowisk, torfowisk źródłkowych i przepływowych. W obszarze Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 występuje na południowy wschód od stawów w Hrebennem w oddziale leśnym nr 371 obrębu Siedliska Nadleśnictwa Tomaszów.

Ranga w obszarze – reprezentatywność: D (nieistotna)

Kod siedliska: 9110**Nazwa typu siedliska: Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*)**

Charakterystyka: Są to ubogie lasy bukowe, bukowo – jodłowe, bukowo – jodłowo – świerkowe i jodłowe. W obszarze Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 występuje na gruntach SP w zarządzie PGL jeden płat tego siedliska w oddziałach 1 i 6 Nadleśnictwa Lubaczów.

Ranga w obszarze – reprezentatywność: D (nieistotna)

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Kod siedliska: 91T0**Nazwa typu siedliska: Sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum* i chrobotkowa postać *Peucedano-Pinetum*)**

Charakterystyka: Jest to siedlisko w typie boru suchego, występujące na skrajnie suchych i ubogich glebach piaszczystych. Jego charakterystyczną cechą jest występowanie w runie krzaczkowatych porostów, zwłaszcza chrobotków *Cladonia*, rzadziej płucnic *Cetraria* i różnych gatunków mszaków. W runie rzadko występują rośliny naczyniowe. W obszarze Uroczyska Roztocza Wschodniego występuje tylko jeden płat tego siedliska na gruntach SP w zarządzie PGL w oddziale nr 51d Nadleśnictwa Lubaczów (sosnowy bór chrobotkowy 91T0, związek *Dicrano-Pinion*).

Ranga w obszarze – reprezentatywność: D (nieistotna)

2.6.2. Gatunki roślin i ich siedliska występujące na terenie obszaru

Nie dotyczy.

2.6.3. Gatunki zwierząt i ich siedliska występujące na terenie obszaru

PRZEDMIOTY OCHRONY OBSZARU

Kod gatunku: 1083**Nazwa gatunku: Jelonek rogacz *Lucanus cervus***

Charakterystyka: Gatunek zaliczany do rzędu chrząszczy *Coleoptera*, z rodziny jelonkowatych *Lucanidae*. Ze względu na rzadkość występowania objęty ścisłą ochroną gatunkową oraz wymieniony w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej i Załączniku III Konwencji Berneńskiej. W Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce jest wymieniony, jako gatunek zagrożony wyginięciem (EN); taką samą rangę nadała mu Polska czerwona księga zwierząt. Bezkręgowce – EN. Jest to jeden z największych polskich chrząszczy. Długość ciała wynosi – samca 25 – 83 mm, zaś samicy 27 – 45 mm. Wierzch ciała jest błyszczący i wypukły. Tułów ma barwę brązową lub ciemnobrązową, zaś głowa i przedplecze są ciemniejsze, koloru czarnobrunatnego. Głowa samca jelonka rogacza jest duża i szersza od przedplecza. Samica ma głowę mniejszą i węższą od przedplecza. Obie płcie mają 10-członowe czułki (Bunalski 2012). Charakterystyczną cechą samców są rozbudowane żuwaczki. Są one duże, lekko wygięte i dłuższe od głowy i przedplecza razem wziętych. Na krawędziach znajdują się ząbki różnej wielkości. Wyróżnia się dwie formy samców jelonka rogacza – **formę telodontyczną**, czyli samce o dużych żuwaczkach i większych rozmiarach ciała oraz **formę amfiodontyczną**, czyli samce o małych żuwaczkach i mniejszych rozmiarach ciała (Bunalski 2012). Dwie pary skrzydeł schowane są pod pokrywami. Wiekość i twardość zapewnia chrząszczowi sprawny lot na odległość kilku kilometrów. Larwa jelonka rogacza jest oligopodialna,

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

duża, o masywnym pędrakowatym ciele. Żółtobrunatna głowa z czarnymi żuwaczkami oraz ciało tego samego koloru (Kubisz 2004). Cykl rozwojowy jelonka rogacza trwa 3 – 6 lat, a nawet dłużej. Rójka ma miejsce od maja do czerwca na pniach drzew i dobrze nasłonecznionych pniakach i kłodach drzew. Samice feromonami przywabiają samce i samice w miejsce rójki. Samice w celu złożenia jaj zagrzebują się w ziemi w pobliżu pniaków, złomów, martwych drzew lub leżących masywnych konarów i składają 15 – 36 jaj. Larwy lęgną się po 21 – 45 dniach i żerują na tej części zamierającego drewna, która znajduje się pod ziemią lub ma z nią kontakt. W okresie od listopada do kwietnia przerywają żerowanie (kiedy temperatura spada poniżej 5°C) i przeżywają w ziemi. W ciągu cyklu rozwojowego larwa linieje trzykrotnie i osiąga maksymalne rozmiary (135 mm długości i 25 g wagi). Pod koniec ostatniego lata żerowania larwa buduje komorę poczwarkową z wiórków drewnianych, ekskrementów i części gleby. Komora poczwarkowa nosząca nazwę kokolitu jest niezwykle twarda i może zachować się w glebie jeszcze kilka lat po wylęgu chrząszczy. Na początku jesieni larwa przepoczwarza się i trwa to 28 – 60 dni, najczęściej półtora miesiąca. Chrząszcze po wylęgu zimują w kokolicie i pozostają w nim aż do rójki następnej wiosny. Jelonek rogacz wydostaje się z kokolitu na powierzchnię przez wykopany przez siebie kanał wylotowy. Owady aktywują się przy temperaturze powyżej 15°C, a latają w ciepłe i parne wieczory. Samce po opuszczeniu kokolitu żyją 6 – 10 tygodni, zaś samice 8 – 14 tygodni, a długość życia zależna jest od pogody i dostępności pokarmu. Dorosłe jelonki żywią się sokiem wyciekającym ze zranionych drzew lub opadłych owoców. Jelonek rogacz jest gatunkiem cieplolubnym, występującym w lasach, zwłaszcza w prześwietlonych, naturalnych dąbrowach. Najchętniej zasiedla lasy dębowe i dębowo-grabowe, kwaśne dąbrowy, nadrzeczne lasy mieszane z dębem, wiązem i jesionem. Do występowania potrzebuje obecności zarówno stojących, jak i leżących martwych lub obumierających dębów, ich pni, konarów itp. (Bunalski 2012, Kubisz 2004). W obszarze Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 jelonek rogacz był podawany z rezerwatu przyrody „Jalinka” (oddział 372 obrębu Siedliska Nadleśnictwa Tomaszów). Jego obecność wśród sędziwych dębów w sąsiedztwie polany stwierdzono podczas inwentaryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa Tomaszów (Stachyra i in. 2007, Stachyra 2009).

Stan gatunku w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.: XX

Ranga w obszarze – ocena populacji: Według SDF (standardowego formularza danych): C, nie zmieniono jej z uwagi na brak stwierdzenia gatunku i planowane badania. Pomimo niestwierdzenia gatunku w żadnym ze stadiów rozwojowych w czasie prac nad projektem planu zadań ochronnych, na obecność występowania gatunku wskazują stwierdzone głębokie wykopy dzików wokół pni w miejscach wcześniejszych stwierdzeń. Należy przeprowadzić dokładny i długotrwały (kilkuletni) monitoring tego gatunku w celu określenia stanu populacji.

Stan zachowania gatunku w obszarze: XX

Zagrożenia: Zagrożeniem potencjalnym dla gatunku w obszarze jest usuwanie martwych i obumierających drzew i pni dębów (zubażanie ekosystemu w drzewa stare, dziuplaste, obumierające oraz mikrosiedliska gatunków związanych z rozkładającym się drewnem; dotyczy to także kradzieży drewna). Zagrożeniem aktualnym dla zachowania gatunku jest naturalna sukcesja drzew i krzewów szybko rosnących tj. leszczyna, grab, klon, która skutkuje zacienieniem dna lasu, spadkiem temperatury gleby i przekształceniem dogodnych środowisk. Dorosłe chrząszcze są łatwym łupem dla ptaków (zwłaszcza krukowatych *Corvidae*) oraz nietoperzy (Sachanowicz, Ciechanowski 2008). Zagrożeniem aktualnym jest też zbieranie dorosłych okazów w celach kolekcjonerskich.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Wśród zagrożeń w skali kraju należy wymienić przede wszystkim pogarszanie się warunków świetlnych na stanowiskach jego występowania, wynikające z zarastania dolnej warstwy drzewostanu. Ocienienie gleby pogarsza warunki siedliskowe niezbędne dla bytowania jelonka. Zarastanie dolnej warstwy drzewostanu przez gatunki szybko rosnące (grab, klon, leszczyna itp.) prowadzi do „grądowienia” dąbrów. Niekorzystnie na występowanie jelonka wpływa także słaba kondycja drzewostanów, w których występuje zbyt mały udział dębów. Gatunkowi zagraża również gospodarka leśna prowadzona w sposób nieuwzględniający konieczności występowania drzewostanów dębowych o określonych cechach – zbyt duże powierzchnie wylesień, zakładanie upraw jednowiekowych.

Kod gatunku: 1166

Nazwa gatunku: Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*

Charakterystyka: Gatunek z rzędu płazów ogoniastych *Caudata*, który jest jednym z kilku gatunków europejskich traszek. Jest największym europejskim gatunkiem traszki – samiec osiąga długość ciała 14 cm, zaś samica 16 – 17 cm. Ogon jest silnie bocznie spłaszczony i ostro zakończony. Samiec w szacie godowej ma na grzbiecie i ogonie wysoki, ząbkowany grzebień nadający mu groźny wygląd. Na ogonie wyraźnie widoczny srebrno – biały pas. Grzbietowa część ciała ma barwę szarą do czarnej, z czarnymi plamami. Boki i gardło w okresie godowym pokryte są jasnymi plamkami. Strona brzuszna ma kolor żółty z licznymi czarnymi plamami. Młode traszki grzebieniaste są podobne do traszki górskiej, ale mają ciemne plamki na stronie brzusznej ciała. Samica w przeciwieństwie do samca zawsze nie ma grzebienia. Jego siedliskiem są płytkie i ciepłe zbiorniki wodne (stawy, oczka wodne, śródpolne i śródleśne naturalne zagłębienia wypełnione wodą, zarośnięte stawy, sadzawki i bajora, zarówno w otwartej przestrzeni, jak i w lasach) (Pabijan 2010). Jest to gatunek ziemnowodny, do rozwoju potrzebuje zbiorników z wodą. Większą część roku spędza w wodzie. Na lądzie aktywna jest głównie nocą, a ciągu dnia ukrywa się pod kamieniami lub kawałkami drewna. Zimuje zarówno w wodzie, jak i w ukryciu na lądzie. Wiosenną wędrówkę do zbiorników wodnych rozpoczyna często jeszcze w okresie topnienia śniegów, a więc na przedwiośniu. Okres godowy trwa od marca do czerwca. W tym czasie samiec nabiera intensywnych barw, którymi stara się zaimponować samicy. Samiec przy pomocy drgań ogona wysyła wraz ze strumieniem wody substancje zapachowe. Gdy samica towarzyszy samcowi, dotykiem pyska stymuluje kloakę samca do złożenia na dnie zbiornika wodnego spermatoforu. Spermatofor podejmowany jest przez samicę kloaką i w jej ciele następuje zapłodnienie (dużo później niż złożenie spermatoforu przez samca). Samica składa jaja (nawet do 250) pojedynczo w zawiniętych liściach roślin wodnych. Z jaj wylęgają się larwy, które oddychają skrzelami i w odróżnieniu od innych gatunków traszek mają spiczasto zakończony ogon (Pabijan 2010, Zieliński 2004).

W obszarze Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 traszka grzebieniasta występuje w stawach w Hrebennem. Stawy istnieją od kilkusetleci. Obecnie stanowią jeden z obiektów gospodarstwa rybackiego. Gospodarstwo prowadzi towarową produkcję karpia królewskiego. Inne gatunki ryb (1-2%), to szczupak, lin, amur, sum, tołpyga, karaś. Występowanie traszki grzebieniastej ze względu na lepsze warunki siedliskowe związane jest z południowo-zachodnią częścią kompleksu zbiorników wodnych.

Stan gatunku w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.: FV

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Ranga w obszarze – ocena populacji: Według SDF (standardowego formularza danych) ocena populacji: C (znacząca), zgodnie z wynikami prac terenowych : C. Obszar ma znaczenie dla zachowania gatunku.

Stan zachowania gatunku w obszarze: FV

Zagrożenia: W skali kraju zagrożeniem jest zanik siedlisk, zanieczyszczenia ściekami, czy też zanieczyszczenia chemiczne pochodzące z eksploatacji samochodów.

Kod gatunku: 1188

Nazwa gatunku: Kumak nizinny *Bombina bombina*

Charakterystyka: Gatunek z rzędu płazów bezogonowych *Salientia*. Ciało długości 4 – 5 cm. Wierzch ciała koloru ciemnoszarego lub szarozielonego z dobrze widocznymi tępo zakończonymi brodawkami. Strona brzuszna brązowoczarna z małymi białymi kropkami oraz plamami zmiennego koloru, najczęściej czerwonymi, czerwono – pomarańczowymi lub jaskrawo pomarańczowo – czerwonymi. W okresie godowym samca można rozpoznać po worku rezonacyjnym na podgardlu oraz ciemnych modzelach na przedramieniu oraz pierwszym i drugim przednich nóg (Mazgajska, Rybacki 2012). Jego siedliskiem są płytkie i ciepłe zbiorniki wodne (stawy, oczka wodne, śródpolne i śródleśne naturalne zagłębienia wypełnione wodą). Czas rozrodu i składania skrzeku bywa uzależniony od warunków klimatycznych (pogodowych) w danym roku. Okres godowy trwa zwykle od kwietnia do maja. Samce zajmują zbiorniki i wydając głosy godowe stają się terytorialnymi, broniąc swych rewirów. Samice natomiast w trakcie okresu składania skrzeku zmieniają zbiorniki i w ten sposób zwiększają prawdopodobieństwo wylęgu młodych i ograniczają straty w wyniku wyschnięcia zbiornika (jeśli jeden wyschnie i skrzek zginie, to w innych ma szansę przetrwać). Ta strategia rozrodcza gatunku – samiec terytorialny, samica migrująca sprzyja przetrwaniu gatunku (Mazgajska, Rybacki 2012). Głos godowy samca, najlepiej słyszalny w godzinach wieczornych i nocą, zarówno pojedynczo, jak i w chórze wielu samców to melancholijne „uu – uu – uu – uu”, wydawane nawet 40 razy na minutę. Kijanki przebywają w zbiorniku 2 – 3,5 miesiąca (Mazgajska, Rybacki 2012, Szymura 2004).

W obszarze Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 kumak nizinny występuje w stawach w Hrebennem oraz w śródleśnych rozlewiskach i zastoiszkach między Hrebennem a Potokami w oddziale 307 Nadleśnictwa Tomaszów. W obszarze Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 kumak nizinny występuje w stawach w Hrebennem. Kompleks kilku stawów zróżnicowanych siedliskowo bezpośrednio przylega do przejścia granicznego z Ukrainą. Gatunek występuje także wzdłuż granicy obszaru z drogą krajową nr 17 na śródleśnych rozlewiskach i zastoiszkach między Hrebennem a Potokami.

Stan gatunku w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.: FV

Ranga w obszarze – ocena populacji: Według SDF (standardowego formularza danych) ocena populacji: C (znacząca), zgodnie z wynikami prac terenowych: C. Obszar ma znaczenie dla zachowania gatunku.

Stan zachowania gatunku w obszarze: FV

Zagrożenia W skali kraju zagrożeniem jest zanik siedlisk, zanieczyszczenia ściekami, czy też zanieczyszczenia chemiczne pochodzące z eksploatacji samochodów.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Kod gatunku: 1308**Nazwa gatunku: Mopek zachodni *Barbastella barbastellus***

Charakterystyka: Gatunek z rzędu nietoperzy *Chiroptera*, z rodziny mroczkowatych *Vespertilionidae*. Podlega ścisłej ochronie gatunkowej. W Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce jest wymieniony jako gatunek o słabo rozpoznanym statusie zagrożenia (DD). IUCN Red List of Threatened Species podaje jego status, jako gatunek bliski zagrożenia wyginięciem (NT). Mopek jest nietoperzem o czarnym futerku ze złocistym polyskiem i charakterystycznym pyszczku nadającym mu nieco groteskowy wygląd. Jest on aktywny nocą i często poluje całą noc. Zamieszkuje głównie wszelkiego typu lasy, a jego naturalnymi kryjówkami są szczeliny pod odstającą korą drzew, pęknięcia i szpary w pniach starych drzew oraz kryjówki skalne. Na kryjówki rozrodcze chętnie wykorzystuje okiennice drewnianych budynków, usytuowanych w lesie lub w jego pobliżu. Żeruje w lasach, zadrzewieniach, na ich obrzeżach, na terenach zakrzewionych, nad wodami o zarośniętych drzewami lub krzewami brzegach, często w parkach i ogrodach oraz przy latarniach ulicznych. Jego lot jest wolny, ale zwrotny. Lata na niskiej i średniej wysokości nad ziemią (4 – 10 m) wykorzystując do osłony drzewa, ich szpalery i aleje. Poluje głównie na drobne motyle nocne, które stanowią 70 – 99 % jego pokarmu (Gottfried 2012). Łowiska odległe są od kryjówek letnich do 10 km, a zważywszy na fakt, iż mopki w ciągu nocy odwiedzają 3 – 4 żerowisk, w sumie pokonują nawet trzydziestokilometrowy dystans między żerowiskami. Gody mopka odbywają się od końca lata do początku zimy. Na przełomie marca i kwietnia samice przylatują do kolonii letnich. Kolonie rozrodcze tworzą w kwietniu – czerwcu w ilości od kilku do kilkudziesięciu samic. Pod koniec czerwca lub na początku lipca samica rodzi jedno lub dwa młode, którymi opiekuje się 8 – 9 tygodni. Samce tworzą małe kolonie kawalerskie lub żyją samotnie. Na kryjówki zimowe mopki wybierają zarówno naturalne jak i sztuczne podziemia – schrony, forty, piwnice, sztolnie, tunele, studnie, rzadziej jaskinie. Mopek zaliczany jest do najodporniejszych na mrozy gatunków nietoperzy (zwykle jest to zakres temperatur około 0 – 5° C, często do – 8°C; potrafi przeżyć w temperaturze do - 9°C, a zabójcza jest dla niego temperatura -16°C). Niejednokrotnie wybiera na zimowanie miejsca blisko otworów wlotowych do kryjówek. Hibernacja trwa od listopada/ grudnia do marca. Mopki zwykle zimują pojedynczo, ale w miejscach o odpowiednim mikroklimacie mogą tworzyć skupienia liczące od kilkudziesięciu do kilkuset osobników. Mopki są przywiązane do schronień zimowych i zajmują je corocznie przez wiele lat. W trakcie snu zimowego nietoperze spontanicznie budzą się co 5 – 6 dni i często zmieniają miejsce przebywania. Przez wiele lat uważano mopka za gatunek osiadły, który wybierał zimowiska oddalone od kryjówek letnich do kilkunastu kilometrów. Jednakże najnowsze badania wykazały, iż mopki mogą odbywać dłuższe wędrówki (nawet do 290 km). Samice pokonują dłuższe dystanse na trasie kryjówka rozrodcza – miejsce zimowania, bo do 35 km, zaś samce do 25 km (Gottfried 2012, Lesiński, Kowalski 2004). Gatunek stwierdzony w obszarze Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 w 2013 r. podczas inwentaryzacji schronów/zimowisk nietoperzy. Nie stwierdzono obecności kolonii rozrodczej. Tereny leśne ostoi stanowią tereny żerowiskowe gatunku, zapewniają one także dogodny dołot do schronów, stanowiących miejsca hibernacji gatunku.

Stan gatunku w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.: FV

Ranga w obszarze – ocena populacji: Według SDF (standardowego formularza danych): C, zgodnie z wynikami prac terenowych – C.

Stan zachowania gatunku w obszarze: U1

Zagrożenia aktualne: penetracja schronień zimowych przez ludzi, rozpalanie ognisk w schronach, celowe lub przypadkowe wybudzenia

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

nietoperzy ze stanu hibernacji, chwytanie, celowe uśmiercanie.

Zagrożenia potencjalne: utrata tras migracji nietoperzy wskutek nadmiernej fragmentacji terenów leśnych a także brak bezpiecznego dolotu do schronienia zimowego, poprzez wycinkę drzew w sąsiedztwie schronów; drapieżnictwo, czyli polowanie na nietoperze przez naturalnych ich wrogów, stanowiące zagrożenie zwłaszcza w okolicach silnie zalesionych. Naturalnymi drapieżnikami polującymi na nietoperze są kuny leśne, lisy i puszczyki zwyczajne. Zagrożeniem dla letnich kryjówek nietoperzy jest usuwanie starych, dziuplastych drzew, pni.

Kod gatunku: 1323

Nazwa gatunku: Nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii*

Charakterystyka: Gatunek z rzędu nietoperzy *Chiroptera*, z rodziny mroczkowatych *Vespertilionidae*. Podlega ścisłej ochronie gatunkowej. W Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce jest wymieniony, jako gatunek bliski zagrożenia wyginięciem (NT). IUCN Red List of Threatened Species podaje jego status, jako gatunek zagrożony wyginięciem (VU). Nocek Bechsteina jest nietoperzem średniej wielkości o długich i bardzo szerokich uszach, o kontrastowym futerku – na grzbiecie ciemniejszym, płowobrazowym, do rdzawobrunatnego, zaś na spodzie ciała białawym, o spiczastym pyszczku, nadającym mu sympatyczny wygląd (Ciechanowski 2012). Jest aktywny całą noc, a na żer wylatuje dopiero po zmroku, około pół godziny po zachodzie słońca. Zamieszkuje głównie lasy, preferując stare drzewostany liściaste i mieszane (buczyny, grądy, dąbrowy), a jego kryjówkami są dziuple w drzewach, położone nisko nad ziemią (0,75-5 m) i skrzynki lęgowe dla ptaków. Żeruje na obrzeżach drzewostanów, w lukach, przecinkach i wzdłuż dróg leśnych. Jego lot jest wolny, ale trzepoczący i bardzo zwrotny. Lata na niskiej i średniej wysokości nad ziemią (1 – 10 m) wykorzystując do osłony drzewa, ich szpalery i aleje. Poluje głównie na owady i inne stawonogi, które chwyta w locie lub zbiera z roślinności, albo z gruntu. Łowiska odległe są od kryjówek letnich do 1 km i stanowią wielkość od 10 do 37 ha. Gody nocka Bechsteina odbywają się od końca lata do początku wiosny. Na przełomie kwietnia i maja samice przylatują do kolonii rozrodczych. Kolonie rozrodcze liczą 15 – 80 samic. W ciągu istnienia kolonii rozrodczych ciężarne samice dzielą się na mniejsze podgrupy (2 – 6 osobników), zmieniając co kilka dni miejsca schronień (Ciechanowski 2012). Od połowy czerwca do połowy lipca samica rodzi jedno młode, którym opiekuje się około 8 tygodni. Samce żyją samotnie. Na kryjówki zimowe nocki Bechsteina wybierają zarówno naturalne jak i sztuczne podziemia – schrony, forty, ciepłe piwnice, sztolnie, jaskinie i dziuple drzew. Nocki Bechsteina zimują w temperaturze 3,6 – 10,5°C, sporadycznie przy temperaturze 1°C. Ich hibernacja trwa od października do marca. Zwykle zimują pojedynczo, ale w miejscach o odpowiednim mikroklimacie mogą tworzyć skupienia kilku osobników. Nocki Bechsteina nie są przywiązane do schronień zimowych i w poszczególne zimy często je zmieniają. Jest to gatunek w skrajnie osiadły, który wybiera zimowiska oddalone od kryjówek letnich do kilku kilometrów. Jednakże najnowsze badania wykazały, iż nocki Bechsteina mogą odbywać dłuższe wędrówki (nawet do 39 km) (Ciechanowski 2012, Ciechanowski, Piksa 2004). Nie stwierdzony w obszarze Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 podczas inwentaryzacji zimowisk. Warunki mikroklimatyczne panujące w większości schronów w okresie hibernacji są zbyt surowe, by zapewnić optymalne warunki w okresie hibernacji. Może znajdować dogodne warunki bytowania w okresie letnim. Stwierdzony w odlowach w 2003 r. (Piskorski, Urban, 2003).

Stan gatunku w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.: XX

Ranga w obszarze – ocena populacji: Według SDF (standardowego formularza danych): C, zgodnie z wynikami prac terenowych – C.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERAŁNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Stan zachowania gatunku w obszarze: U2

Zagrożenia potencjalne: usuwanie starych, dziuplastych drzew, pni, a także drapieżnictwo, czyli polowanie na nietoperze przez naturalnych ich wrogów, stanowiące zagrożenie zwłaszcza w okolicach silnie zalesionych. Naturalnymi drapieżnikami polującymi na nietoperze są kuny leśne, lisy i puszczyki zwyczajne.

Kod gatunku: 1324**Nazwa gatunku: Nocek duży *Myotis myotis***

Charakterystyka: Gatunek z rzędu nietoperzy *Chiroptera*, z rodziny mroczkowatych *Vespertilionidae*. Podlega ścisłej ochronie gatunkowej. Nocek duży jest największym krajowym nietoperzem, o długich i bardzo szerokich uszach, o kontrastowym futerku – na grzbiecie ciemniejszym, brązowym, zaś na spodzie ciała białawym i krótkim, szerokim pyszczku (Kepel 2010). Jest on aktywny całą noc, wylatując na żer około godziny po zachodzie słońca. Zamieszkuje okolice o dużym procentowym udziale lasów, a jego kryjówkami rozrodczymi są różnego rodzaju strychy. Jego lot jest wolny, lecz bardzo zwrotny. Lata na niskiej i średniej wysokości nad ziemią (do 10 m) wykorzystując do osłony drzewa, ich szpalery i aleje. Polowanie odbywa się w lasach i na ich obrzeżach, w parkach, sadach, ogrodach i mozaice terenów leśnych i rolniczych. Poluje głównie na większe chrząszcze, także gąsienice motyli oraz świerszcze, które najczęściej chwytają na ziemi. Jego żerowisko jest odległe od kryjówki letniej o 1,5 – 25 km. Podczas jednej nocy odwiedza do 5 żerowisk odległych od siebie o kilka kilometrów. Przy polowaniu nie posługuje się echolokacją, ale słuchem wykrywa wszelkie odgłosy owadów. Gody nocka dużego odbywają się od końca sierpnia do października. Na przełomie kwietnia i maja samice tworzą kolonie rozrodcze, które mogą liczyć od kilku do kilku tysięcy samic. Tworzą je ciężarne samice, które zajmują obszernie strychy lub jaskinie. Na przełomie maja i czerwca samica rodzi jedno lub rzadziej dwa młode, którymi opiekuje się około 7 tygodni. Samce żyją samotnie. Na kryjówki zimowe nocki duże wybierają zarówno naturalne jak i sztuczne podziemia – schrony, forty, piwnice, sztolnie, jaskinie, a nawet studnie. Nocki duże zimują w temperaturze 7 – 12°C, sporadycznie przy temperaturze –4°C. Ich hibernacja trwa od września/ października do kwietnia. Zwykle zimują pojedynczo, ale w miejscach o odpowiednim mikroklimacie mogą tworzyć skupienia kilkuset osobników. Jest to gatunek odbywający wędrówki od 50 – 200 km między schronieniami letnimi i zimowymi (Kepel 2010, Kowalski, Wojtowicz 2004). W 2013 r. stwierdzony w obszarze Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 w schronieniach zimowych. Nie stwierdzono obecności kolonii rozrodczej. Tereny leśne ostoi stanowią tereny żerowiskowe gatunku, zapewniają one także dogodny dojazd do schronów, stanowiących miejsca hibernacji gatunku.

Stan gatunku w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.: FV

Ranga w obszarze – ocena populacji: Według SDF (standardowego formularza danych): C, zgodnie z wynikami prac terenowych – C.

Stan zachowania gatunku w obszarze: U1

Zagrożenia aktualne: penetracja schronień zimowych przez ludzi, rozpalanie ognisk w schronach, celowe lub przypadkowe wybudzenia nietoperzy ze stanu hibernacji, chwytanie, celowe uśmiercanie.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Zagrożenia potencjalne: utrata tras migracji nietoperzy wskutek nadmiernej fragmentacji terenów leśnych a także brak bezpiecznego dolotu do schronienia zimowego, poprzez wycinkę drzew w sąsiedztwie schronów; drapieżnictwo, czyli polowanie na nietoperze przez naturalnych ich wrogów, stanowiące zagrożenie zwłaszcza w okolicach silnie zalesionych. Naturalnymi drapieżnikami polującymi na nietoperze są kuny leśne, lisy i puszczyki zwyczajne. Zagrożeniem dla letnich kryjówek nietoperzy jest usuwanie starych, dziuplastych drzew.

Kod gatunku: 1337

Nazwa gatunku: Bóbr europejski *Castor fiber*

Charakterystyka: Zaliczany do rzędu gryzoni *Rodentia*, do rodziny bobrów *Castoridae*. Jest największym europejskim przedstawicielem tego rzędu. To zwierzę o długości ciała około 140 cm, z czego 20 – 34 cm to ogon. Masa dorosłego bobra wynosi 15 – 20 kg, przy czym samice są cięższe od samców. Całe ciało pokryte jest sierścią składającą się z krótkich brązowych włosów puchowych oraz włosów ościstych (sierść jest gęściejsza na brzuchu niż na grzbiecie). Włosy ościste są długości do 6 cm i barwy żółtobrunatnej, ciemnobrązowej do czarnej. Najcenniejsze są osobniki czarne, która to cecha ubarwienia jest genetycznie recesywna. Kończyny przednie bobra są o placach zakończonych zakrzywionymi pazurami, krótkie, drobne i chwytne i służą do pracy, pielęgnacji futra, pobierania pokarmu, kopania i zabawy. Bobrza kończyna przednia ma chwytne kciuk, co bardzo ułatwia zwierzęciu wszelkie ruchy. Kończyny tylne są pięciopalczaste, krótkie, masywne i silne. Palce stóp połączone są błoną pławną i zakończone silnymi pazurami. Cechą charakterystyczną bobra są górne siekacze o długości 10 – 12 cm i pokryte brunatno-czerwonym szkliwem (Dzięciołowski 2004). Bóbr jest zwierzęciem monogamicznym, osiągającym dojrzałość płciową w wieku 3 – 4 lat. Ruja trwa od grudnia do maja i po ciąży trwającej średnio 107 dni samica rodzi 1 – 6 młodych w pełni porośniętych brunatnym futrem, z częściowo otwartymi oczami i wyróżnionymi siekaczami. Bóbr to zwierzę ziemnowodne, doskonale pływające i nurkujące. Pod wodą potrafią przebywać do 10 minut (Dzięciołowski 2004). Jest roślinożercą i żywi się liśćmi, gałęziami i korą wierzb, topól, osik, jesionów, dębów, brzoź, olsz, wiązów i rzadziej drzew iglastych. Ponadto w diecie bobra można znaleźć korzenie, kłącza i liście roślin wodnych i lądowych. Bobry budują skomplikowane gniazdo i nory. Umiejętność ścinania drzew pozwala im na budowanie tam, które spiętrzają wody strumieni i w wyniku czego tworzą się stawy i rozlewiska. W tym względzie jest ważnym regulatorem stosunków wodnych. W centrum spiętrzonego przez bobra stawu budowane jest żeremie, w którym centralne miejsce zajmuje komora mieszkalna, do której zawsze prowadzi podwodny kanał. Gdy bobry osiedlają się na większych rzekach, nie budują żeremi lecz kopią w brzegu norę, do której również prowadzi podwodny kanał. Późnym latem i jesienią bobry ścinają drzewa i ogryzione pędy i gałęzie gromadzą pod wodą, jako magazyn pokarmu na zimę (Dzięciołowski 2004).

W obszarze Uroczyska Roztocza Wschodniego bóbr występuje na kilku stanowiskach. Szczegółowa penetracja całego obszaru wykazała istnienie stanowisk na stawach w Hrebennem, na śródlęsnym potoku przy granicy obszaru z drogą krajową nr 17, na potoku Rata pomiędzy Werchratą a Monasterzem.

Stan gatunku w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.: FV

Ranga w obszarze – ocena populacji: Według SDF (standardowego formularza danych) ocena ogólna: C (znacząca), zgodnie z wynikami prac terenowych: C. Obszar ma znaczenie dla zachowania gatunku.

Stan zachowania gatunku w obszarze: FV

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Zagrożenia: gatunek nie jest zagrożony w obszarze. W skali kraju zagrożeniami dla niego są: kłusownictwo, zabijanie bobrów oraz niszczenie ich tam i żeremi, a także kolizje z pojazdami kołowymi i szynowymi. Zagrażać mu może intensyfikacja gospodarki rybackiej, ubożenie drzewiastej bazy pokarmowej oraz zmiana stosunków wodnych.

Kod gatunku: 1355

Nazwa gatunku: Wydra *Lutra lutra*

Charakterystyka: Wydra jest gatunkiem związanym ze środowiskiem wodnym, występuje nad wszelkiego typu ciekami i zbiornikami wodnymi. Zasiedla duże rzeki i jeziora, niewielkie śródleśne potoki i strumienie, stawy czy drobne oczka wodne. Preferuje środowiska naturalne z zachowaną zwartą roślinnością nadbrzeżną, jednak można ją także spotkać w sąsiedztwie zabudowań oraz w dużych aglomeracjach miejskich (Sikora 2004). Jej obecność w znacznym stopniu jest zależna od dostępności pokarmu w danym środowisku. Podstawą pokarmu wydry są prawie zawsze ryby, jednak w skład jej diety wchodzi również płazy i raki. Udział w diecie płazów oraz raków jest szczególnie wysoki gdy zagęszczenie ryb utrzymuje się na niskim poziomie. Rzadziej jej ofiarą padają ssaki, ptaki, gady czy bezkręgowce (Sikora 2004). Jest zwierzęciem terytorialnym, znakującym swoje terytorium przy pomocy odchodów i wydzieliny gruczołów przyodbytowych, umieszczanych w łatwych do zauważenia miejscach na brzegach (Sikora 2004). Jest jednym z nielicznych krajowych gatunków, u którego nie występuje ściśle określony okres rozrodczy (jest on ściśle związany z odpowiednią obfitością pokarmu). Samice wydają potomstwo średnio co 2 lata. Miot liczy zwykle od 1 do 2 szczeniąt, które pozostają pod opieką samicy przez 9 miesięcy do roku (Sikora 2004).

W obszarze Uroczyska Roztocza Wschodniego wykazano 4 terytoria występowania gatunku. Związane są one ze stawami rybnymi w Hrebennem. Pomimo penetracji części potoków nie stwierdzono gatunku w siedlisku.

Stan gatunku w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.: FV

Ranga w obszarze – ocena populacji: Według SDF (standardowego formularza danych) ocena ogólna: C (znacząca), zgodnie z wynikami prac terenowych : C.

Stan zachowania gatunku w obszarze: FV

Zagrożenia (wyłącznie potencjalne): ruch kołowy na drogach publicznych i przekształcanie zajmowanych siedlisk. W skali kraju zagrożeniem dla wydry jest sąsiedztwo dróg i linii kolejowych, co stwarzać może ryzyko kolizji z pojazdami przy wędrówkach tych ssaków do innych cieków wodnych. Dotyczy to szczególnie dróg krajowych i wojewódzkich biegnących wzdłuż rzek i strumieni w pasie 200-300 m. Obecność małych przepustów bez pólek ziemnych umożliwiających swobodne przemieszczanie się wzdłuż brzegu (szczególnie na ruchliwych drogach), wymusza pokonanie bariery po nawierzchni drogi. Ponieważ wydry unikają przepływania pod niskimi mostami i przepustami i nie mając możliwości przejścia brzegiem pod mostem, próbują przekraczać drogi, narażając się tym samym na potrącenie przez przejeżdżający pojazd.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERAŁNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Kod gatunku: 1352**Nazwa gatunku: Wilk *Canis lupus***

Charakterystyka: Gatunek z rzędu ssaków drapieżnych *Carnivora*, z rodziny psowatych *Canidae*, której jest największym krajowym przedstawicielem. Jest ogólnie uważany za przodka psa domowego *Canis familiaris*. Dorosły wilk jest większy od psa i ma długie nogi, długi masywny pysk, sterczące do góry uszy, skośne oczy i długi puszysty ogon. Ma długość ciała 100 – 120 cm (wadery) i 105 – 140 cm (basiory). Waży od 30 – 40 kg (wadery) do 40 – 50 kg (basiory). Umaszczenie wilka jest zmienne od jasnoszarego do ciemnobrązowego (Jędrzejewski, Bereszyński 2004). Wilk jest gatunkiem socjalnym, to znaczy, że tworzy rodzinne grupy osobnicze zwane watahami, które wiosną i latem razem wychowują potomstwo i po okresie rozrodczym zdobywają pokarm poprzez zbiorowe polowania na zwierzynę, najchętniej ssaki z rzędu parzystokopytnych *Artiodactyla*. Dojrzałość płciową wilki osiągają w wieku 2 lat. Ruja trwa od końca stycznia do początku marca. Po ciąży trwającej 60 – 65 dni wadera rodzi w okresie koniec kwietnia – koniec maja 5 – 6 szceniąt. Wilczyca na 2 – 4 tygodni przed porodem wybiera miejsce szczenia się. Jest to zazwyczaj nora, wykrot, legowisko na ziemi pod osłoną gęstych gałęzi drzewa (np. świerka), a czasami w gniazdach dużych ptaków. Szczenięta w czasie wychowu są kilkakrotnie przenoszone lub przeprowadzane w nowe miejsce w celu zapewnienia im bezpieczeństwa (Jędrzejewski, Bereszyński 2004). Grupa – wataha wilków potrzebuje odpowiednio dużego terytorium, które może zapewnić stałą bazę pokarmową. Z tego powodu wilki zamieszkują rozległe lasy i bory o charakterze naturalnym połączone ze sobą siecią korytarzy ekologicznych umożliwiających swobodne przechodzenie zwierząt i utrzymywanie kontaktu z innymi watahami (choćby dla koniecznej wymiany genów, zapobiegającej chowowi krewniaczemu/ wsobnemu) (Jędrzejewski, Borowik, Nowak 2010).

W ciągu doby wataha pokonuje 20 – 60 km, niekoniecznie cała, często wilki chodzą pojedynczo lub w mniejszych grupach. W okresie wychowu młodych 1 – 2 wilki pozostają ze szczeniętami, zaś reszta watahy poluje. Wilki to zwierzęta mięsożerne, a preferowanym przez nie gatunkiem zdobyczy jest jeleni. Gdy terytorium watahy graniczy z polami, łąkami i pastwiskami w pobliżu zabudowy rolniczej, wilki mogą polować na zwierzęta hodowlane (kozy, owce, krowy) lub psy. Uzupełnieniem diety są drobne ssaki i padlina. Ilość ofiar watahy wynosi średnio 1 – 5 ssaków kopytnych na tydzień (średnio 5 kg mięsa na jednego wilka na dobę). Wataha w warunkach naturalnych wynosi 150 – 300 km² (w zagęszczeniu 1,5 – 5 wilków na 100 km²) (Jędrzejewski, Borowik, Nowak 2010). Terytorium najczęściej penetrowane jest przez watahę w obszarach najmniej odwiedzanych przez ludzi, a równocześnie najbardziej obfitujących w zwierzynę. W centralnej części terytorium wataha zakłada norę lub legowisko rozrodcze. Najbardziej odległe części swego terytorium wataha odwiedza średnio co 7 – 10 dni. Migrujące wilki pokonują do kilkuset kilometrów, głównie terenami leśnymi, czasem pokonując niewielkie otwarte tereny użytkowane rolniczo (Jędrzejewski, Borowik, Nowak 2010). W obszarze Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 stwierdzono jedną watahę w liczbie 3 – 5 wilków. Wataha ta zaliczana jest do subpopulacji żyjącej na pograniczu Roztocza i Kotliny Sandomierskiej. Wysoka lesistość obszaru Uroczyska Roztocza Wschodniego zapewnia wilkom tam bytującym odpowiednią do wyżywienia bazę pokarmową.

Stan gatunku w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.: U1

Ranga w obszarze – ocena populacji: Według SDF (standardowego formularza danych) ocena ogólna: C, zgodnie z wynikami prac terenowych: C. Obszar ma bardzo ważne znaczenie dla zachowania gatunku, poprzez powiązanie tego obszaru z obszarami bytowania watah w sąsiednich terenach – Obszary Natura 2000: Horyniec, Puszcza Solska, Puszcza Sandomierska, Lasy Sieniawskie.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Stan zachowania gatunku w obszarze: U2

Zagrożenia: kłusownictwo, nielegalne odstrzały, zastawiane wnyki i żelazo (niekoniecznie na wilki) są przyczyną śmiertelności wilków. Czasem dochodzi do śmierci wilków wskutek pogryzienia przez osobniki z innej watahy. Ważnym czynnikiem wpływającym na stan zdrowia wilków są choroby (świerzbica, piropłazmoza, parwowiroza, nosówka, wścieklizna). Zagrożeniem dla populacji wilków są: fragmentacja siedlisk i bariery migracyjne uniemożliwiające swobodną łączność wilków między różnymi populacjami (najczęściej rozległe tereny rolnicze wielkich upraw rolnych; coraz gęstsza sieć dróg; natężenie ruchu samochodowego; rozbudowa osad w pobliżu tras migracji wilków). Do czynników zagrażających wilkom należy niepokojenie ich w okresie rozrodu poprzez: przebywanie ludzi w pobliżu nor lęgowych wilków w okresie na przełomie kwietnia i maja, powodujące nawet śmierć szceniąt wskutek wychłodzenia (para rodzicielska niepokojona przez ludzi przenosi szczenięta w nowe miejsce) oraz intensywne prace leśne w tym samym terminie (Jędrzejewski, Borowik, Nowak 2010).

Zagrożenia o charakterze ogólnym występujące w skali kraju to głównie zbyt duże pozyskanie zwierzyny płowej, prowadzące do zubożenia bazy żerowej (m.in. przez brak uwzględniania drapieżnictwa w planach łowieckich), co zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia ataków na zwierzęta domowe, a tym samym przyczynia się do negatywnego odbioru wilka przez społeczności lokalne.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

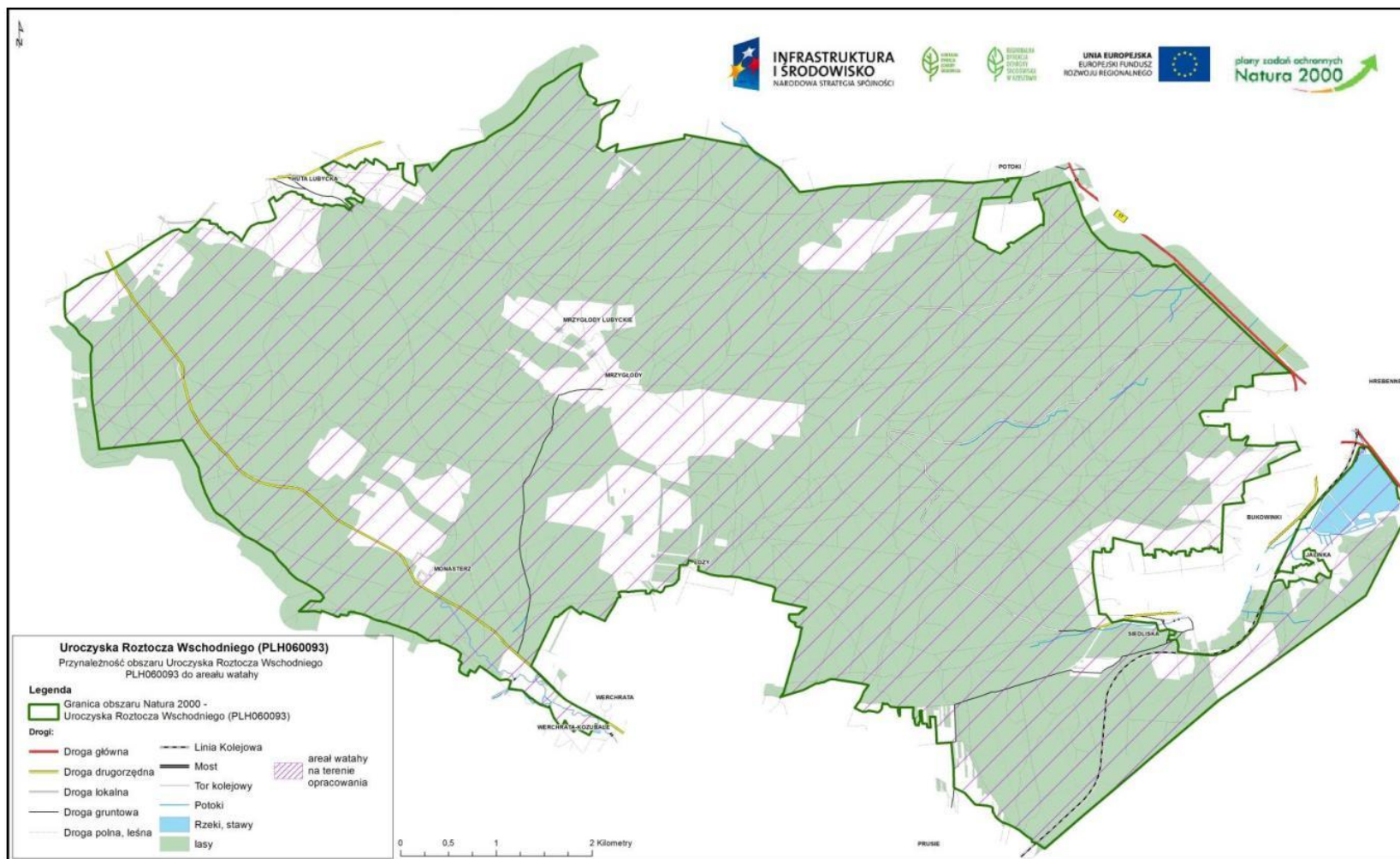
GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W KRAKOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Ryc. 1. Przynależność obszaru Uroczyska Roztocza Wschodniego do arealu watahy

Kod gatunku: 1361**Nazwa gatunku: Rys euroazjatycki *Lynx lynx***

Charakterystyka: Gatunek z rzędu ssaków drapieżnych *Carnivora*, z rodziny kotowatych *Felidae*. Dorosły rys jest największym europejskim kotem. Rys ma krępy tułów, okrągłą głowę, krótką szyję, długie i silnie umięśnione kończyny oraz krótki ogon zakończony czarnym pasem. Długość ciała osiąga 150 cm, waga od 12 – 35 kg. Dymorfizm płciowy zaznaczony różnicami wielkości – samce są większe od samic (Okarma, Olszańska 2004, Jędrzejewski, Borowik, Nowak 2010). Umaszczenie rysia jest zmienne – wierzch ciała rudoszary, a brzuch białokremowy. Rysie karpaccie mają wyraźne czarne plamy na futrze, zaś rysie nizinne są bardziej jednolicie umaszczone ze słabymi cętkami na łapach (Okarma, Olszańska 2004). Rys jest gatunkiem terytorialnym, prowadzącym samotniczy tryb życia. Swoje terytorium znakują moczem, wydzieliną gruczołów przyodbytowych i kałem. Dojrzałość płciową rysie osiągają w wieku 2 – 3 lat. Ruja trwa od końca stycznia do początku marca. Po ciąży trwającej około 70 dni rysica rodzi najczęściej w maju 2 – 3 kocięta (Okarma, Olszańska 2004, Jędrzejewski, Borowik, Nowak 2010). Samica rysia sama wychowuje kocięta, którymi opiekuje się do następnej rui. Młode rodzą się ślepe i oczy otwierają w drugim tygodniu życia. Rys prowadzi nocny, samotniczy tryb życia i zdobywania pożywienia. W ciągu dnia śpi i odpoczywa, a w okresie wychowywania młodych i w zimie aktywny jest też w dzień. Siedliskami zamieszkiwanymi przez rysie są duże kompleksy leśne (liściaste, iglaste i mieszane), zarówno w górach, jak i na nizinach. Rys unika pofragmentowanych siedlisk leśnych. Bariery w migracji dla rysia są duże tereny otwarte i brak korytarzy ekologicznych między kompleksami leśnymi (Okarma, Olszańska 2004, Jędrzejewski, Borowik, Nowak 2010). Tropy odcisnięte w piasku, błotnistym podłożu, na śniegu lub odchody zwierząt wskazują na ich obecność i są podstawą corocznej inwentaryzacji zimowej populacji drapieżników w Polsce. W ciągu doby rys pokonuje 10 – 20 km, samice i samce mają własne terytoria i konkurują płciowo ze sobą o ich utrzymanie (to jest samice z samicami, a samce z samcami). W okresie wychowu młodych rysica sama poluje, zaś kocięta pozostają w gnieździe. Rysie to zwierzęta mięsożerne, a preferowanym przez nie gatunkiem zdobyczy są zwierzęta kopytne – sarny, jelenie i kozice (Okarma, Schmidt 2013). Uzupełnieniem diety są drobne ssaki (gryzonie, zające i ptaki). Ilość ofiar samca rysia wynosi średnio 1 sarna lub jelen na 5 – 6 dni (średnio do 2,5 kg mięsa na jednego rysia na dobę), zaś samicy wychowującej młode średnio 1 sarna lub jelen co 2 – 5 dni (Okarma, Olszańska 2004, Jędrzejewski, Borowik, Nowak 2010). Terytorium rysia w warunkach naturalnych wynosi od 150 km² (samice) do 350 km² (samce). Terytorium najczęściej penetrowane jest przez rysia w obszarach najmniej odwiedzanych przez ludzi, a równocześnie najbardziej obfitującym w zwierzynę. W centralnej części, najspokojniejszej i nie penetrowanej przez ludzi terytorium rysica zakłada norę lub legowisko rozrodcze. Rysie nie są w stanie migrować pomiędzy oddalonymi od siebie kompleksami leśnymi, a jedyne wędrówki, jakie podejmują, dotyczą zajmowanego arealu zdobywania pożywienia, znakowania arealu i poszukiwania przez samce samic w okresie ciecarki. Wysoka lesistość obszaru Uroczyska Roztocza Wschodniego zapewnia rysiom tam bytującym odpowiednią do wyżywienia bazę pokarmową.

Stan gatunku w regionie kontynentalnym, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.: U1

Ranga w obszarze – ocena populacji: Według SDF (standardowego formularza danych) ocena ogólna: C, zgodnie z wynikami prac terenowych: C. Obszar ma bardzo ważne znaczenie dla zachowania gatunku, poprzez powiązanie tego obszaru z obszarami bytowania rysia w

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERAŁNA
DIREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DIREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

sąsiednich terenach – Obszary Natura 2000: Horyniec, Roztocze i Roztoczański Park Narodowy. Subpopulacja Roztoczańska rysia jest niezwykle ważna dla tego gatunku, gdyż stanowi swoisty pomost między populacjami karpacką a północnopolską.

Stan zachowania gatunku w obszarze: U2

Zagrożenia: kłusownictwo, nielegalne odstrzały, zastawiane wnyki i żelazo (niekoniecznie na rysie) corocznie są przyczyną śmiertelności rysia. Ważnym czynnikiem wpływającym na stan zdrowia rysia są choroby (włośnica, parwowiroza, wścieklizna i liczne pasożyty – tasiemce, nicienie i glisty). Zagrożeniem dla populacji rysia są: fragmentacja siedlisk i bariery migracyjne, uniemożliwiające swobodną łączność rysia między różnymi populacjami (coraz gęstsza sieć dróg, natężenie ruchu samochodowego, rozbudowa osad w pobliżu tras migracji rysia). W skali kraju zagrożeniem jest zbyt wysokie pozyskiwanie łowieckie ssaków jeleniowatych, co prowadzi do wysokiej śmiertelności wskutek niedożywienia młodych rysia.

INNE GATUNKI

Kod gatunku: 1086

Nazwa gatunku: Zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*

Charakterystyka: Zgniotek cynobrowy to gatunek chrząszcza z rzędu *Coleoptera* z rodziny zgniotkowatych *Cucujidae*. Zaliczany jest do gatunków saproksylobiontycznych, czyli odbywających rozwój larwalny pod korą martwych drzew będących w różnym stopniu rozkładu. Rozwój larwalny trwa około dwa lata, przepoczwarczenie następuje późnym latem, a wylęg imagines następuje na przełomie lata i jesieni. Młode zgniotki cynobrowe pozostają w mikrosiedlisku swego rozwoju do wiosny następnego roku. Gdy jesień jest długa i ciepła chrząszcze są aktywne również w jesieni i można je wtedy spotkać na pniach martwych drzew lub latające. Rójka, poszukiwanie miejsc dla rozwoju larw i składanie jaj odbywa się wiosną po przezimowaniu. Imagines aktywne są do czerwca, zaś późnym latem i jesienią spotkać można imagines nowego pokolenia, które kryją się najczęściej pod korą martwych drzew, w których odbyły rozwój. Zgniotek cynobrowy to chrząszcz średniej wielkości (postać dorosła mierzy 11 do 15 mm długości). Głowa, grzbietowa strona przedtułowia i pokrywy są koloru cynobrowo czerwonego. Wierzch ciała posiada charakterystyczną mikro- i makrorzeźbę. Spód ciała, zuwaczki i odnóża są koloru czarnego, a boczne krawędzie przedplecza czarno obwiedzione. Zarys ciała jest podłużny i bardzo silnie spłaszczony, co zadecydowało o polskiej nazwie chrząszcza. Głowa ma trójkątno-półksiężycowaty kształt, a policzki wysunięte do tyłu. Czułki paciorkowato-nitkowate o 11 członach. Pod pokrywami błoniaste skrzydła, dzięki którym owad odbywa aktywne, ale bardzo rzadko obserwowane loty. Larwa silnie spłaszczona o ciele koloru żółtawego lub pomarańczowopłowego o bardzo twardych powłokach ciała. Na końcu odwłoka występują charakterystyczne struktury sklerytowe, po których diagnozuje się przynależność gatunkową i odróżnia larwę zgniotka cynobrowego od innych larw gatunków chrząszczy odbywających rozwój pod korą martwego drewna. Siedliskiem tego gatunku są lasy i zarośla o charakterze naturalnym. Warunkiem występowania zgniotka cynobrowego jest zasobność lasu w martwe i obumierające drzewa. Z tego względu można uznać ten gatunek za reliktny naturalnych lasów. Typy lasów, w których występuje zgniotek cynobrowy są różnorodne i raczej bez znaczenia dla gatunku: bory sosnowe, jodłowe bory mieszane, lasy łąkowe, bory i lasy bagienne, grądy i buczyny. Jedynym warunkiem występowania i utrzymywania się populacji zgniotka cynobrowego jest

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

stałe, ciągle i obfite występowanie obumierających i martwych drzew o pierśnicy ponad 30 cm (gatunek preferuje w niższych położeniach topolę osikę, zaś na pogórzach i górach jodłę; Kubisz 2004).

Gatunek stwierdzony podczas inwentaryzacji terenowych w oddziałach nr 273 i 372 Nadleśnictwa Tomaszów i w oddziale nr 18 Nadleśnictwa Lubaczów. Są to pierwsze stwierdzenia w tym obszarze. Roztocze dotychczas nie było podawane, jako miejsce występowania zgniotka cynobrowego (Kubisz 2004) i stwierdzone stanowiska są izolowane od znanego krajowego zasięgu (Buchholz 2012). Zasobność obszaru Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 w martwe drewno stwarza nadzieję na trwałe zasiedlanie obszaru przez ten gatunek chrząszcza.

Ranga w obszarze – ocena populacji: D (nieistotna).

Moduł B

3. Stan ochrony przedmiotów ochrony objętych Planem

SIEDLISKA PRZYRODNICZE

Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*) (9130): Założono osiem stanowisk monitoringowych. Pięć z nich znajduje się w nadleśnictwie Tomaszów: (I, II, III, IV, V), jedno w nadleśnictwie Narol (VI) i dwa w nadleśnictwie Lubaczów (VII i VIII). Podwyższoną ocenę (U1) w stosunku do oceny stanu zachowania w obszarze zanotowano na dwóch stanowiskach (VII i VIII). Niezadowolający stan odnowienia naturalnego odnotowano na stanowiskach III, IV, VII, a na stanowisku I zły. gatunki inwazyjne w runie w znacznym stopniu występowały na jednym stanowisku (I). Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa była zniekształcona w przypadku I i II transektu.

Na większości stanowisk występuje zbyt mała ilość drewna grubowymiarowego i ogólnych zasobów martwego drewna. Jego ilość wzrasta głównie w parowach, gdzie ze względu na strome zbocza, trudny dostęp i funkcje ochronne lasu nie prowadzi się zwykłej gospodarki leśnej i przewracające się drzewa oraz oblamujące się gałęzie pozostają na miejscu.

Stan zachowania w obszarze: (według zweryfikowanych danych): U2

Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*) (9170):

Założono trzy stanowiska monitoringowe (IX, X, XI) w obrębie nadleśnictwa Lubaczów (ze względu na występowanie siedliska właśnie w tym nadleśnictwie). Ogólny stan zachowania siedliska w obszarze oceniono na poziomie U2. W jednym przypadku (XI) stan ten oceniono na U1. Na obniżenie oceny na wszystkich stanowiskach wpłynęły głównie zbyt małe łączne zasoby martwego drewna, a na transektach IX i X także niedobór drewna grubowymiarowego. Ponadto stwierdzono zubożenie oraz przekształcenia typowej kombinacji florystycznej runa (X, XI), ujednoliconą strukturę pionową i przestrzenną (IX, X), brak dębu szypułkowego *Quercus robur* (IX, X), a także zbyt duży udział w drzewostanie

INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERAŁNA
DIREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DIREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

gatunków obcych ekologicznie, głównie w górnym piętrze drzewostanu (IX, X, XI) oraz zbyt niski udział starodrzewu (IX, X). Grądy w obszarze OZW Uroczyska są siedliskiem o bardzo małej łącznej powierzchni.

Stan zachowania w obszarze: (według zweryfikowanych danych): U2.

Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnetion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe) (91E0):

Założono trzy stanowiska monitoringowe: stanowisko XII i XIII umiejscowione przy strumyku Rata w pobliżu miejscowości Werchrata w nadleśnictwie Lubaczów, XIV w nadleśnictwie Tomaszów, przy drodze prowadzącej z Lubyczy Królewskiej do Hrebenego. Wszystkie transekty obejmują płyty łągi jesionowo-olszowego *Fraxino-Alnetum* powiązane z ciekami wodnymi. Długość transektu XIII została skrócona ze względu na rozmiary płatu siedliska, zaś XII dostosowana do przebiegu terasy zalewowej. Ogólny stan zachowania siedliska w obszarze oceniono na poziomie U2. Główną przyczyną obniżenia oceny był zbyt niski poziom ogólnych zasobów martwego drewna (na wszystkich transektach), oraz brak martwego drewna grubowymiarowego (na żadnej powierzchni nie stwierdzono starych i grubych drzew odpowiadających wymaganiom). Ponadto odnotowano odmłodzenie drzewostanu (XIV) i problem z odnowieniem naturalnym (XII i XIII).

Stan zachowania w obszarze: (według zweryfikowanych danych): U2

GATUNKI ZWIERZĄT

Jelonek rogacz *Lucanus cervinus*

Założono jedno stanowisko monitoringowe dla oceny stanu zachowania populacji gatunku. Stanowisko umiejscowione było w oddziale nr 372 obrębu Siedliska Nadleśnictwa Tomaszów, przy rezerwacie „Jalinka”. Stwierdzono właściwy stan zachowania siedliska, a zwłaszcza wysoki udział dębów w strukturze drzewostanu (przynajmniej 50%). Podstawowe wymagania gatunku zabezpieczają znajdujące się na stanowisku martwe i obumierające pniaki, karpy i złomy dębowe w różnych stadiach rozkładu. Także właściwe warunki świetlne i termiczne dna lasu pozwoliły na ocenę FV. Siedlisko zasiedlane przez jelonka rogacza jest zachowane we właściwym stanie, co pozwala dobrze rokować na przyszłość, ale należy poprzez dalsze badania monitoringowe zweryfikować obecność jakichkolwiek stadiów rozwojowych jelonka rogacza w obszarze.

Stan zachowania w obszarze: XX (Brak wystarczających danych do określenia stanu zachowania gatunku).

Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*

W obszarze Uroczyska Roztocza Wschodniego występują stawy (złożone z kilku zbiorników o różnym stopniu intensywności produkcji), stanowiące dogodne miejsca bytowania gatunku. Od strony południowej stawy graniczą z mozaiką środowisk o słabej penetracji. Siedlisko posiada dobre warunki troficzne, liczne schronienia dla traszek (środowiska leśne, zarośla, łąki), co pozwoliło na ocenę FV (właściwą).

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Kumak nizinny *Bombina bombina*

W obszarze Uroczyska Roztocza Wschodniego kumak występuje w kompleksie stawów i fragmentów potoków (o zwiększonym zabagnieniu). Lokalizacja stawów w obniżeniu terenu powoduje występowanie pływacz. Pomimo ich niewielkiej powierzchni są one dobrze nasłonecznione, stąd kumak znajduje tu dogodne warunki siedliskowe. Od strony południowej stawy graniczą z mozaiką środowisk o słabej penetracji terenu. Dostęp do bazy pokarmowej, obecność szuwaru w linii brzegowej pozwoliło na ocenę FV (właściwą).

Mopek zachodni *Barbastella barbastellus*

W obszarze Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego znajdują się schronienia zimowe tego gatunku. Są nimi schrony, a także piwnice na Monastyrzu, w różnym stopniu zasiedlane. Wpływ na to ma głównie kubatura obiektu, a także ilość kondygnacji, przekładająca się na stopień izolacji obiektów. Poza tym spadek temperatury, silnie wymrażający bunkry powoduje znaczny spadek liczebności hibernujących mopków, pomimo, iż jest gatunkiem wybitnie zimnolubnym. Liczebność mopka w schronach podlega dużym wahaniom i określono ją jako niezadowalającą (kategoria U1). Wpływ na to miały prawdopodobnie warunki mikroklimatyczne panujące w obiektach (w okresie prowadzenia inwentaryzacji zimowisk utrzymywały się bardzo niskie temperatury). Biorąc pod uwagę możliwość poprawy warunków mikroklimatycznych w schronieniach zimowych, perspektywę zachowania tego gatunku określono jako właściwą (kategoria FV). Większość wejść do schronień zimowych nie posiada zabezpieczenia, stąd parametr „stan siedliska” określony został jako niezadowalający (kategoria U1).

Nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii*

W obszarze Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego się stwierdzono schronień zimowych tego gatunku, gdyż surowe warunki klimatyczne panujące zarówno w bunkrach, jak i w piwnicach na Monastyrzu wykluczają to miejsce, jako schronienie zimowe dla tego gatunku. Nocek Bechsteina jest gatunkiem typowym dla obiektów, w których panuje wysoka wilgotność powietrza (80 – 100%) i wyższa temperatura (3,6 – 10,5°C; rzadko spotykany w miejscach chłodniejszych do 1°C). Możliwe występowanie gatunku jedynie w okresie letnim. Liczebność nocka Bechsteina określono jako nieznaną (kategoria XX). Biorąc pod uwagę brak możliwości poprawy warunków mikroklimatycznych w schronieniach zimowych, do stanu preferowanego przez gatunek, perspektywę zachowania tego gatunku określono jako złą (kategoria U2). Także parametr „stan siedliska” określony został jako zły (kategoria U2).

Nocek duży *Myotis myotis*

W obszarze Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego znajdują się schronienia zimowe tego gatunku (bunkry), w różnym stopniu zasiedlane. Wpływ na to ma głównie kubatura obiektu, a także ilość kondygnacji, przekładająca się na stopień izolacji obiektów. Większość inwentaryzowanych bunkrów posiada więcej niż jeden poziom, co stanowi korzystniejsze warunki klimatyczne dla hibernujących w nich osobników, dając możliwość przemieszczania się w głąb obiektu. Jednak spadek temperatury, silnie wymrażający bunkry powoduje znaczny spadek liczebności hibernujących osobników. Liczebność nocka dużego w schronach podlega dużym wahaniom i określono ją jako niezadowalającą (kategoria U1). Wpływ na to miały prawdopodobnie warunki mikroklimatyczne panujące w obiektach (w okresie prowadzenia

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W KRAKOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

inwentaryzacji zimowisk utrzymywały się bardzo niskie temperatury). Nocek duży jest gatunkiem typowym dla obiektów, w których panuje wyższa temperatura (3 – 6°C; rzadko spotykany w miejscach chłodniejszych do 1°C). Stan liczebności nocka dużego podlega wahaniom i ma tendencję spadkową (w porównaniu do lat wcześniejszych). Biorąc pod uwagę możliwość poprawy warunków mikroklimatycznych w schronieniach zimowych, perspektywę zachowania tego gatunku określono jako właściwą (kategoria FV). Większość wejść do schronień zimowych nie posiada zabezpieczenia, stąd parametr „stan siedliska” określony został jako niezadowolający (kategoria U1).

Bóbr europejski *Castor fiber*

Obecność bobra w obszarze jest stosunkowo łatwa do zaobserwowania. Świeże, obgryzione gałązki drzew przynoszone przez wodę świadczą o jego bytowaniu w obszarze. Stwierdzono wystarczającą dostępność bazy pokarmowej, schronień, wysoką jakość wód, co pozwoliło na określenie stanu zachowania w obszarze: FV (właściwy).

Wilk *Canis lupus*

Uroczyska Roztocza Wschodniego ze względu na wysoką lesistość obszaru stanowią jedną z lepszych ostoi wilka w Polsce. Aktualne wyniki prac badawczych wyróżniają odmienność genetyczną osobników tego gatunku na badanym obszarze. Ocena liczebności wilka w Polsce szacowana jest na poziomie 600-700 osobników. Na Podkarpaciu liczebność ta szacowana jest od około 250 (dane IBS PAN w Białowieży) do blisko 400 osobników (dane RDLP Krosno), co stanowi od 40 do 60 % populacji krajowej. Wielkość watahy jest wielkością zmienną. Ze względu na wykorzystywanie dużych arealów powierzchni przez watahę, obszar Uroczysk Roztocza Wschodniego jest jego częścią. Obserwacje w pasie przygranicznym, pozwalają stwierdzić iż wataha bez przeszkód wykorzystuje swój rewir zarówno po polskiej, jak i po ukraińskiej stronie. Jedynym wskaźnikiem obniżającym stan siedliska jest zagęszczenie dróg w obszarze. Jednak ze względu na położenie w pasie przygranicznym oraz na granicy dwóch województw z utrudnioną komunikacją i urozmaiconą rzeźbą terenu wskaźnik zagęszczenia dróg przybiera minimalne wartości.

Stan zachowania w obszarze: U2 (zły).

Ryś euroazjatycki *Lynx lynx*

Ryś w obszarze występuje całorocznie. Wykorzystuje różne siedliska związane z wędrówką i zdobywaniem pożywienia. Ze względu na niewielką ilość jednostek osadniczych, niską penetrację siedlisk i gospodarowanie przez lasy państwowe na przeważającej części obszaru, ryś znajduje jedno z lepszych warunków bytowania. Jedynie wskaźnik zagęszczenia dróg, spowodował obniżenie stanu siedliska. Gatunek swobodnie przemieszcza się pomimo istniejących granic administracyjnych pomiędzy Polską a Ukrainą.

Stan zachowania w obszarze: U2 (zły).

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Wydra *Lutra lutra*

Ustalono 4 terytoria dla tego gatunku w obrębie stawów rybnych w Hrebennem. Dostępność bazy pokarmowej jest wystarczająca dla prawidłowego funkcjonowania gatunku. Podobnie dostępność schronień w obszarze. Właściwy stopień porośnięcia brzegów drzewami i jakość wód. Stan zachowania w obszarze oceniono jako FV (właściwy).

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
1	Żyzne buczyny	9130	I	Powierzchnia siedliska		XX	FV	U2	U2	Ogólna ocena stanu ochrony wynika z niedoboru martwego drewna oraz martwego drewna grubowymiarowego, słabego odnowienia naturalnego drzewostanu i przekształcenia typowej kombinacji florystycznej runa, charakterystycznej dla siedliska, przy jednoczesnym występowaniu inwazyjnych gatunków obcych.
				Struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa	XX	U1			
					Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy	XX	U1			
					Udział w drzewostanie gatunków buczynowych	XX	FV			
					Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	XX	FV			
					Gatunki obce geograficznie w drzewostanie i podroście	XX	FV			
					Martwe drewno – łączne zasoby	XX	U2			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości	XX	U2			
					Wiek drzewostanu (udział starodrzewu)	XX	FV			
					Naturalne odnowienie drzewostanu	XX	U2			
					Struktura pionowa i przestrzenna roślinności	XX	U1			
					Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie	XX	U2			
					Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie	XX	U1			
					Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	XX	FV			
					Inne zniekształcenia	XX	FV			
					Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska	XX	XX			
				Perspektywy ochrony		XX	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
2.	Żyzne buczyny	9130	II	Powierzchnia siedliska		XX	FV	U2	U2	Ogólna ocena stanu ochrony wynika z niedoboru martwego drewna oraz martwego drewna grubowymiarowego i przekształcenia typowej kombinacji florystycznej runa charakterystycznej dla siedliska.
				Struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa	XX	U1			
					Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy	XX	FV			
					Udział w drzewostanie gatunków buczynowych	XX	FV			
					Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	XX	FV			
					Gatunki obce geograficznie w drzewostanie i podroście	XX	FV			
					Martwe drewno – łączne zasoby	XX	U2			
					Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości	XX	U2			
					Wiek drzewostanu (udział starodrzewu)	XX	FV			
					Naturalne odnowienie drzewostanu	XX	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Struktura pionowa i przestrzenna roślinności	XX	FV			
					Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie	XX	FV			
					Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie	XX	FV			
					Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	XX	FV			
					Inne zniekształcenia	XX	FV			
					Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska	XX	XX			
				Perspektywy ochrony		XX	FV			
3.	Żyzne buczyny	9130	III	Powierzchnia siedliska		XX	FV	U2	U2	Ogólna ocena stanu ochrony wynika z niedoboru martwego drewna oraz martwego drewna grubowymiarowego i słabego odnowienia naturalnego drzewostanu.
				Struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa	XX	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy	XX	FV			
					Udział w drzewostanie gatunków buczynowych	XX	FV			
					Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	XX	FV			
					Gatunki obce geograficznie w drzewostanie i podroście	XX	FV			
					Martwe drewno – łączne zasoby	XX	U2			
					Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości	XX	U2			
					Wiek drzewostanu (udział starodrzewu)	XX	FV			
					Naturalne odnowienie drzewostanu	XX	U1			
					Struktura pionowa i przestrzenna roślinności	XX	U1			
					Inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie	XX	FV			
					Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie	XX	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	XX	FV			
					Inne zniekształcenia	XX	FV			
					Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska	XX	XX			
				Perspektywy ochrony		XX	FV			
4.	Żyzne buczyny	9130	IV	Powierzchnia siedliska		XX	FV			
				Struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa	XX	FV	U2	U2	Ogólna ocena stanu ochrony wynika z niedoboru martwego drewna oraz martwego drewna grubowymiarowego i słabego odnowienia naturalnego drzewostanu
			Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy		XX	FV				
			Udział w drzewostanie gatunków buczynowych		XX	FV				
			Gatunki obecne ekologicznie w drzewostanie		XX	FV				

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Gatunki obce geograficznie w drzewostanie i podroście	XX	FV			
					Martwe drewno – łączne zasoby	XX	U1			
					Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości	XX	U2			
					Wiek drzewostanu (udział starodrzewu)	XX	U1			
					Naturalne odnowienie drzewostanu	XX	U1			
					Struktura pionowa i przestrzenna roślinności	XX	U1			
					Inwazyjne gatunki obce w podszyciu i runie	XX	FV			
					Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie	XX	FV			
					Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	XX	FV			
					Inne zniekształcenia	XX	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska	XX	XX			
				Perspektywy ochrony		XX	FV			
5.	Żyzne buczyny	9130	V	Powierzchnia siedliska		XX	FV			
				Struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa	XX	FV	U2	U2	Ogólna ocena stanu ochrony wynika z niedoboru martwego drewna oraz martwego drewna grubowymiarowego.
					Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy	XX	FV			
					Udział w drzewostanie gatunków buczynowych	XX	FV			
					Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	XX	FV			
					Gatunki obce geograficznie w drzewostanie i podroście	XX	FV			
					Martwe drewno – łączne zasoby	XX	U2			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości	XX	U2			
					Wiek drzewostanu (udział starodrzewu)	XX	FV			
					Naturalne odnowienie drzewostanu	XX	FV			
					Struktura pionowa i przestrzenna roślinności	XX	FV			
					Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie	XX	FV			
					Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie	XX	FV			
					Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	XX	FV			
					Inne zniekształcenia	XX	FV			
					Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska	XX	XX			
				Perspektywy ochrony		XX	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
6.	Żyzne buczyny	9130	VI	Powierzchnia siedliska		XX	FV	U2	U2	Ogólna ocena stanu ochrony wynika z niedoboru martwego drewna oraz martwego drewna grubowymiarowego.
				Struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa	XX	FV			
					Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy	XX	FV			
					Udział w drzewostanie gatunków buczynowych	XX	FV			
					Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	XX	FV			
					Gatunki obce geograficznie w drzewostanie i podroście	XX	FV			
					Martwe drewno – łączne zasoby	XX	U2			
					Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości	XX	U2			
					Wiek drzewostanu (udział starodrzewu)	XX	FV			
					Naturalne odnowienie drzewostanu	XX	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Struktura pionowa i przestrzenna roślinności	XX	FV			
					Inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie	XX	FV			
					Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie	XX	FV			
					Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	XX	FV			
					Inne zniekształcenia	XX	FV			
					Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska	XX	XX			
				Perspektywy ochrony		XX	FV			
7.	Żyzne buczyny	9130	VII	Powierzchnia siedliska		XX	FV	U1	U2	
				Struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa	XX	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy	XX	FV			
					Udział w drzewostanie gatunków buczynowych	XX	FV			
					Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	XX	FV			
					Gatunki obce geograficznie w drzewostanie i podroście	XX	FV			
					Martwe drewno – łączne zasoby	XX	U1			
					Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości	XX	U1			
					Wiek drzewostanu (udział starodrzewu)	XX	FV			
					Naturalne odnowienie drzewostanu	XX	U1			
					Struktura pionowa i przestrzenna roślinności	XX	U1			
					Inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie	XX	FV			
					Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie	XX	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	XX	FV			
					Inne zniekształcenia	XX	FV			
					Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska	XX	XX			
				Perspektywy ochrony		XX	FV			
8.	Żyzne buczyny	9130	VIII	Powierzchnia siedliska		XX	FV			
				Struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa	XX	FV	U1	U2	
			Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy		XX	FV				
			Udział w drzewostanie gatunków buczynowych		XX	FV				
			Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie		XX	FV				

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Gatunki obce geograficznie w drzewostanie i podroście	XX	FV			
					Martwe drewno – łączne zasoby	XX	U1			
					Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości	XX	U1			
					Wiek drzewostanu (udział starodrzewu)	XX	FV			
					Naturalne odnowienie drzewostanu	XX	FV			
					Struktura pionowa i przestrzenna roślinności	XX	FV			
					Inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie	XX	FV			
					Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie	XX	FV			
					Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	XX	FV			
					Inne zniekształcenia	XX	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska	XX	XX			
				Perspektywy ochrony		XX	FV			
9.	Grąd środkowo europejski i subkontynentalny	9170	IX	Powierzchnia siedliska		XX	FV			
				Struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa	XX	FV	U2	U2	Ogólna ocena stanu ochrony wynika z niedoboru martwego drewna, w tym drewna grubowymiarowego, sporego udziału gatunków obcych w górnym piętrze drzewostanu, zaburzonej struktury pionowej i przestrzennej drzewostanu, nieboru dębu w składzie gatunkowym oraz braku starodrzewu.
					Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy	XX	U1			
					Udział w drzewostanie gatunków właściwych dla grądu subkontynentalnego	XX	U1			
					Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	XX	U1			
					Gatunki obce geograficznie w drzewostanie i podroście	XX	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Martwe drewno – łączne zasoby	XX	U2			
					Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości	XX	U2			
					Wiek drzewostanu (udział starodrzewu)	XX	U1			
					Naturalne odnowienie drzewostanu	XX	FV			
					Struktura pionowa i przestrzenna roślinności	XX	U1			
					Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie	XX	FV			
					Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie; w tym gatunki porębowe, w tym trzcinnik piaszkowy, jeżyny	XX	FV			
					Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	XX	FV			
					Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)	XX	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska	XX	XX			
				Perspektywy ochrony		XX	FV			
10.	Grąd środkowo europejski i subkontynentalny	9170	X	Powierzchnia siedliska		XX	FV			
				Struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa	XX	U1	U2	U2	Ogólna ocena stanu ochrony wynika z niedoboru martwego drewna, w tym grubowymiarowego, przekształcenia typowej kombinacji florystycznej runa charakterystycznej dla siedliska, zaburzonej struktury pionowej i przestrzennej drzewostanu, nieboru dębu w składzie gatunkowym oraz braku starodrzewu.
			Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy		XX	U1				
			Udział w drzewostanie gatunków właściwych dla grądu subkontynentalnego		XX	FV				
			Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie		XX	U1				
			Gatunki obce geograficznie w drzewostanie i podroście		XX	FV				

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Martwe drewno – łączne zasoby	XX	U2			
					Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości	XX	U2			
					Wiek drzewostanu (udział starodrzewu)	XX	U2			
					Naturalne odnowienie drzewostanu	XX	U1			
					Struktura pionowa i przestrzenna roślinności	XX	U1			
					Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie	XX	FV			
					Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie; w tym gatunki porębowe, w tym trzcinnik piaskowy, jeżyny	XX	FV			
					Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	XX	FV			
					Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)	XX	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska	XX	XX			
				Perspektywy ochrony		XX	FV			
11.	Grąd środkowo europejski i subkontynentalny	9170	XI	Powierzchnia siedliska		XX	U1			
				Struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa	XX	U1	U1	U2	
					Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy	XX	U1			
					Udział w drzewostanie gatunków właściwych dla grądu subkontynentalnego	XX	FV			
					Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	XX	U1			
					Gatunki obce geograficznie w drzewostanie i podroście	XX	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Martwe drewno – łączne zasoby	XX	FV			
					Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości	XX	U1			
					Wiek drzewostanu (udział starodrzewu)	XX	U1			
					Naturalne odnowienie drzewostanu	XX	FV			
					Struktura pionowa i przestrzenna roślinności	XX	FV			
					Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie	XX	FV			
					Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie; w tym gatunki porębowe, w tym trzcinnik piaskowy, jeżyny	XX	FV			
					Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	XX	FV			
					Inne zniekształcenia (rozjeżdżenie, wydeptanie, zaśmiecenie)	XX	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska	XX	XX			
				Perspektywy ochrony		XX	FV			
12.	Lęgi topolowe, wierzbowe, olszowe i jesionowe	91E0	XII	Powierzchnia siedliska		XX	U1			
				Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	XX	FV	U2	U2	Ogólna ocena stanu ochrony wynika z niedoboru martwego drewna, w tym drewna grubowymiarowego i słabego odnowienia naturalnego drzewostanu.
			Gatunki dominujące		XX	FV				
			Gatunki obce geograficznie w drzewostanie		XX	FV				
			Inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie		XX	FV				
			Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie		XX	FV				
			Martwe drewno		XX	U2				
				Martwe drewno wielkowymiarowe (leżące lub stojące) >3 m długości i >50 cm średnicy	XX	U2				

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Naturalność koryta rzeczno- Reżim wodny	XX	FV			
					Wiek drzewostanu	XX	U1			
					Pionowa struktura roślinności	XX	U1			
					Naturalne odnowienie drzewostanu	XX	U1			
					Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskiwaniem drewna	XX	FV			
					Inne zniekształcenia	XX	FV			
					Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków, lokalnie typowych dla siedliska	XX	XX			
				Perspektywy ochrony		XX	FV			
13.	Łęgi topolowe, wierzbowe, olszowe i jesionowe	91E0	XIII	Powierzchnia siedliska		XX	FV	U2	U2	Ogólna ocena stanu ochrony wynika z niedoboru martwego drewna, w tym drewna grubowymiarowego i słabego odnowienia naturalnego drzewostanu.
				Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	XX	FV			
					Gatunki dominujące	XX	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	XX	FV			
					Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie	XX	FV			
					Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie	XX	FV			
					Martwe drewno	XX	U2			
					Martwe drewno wielkowymiarowe (leżące lub stojące) >3 m długości i >50 cm średnicy	XX	U2			
					Naturalność koryta rzecznoego	XX	FV			
					Reżim wodny	XX	FV			
					Wiek drzewostanu	XX	U1			
					Pionowa struktura roślinności	XX	U1			
					Naturalne odnowienie drzewostanu	XX	U1			
					Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskiwaniem drewna	XX	FV			
					Inne zniekształcenia	XX	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków, lokalnie typowych dla siedliska	XX	XX			
				Perspektywy ochrony		XX	FV			
14.	Lęgi topolowe, wierzbowe, olszowe i jesionowe	91E0	XIV	Powierzchnia siedliska		XX	FV			
				Struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	XX	FV	U2	U2	Ogólna ocena stanu ochrony wynika z niedoboru martwego drewna, w tym grubowymiarowego oraz odmłodzenia drzewostanu.
					Gatunki dominujące	XX	FV			
					Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	XX	FV			
					Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie	XX	FV			
					Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie	XX	FV			
					Martwe drewno	XX	U2			
					Martwe drewno wielkowymiarowe (leżące lub stojące) >3 m długości i >50 cm średnicy	XX	U2			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Naturalność koryta rzeczego	XX	FV			
					Reżim wodny	XX	U1			
					Wiek drzewostanu	XX	U2			
					Pionowa struktura roślinności	XX	U1			
					Naturalne odnowienie drzewostanu	XX	FV			
					Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskiwaniem drewna	XX	FV			
					Inne zniekształcenia	XX	FV			
					Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków, lokalnie typowych dla siedliska	XX	XX			
				Perspektywy ochrony		XX	FV			
15.	Jelonek rogacz	1083		Parametry populacji	Liczebność	XX	XX	XX	XX	Brak stwierdzeń gatunku. Na stanowisku występują różnowiekowe pnie dębowe. Oświetlenie i ogrzanie podłoża zróżnicowane, liczne świetliste polany, a światło dociera do dna lasu.
				Stan siedliska	Struktura drzewostanu na stanowisku	FV	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Struktura drzewostanów otaczających	FV	FV			
					Dostępność miejsc rozrodu	FV	FV			
					Termika i warunki świetlne	U1	FV			
				Szanse zachowania gatunku		XX	XX			
16.	Traszka grzebieńca	1166	I.3	Stan populacji		XX	XX			
				Stan siedliska	Region geograficzny	XX	U1	FV	FV	Gatunek znany z ekstremalnych wahań liczebności na stanowiskach. Na poziomie stanowiska nie określa się wskaźników stanu populacji, a notuje się jedynie obecność lub brak gatunku (wg metodyki GIOŚ). Podczas kontroli terenowej pojedyncza obserwacja 1 dorosłego samca. Teren wyżynny. Powierzchnia zbiornika: 32300 m2 Zbiornik stały. Woda bez wyraźnych zanieczyszczeń. Licznie występujące bezkręgowce. Zacienienie zbiornika przez nadbrzeżną roślinność drzewiastą i krzewiastą: ok. 5%. Wpływ ptaków wodnych: 0.03 os./1000m2
					Powierzchnia zbiornika	XX	FV			
					Stażność zbiornika	XX	FV			
					Jakość wody	XX	FV			
					Zacienienie zbiornika	XX	FV			
					Wpływ ptaków wodnych	XX	FV			
					Wpływ ryb	XX	U1			
					Liczba zbiorników w odległości mniejszej niż 500 m.	XX	FV			
					Ocena jakości środowiska lądowego	XX	FV			
				Stopień zarośnięcia lustra wody przez roślinność	XX	FV				

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
				Perspektywy ochrony		XX	FV			Umiarkowany wpływ ryb. Liczba zbiorników: 4 zbiorniki wodne w odległości mniejszej niż 500 m. Siedlisko lądowe posiada dobre warunki troficzne i liczne schronienia dla traszek, m. in. środowiska leśne, zarośla, łąki ale w sąsiedztwie przebiega droga gruntowa. Stopień zarośnięcia lustra wody przez roślinność - 60% Dobre perspektywy zachowania gatunku.
17.	Traszka grzebieńca	1166	I.4	Stan populacji		XX	XX	FV	FV	Podczas kontroli terenowej obserwacja dwóch dorosłych osobników. Powierzchnia zbiornika ok. 900 m ² . Wysoka jakość wody (obserwacje larw jętek będących wskaźnikami wód o o pierwszej klasie czystości). Zacienienie zbiornika przez nadbrzeżną roślinność drzewiastą i krzewiastą wynosi ok. 5%. Brak obserwacji ptaków na zbiorniku. Brak ryb w zbiorniku
				Stan siedliska	Region geograficzny	XX	UI			
					Powierzchnia zbiornika	XX	FV			
					Stałość zbiornika	XX	FV			
					Jakość wody	XX	FV			
					Zacienienie zbiornika	XX	FV			
					Wpływ ptaków wodnych	XX	FV			
Wpływ ryb	XX	FV								

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Liczba zbiorników w odległości mniejszej niż 500 m.	XX	FV			Liczba zbiorników: 4 zbiorniki wodne w odległości mniejszej niż 500 m. Siedlisko lądowe posiada dobre warunki troficzne i liczne schronienia dla traszek, m. in. środowiska leśne, zarośla, łąki. Stopień zarośnięcia lustra wody : 80% Dobre perspektywy zachowania gatunku.
					Ocena jakości środowiska lądowego	XX	FV			
					Stopień zarośnięcia lustra wody	XX	FV			
				Perspektywy ochrony		XX	FV			
18.	Kumak nizinny	1188	I.1	Stan populacji		XX	XX	FV	FV	Na poziomie stanowiska nie ocenia się stanu populacji. Podobnie jak dla innych gatunków płazów, na stanowiskach należy przede wszystkim stwierdzić obecność lub brak gatunku oraz czy odbywa rozród w danym zbiorniku. Podczas kontroli terenowych stwierdzono głosy godowe 2 osobników. Udział szuwaru w linii brzegowej: ok. 70%. Obecność szuwaru o wysokości powyżej 1 m. Zacienienie zbiornika
				Stan siedliska:	Udział szuwaru w linii brzegowej	XX	FV			
					Wysokość roślinności szuwarowej	XX	FV			
					Roślinność zanurzona i pływająca (bez szuwaru)	XX	FV			
					Nachylenie brzegów zbiornika	XX	FV			
					Zacienienie zbiornika	XX	FV			
					Obecność pływaczki	XX	FV			
				Obecność ryb	XX	FV				

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Bariery wokół brzegu zbiornika	XX	FV			przez nadbrzeżną roślinność drzewiastą i krzewiastą: ok. 2%. Obecność płycizn. Zabudowa wiejska (ekstensywna). 4 zbiorniki w promieniu 500 m. Obecność drogi asfaltowej jednopasmowej. Dobre perspektywy zachowania gatunku.
					Zabudowa otoczenia zbiornika	XX	FV			
					Inne zbiorniki wodne w promieniu 500 m.	XX	FV			
					Droga asfaltowa	XX	U1			
				Perspektywy ochrony		XX	FV			
19.	Kumak nizinny	1188	1.4	Stan populacji		XX	XX			Podczas kontroli terenowych obserwacja 1 osobnika dorosłego oraz głośy godowe ok. 4 osobników. Udział szuwaru w linii brzegowej ok. 90 %. Zacienienie zbiornika przez nadbrzeżną roślinność drzewiastą i krzewiastą: ok. 5%. Zabudowa wiejska (ekstensywna). Obecne 4 zbiorniki w promieniu 500 m. Obecność drogi asfaltowej, jednopasmowej. Dobre perspektywy zachowania gatunku.
				Stan siedliska	Udział szuwaru w linii brzegowej	XX	FV	FV	FV	
					Wysokość roślinności szuwarowej	XX	FV			
					Roślinność zanurzona i pływająca (bez szuwaru)	XX	FV			
					Nachylenie brzegów zbiornika	XX	FV			
					Zacienienie zbiornika	XX	FV			
					Obecność płycizn	XX	FV			
					Obecność ryb	XX	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Bariery wokół brzegu zbiornika	XX	FV			
					Zabudowa otoczenia zbiornika	XX	FV			
					Inne zbiorniki wodne w promieniu 500 m.	XX	FV			
					Droga asfaltowa	XX	U1			
				Perspektywy ochrony		XX	FV			
20	Kumak nizinny	1188	II.2	Stan populacji		XX	XX			
				Stan siedliska	Udział szuwaru w linii brzegowej	XX	FV	FV	FV	Podczas kontroli terenowych stwierdzono głośy godowe 2 osobników. Udział szuwaru w linii brzegowej ok. 40%. Brak jakiegokolwiek zabudowy. Obecność zabagnienia w promieniu 500m. Obecność drogi asfaltowej jednopasmowej. Dobre perspektywy zachowania gatunku.
			Wysokość roślinności szuwarowej		XX	FV				
			Roślinność zanurzona i pływająca (bez szuwaru)		XX	FV				
			Nachylenie brzegów zbiornika		XX	FV				
			Zacienienie zbiornika		XX	FV				
			Obecność płycizn		XX	FV				
			Obecność ryb		XX	FV				

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Bariery wokół brzegu zbiornika	XX	FV			
					Zabudowa otoczenia zbiornika	XX	FV			
					Inne zbiorniki wodne w promieniu 500 m.	XX	FV			
					Droga asfaltowa	XX	U1			
				Perspektywy ochrony		XX	FV			
21.	Mopek zachodni	1308		Parametry populacji	Liczebność	FV	U1			Liczebność hibernujących mopków w bunkrach i piwnicach w Monasterze podlega znacznym wahaniom. Powierzchnia nie uległa zmianie. Większość schronów nie posiada zabezpieczenia przed niepokojeniem (penetracją). Ilość wylotów jest odpowiednia. Większość bunkrów w obszarze (12/14) posiada więcej niż 1 poziom (stąd brak obawy o nadmierne wychłodzenie schronów). Istnieje możliwość przemieszczenia na niższy poziom w przypadku mroźnej,
				Stan siedliska	Powierzchnia	FV	FV	U1	U1	
					Zabezpieczenie przed niepokojeniem	U1	U1			
					Dostępność wylotów	FV	FV			
					Temperatura	XX	FV			
					Udział terenów leśnych w otoczeniu schronienia	FV	FV			
					Łączność ekologiczna kryjówek z potencjalnymi biotopami leśnymi	XX	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
				Szanse zachowania gatunku		FV	FV			przedłużającej się zimy. Udział terenów leśnych w otoczeniu schronienia nie uległ zmianie (wszystkie schrony i piwnice położone na terenie leśnym). Zabezpieczenie dostępu do schronień poprzez montaż krat zwiększa szanse zachowania gatunku.
22.	Nocek Bechsteina	1323		Parametry populacji	Liczebność	XX	XX	XX	XX	Nie stwierdzono hibernujących osobników tego gatunku, gdyż brak jest odpowiednich (preferowanych przez gatunek) zimowisk tj. sztolnie, ciepłe piwnice. Warunki mikroklimatyczne panujące w większości schronów są zbyt surowe dla obecności tego gatunku w schronach. Nie stwierdzono też gatunku w odłowach prowadzonych w okresie letnim.
			Stan siedliska	Powierzchnia	FV	FV				
				Zabezpieczenie przed niepokojeniem	U1	U1				
				Dostępność wylotów	FV	FV				
				Temperatura	XX	U2				
				Udział terenów leśnych w otoczeniu schronienia	FV	FV				
				Łączność ekologiczna kryjówek z potencjalnymi biotopami leśnymi	XX	FV				
			Szanse zachowania gatunku		FV	U2				
23.	Nocek duży	1324		Parametry populacji	Liczebność	FV	U1	U1	U1	Liczebność hibernujących nocków dużych w bunkrach podlega

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
				Stan siedliska	Powierzchnia	FV	FV			znacznym wahaniom. Tendencja spadkowa. Powierzchnia nie uległa zmianie. Większość schronów nie posiada zabezpieczenia przed niepokojeniem (penetracją). Odpowiednia ilość wylotów
			Zabezpieczenie przed niepokojem		UI	UI				
			Dostępność wylotów		FV	FV				
			Warunki mikroklimatyczne		XX	FV				
			Udział terenów leśnych w otoczeniu schronienia		FV	FV				
			Łączność ekologiczna kryjówek z potencjalnymi biotopami leśnymi		XX	FV				
			Szanse zachowania gatunku		FV	FV			Większość bunkrów w obszarze (12/14) posiada więcej niż 1 poziom (stąd brak obawy o nadmierne wychłodzenie schronów). Istnieje możliwość przemieszczenia na niższy poziom w przypadku mroźnej, przedłużającej się zimy. Udział terenów leśnych w otoczeniu schronienia nie uległ zmianie. Wszystkie schrony położone na terenie leśnym Zabezpieczenie dostępu do schronień poprzez montaż krat zwiększa szanse zachowania gatunku.	
24.	Bóbr europejski	1337		Stan populacji	Liczebność	FV	FV	FV	FV	Nie uległa zmniejszeniu populacja gatunku. Dostępność bazy pokarmowej jest wystarczająca dla prawidłowego funkcjonowania populacji. Podobnie
					Aktywność	FV	FV			
			Stan siedliska	Baza pokarmowa	FV	FV				
			Stan siedliska	Stopień porośnięcia brzegów drzewami	FV	FV				

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stanowisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Dostępność schronień	FV	FV			dostępność schronień w obszarze. Właściwy stopień porośnięcia brzegów drzewami i jakość wód. Dobra ocena perspektywy zachowania i ochrony gatunku
					Jakość wód	FV	FV			
				Perspektywy ochrony/zachowania	FV	FV				
25.	Wilk	1352		Stan populacji	Zagęszczenie populacji	XX	FV	U2	U2	Przyjmując średnią wartość 250 km ² dla terytorium watahy wilków (Jędrzejewski i in. 2007) otrzymano wysokie zagęszczenie gatunku na maksymalnym poziomie 0,09 osobnika/km ² . Lesistość: 83,55% Fragmentacja: 2,63 km/km ² Dostępność bazy pokarmowej >100 kg/km ² , dla powierzchni położonej w województwie podkarpackim wartości te zawierają się pomiędzy 121,56 a 170,88 kg/km ² . Zagęszczenie dróg: drogi wojewódzkie – 0,11 km/km ² ; drogi gminne i powiatowe – 0,12 km/km ² ,
					Liczba watach	XX	FV			
			Stan siedliska		Lesistość	XX	FV			
					Fragmentacja	XX	FV			
					Dostępność bazy pokarmowej	XX	FV			
					Zagęszczenie dróg	XX	U2			
					Stopień izolacji	XX	FV			

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, UI, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
				Perspektywy zachowania		XX	FV			łącznie – 0,23 km/km ² . Właściwy stopień izolacji – ciągłe połączenie z innymi obszarami zasiedlonymi przez wilka. Na ogólną ocenę stanu ochrony wpłynął stopień zagęszczenia dróg.
26.	Ryś euroazjatycki	1361		Stan populacji	Zagęszczenie populacji	XX	U1	U2	U2	Na ogólną ocenę stanu ochrony wpłynął stopień zagęszczenia populacji (1-2 os, 0,03 osobnika/km ²) oraz zagęszczenie dróg: drogi wojewódzkie – 0,11 km/km ² ; drogi gminne i powiatowe – 0,12 km/km ² , łącznie – 0,23 km/km ² .
					Liczba samic prowadzących młode	XX	XX			
				Średnia liczba młodych na dorosłą samicę	XX	XX				
			Stan siedliska	Lesistość	XX	FV				
				Fragmentacja	XX	FV				
				Dostępność bazy pokarmowej	XX	FV				
				Zagęszczenie dróg	XX	U2				
				Stopień izolacji	XX	FV				
			Perspektywy zachowania		XX	XX				
27.	Wydra	1355		Stan populacji	Zagęszczenie	XX	FV	FV	FV	Nie uległa zmniejszeniu populacja

Przedmioty ochrony objęte Planem										
Lp	Siedliska przyrodnicze	Kod Natura 2000	Stano wisko	Parametr stanu	Wskaźnik	Ocena stanu ochrony na podstawie dostępnych danych wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony po weryfikacji wg skali FV, UI, U2, XX	Ocena stanu ochrony stanowiska wg skali FV, U1, U2, XX	Ogólna ocena stanu ochrony siedliska /gatunku wg skali FV, UI, U2, XX	Uwagi
					Aktywność	XX	FV			gatunku. Dostępność bazy pokarmowej jest wystarczająca dla prawidłowego funkcjonowania populacji. Podobnie dostępność schronień w obszarze. Właściwy stopień porośnięcia brzegów drzewami i jakością wód. Dobra ocena perspektywy zachowania i ochrony gatunku
				Stan siedliska	Baza pokarmowa	XX	FV			
					Stopień porośnięcia brzegów	XX	FV			
					Dostępność schronień	XX	FV			
					Jakość wód	XX	FV			
				Perspektywy ochrony/zachowania			FV			

4. Analiza zagrożeń

SIEDLIKA PRZYRODNICZE

Siedliska leśne będące przedmiotem ochrony obszaru OZW Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 tj. żyzne buczyny, grądy subkontynentalne i łągi ze względu na zajmowaną bardzo różną powierzchnię podlegają zróżnicowanej skali zagrożeń. Oprócz ogólnych zagrożeń biotycznych (szkody od zwierzyny) i abiotycznych (wiatr i okiść) wszystkie wymienione siedliska narażone są na użytkowanie gospodarcze niedostosowane do specyfiki warunków panujących w obrębie każdego z nich. Prowadzi ono do uproszczenia struktury wiekowej i

przestrzennej drzewostanów i niedoborów martwego drewna, w tym drewna grubowymiarowego. Najmniejsza dotyczy siedlisk łągowych. Stanowią one bardzo niewielkie płyty powierzchni. Naturalnym zagrożeniem dla tych siedlisk są rodziny bobrowe, które w początkowej fazie budowy żeremi skutecznie zmniejszają powierzchnie siedliska poprzez wycinkę drzew i miejscowe zatapianie fragmentów łągu. Siedliska łąkowe i buczynowe narażone są na negatywne następstwa niewłaściwie prowadzonej dawniej gospodarki leśnej takie jak: niedobór martwego drewna, występowanie w drzewostanie gatunków niewłaściwych dla siedliska (historyczne nasadzenia sosny) oraz zaburzenia struktury wiekowej i przestrzennej drzewostanu.

GATUNKI ZWIERZĄT

CHRZĄSZCZE

Podstawowym zagrożeniem dla jelonka rogacza jest usuwanie martwych i obumierających drzew (zubażanie ekosystemu w stare, dziuplaste, obumierające dęby oraz mikrosiedliska zamierającego drewna o umiarkowanej wilgotności; dotyczy to także kradzieży drewna), w których mogą rozwijać się stadia larwalne owadów. Działania takie mogą mieć bezpośredni wpływ na występowanie gatunku w obszarze. Kolejne zagrożenie stanowi nadmierny rozwój podszytu, mogący ograniczać dostęp światła do podstaw pni drzew, co ma istotne znaczenie dla rozwoju gatunku (owady te preferują nagrzane partie drzew). Ponadto rośliny stanowiące podszyt, zacinając dolne partie pni dębów, przyczyniają się do nadmiernego wzrostu wilgotności niekorzystnego dla rozwoju larw jelonka rogacza. Jest to zagrożenie realne dla obszaru. Dużym zagrożeniem występującym w obszarze jest silna i stała penetracja stanowiska jelonka rogacza połączona z niszczeniem go przez buchtujące dziki, przekopujące ziemię wokół pniaków dębowych w poszukiwaniu larw, ograniczające ich liczebność. Dorosłe chrząszcze są łatwym łupem dla ptaków (zwłaszcza krukowatych *Corvidae*) oraz nietoperzy (jelonek rogacz stanowi część diety borowca wielkiego *Nyctalus noctula* – Sachanowicz, Ciechanowski 2008). Zbieranie dorosłych okazów w celach kolekcjonerskich to potencjalnie zagrożenie dla zachowania gatunku w obszarze. Stanowisko w obszarze jest izolowane od innych znanych stanowisk jelonka rogacza (najbliższe to OZW Kornelówka PLH 060091 i OZW Siennica Różana PLH060090). Stanowi to duże zagrożenie dla prawidłowego rozwoju lokalnych populacji tego chrząszcza, na co zwrócili uwagę badacze tego gatunku. Brak wzbogacania puli genowej prowadzi do wykształcania się naturalnych procesów regresji gatunku.

PLĄZY

Potencjalnym zagrożeniem dla płazów będzie zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie, które dotyczy głównie niewielkich zabagnień w północnej części obszaru w miejscowości Potoki. Natomiast zagrożeniem dla stanowiska położonego wśród kompleksu stawowego będzie przekształcanie przyległych trwałych użytków zielonych na grunty orne oraz przebudowa stawów bez podziału prac na etapy, co może wiązać się z opróżnieniem z wody całego kompleksu stawowego.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W KRAKOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

NIETOPERZE

Zagrożeniem dla hibernujących nietoperzy jest penetracja schronień zimowych przez ludzi, rozpalanie ognisk w schronach, celowe lub przypadkowe wybudzenia nietoperzy ze stanu hibernacji, chwytanie, celowe uśmiercanie. Erozja murów, niszczenie lub usuwanie może powodować znaczne pogorszenie warunków mikroklimatycznych co może skutkować znacznym ograniczeniem liczebności hibernujących nietoperzy lub nawet ich eliminacją. Innym zagrożeniem dla nietoperzy w obszarze może być nadmierna fragmentacja terenów leśnych, co skutkuje utratą tras migracji nietoperzy, a także brakiem bezpiecznego dolotu do schronienia zimowego. Kolejnym zagrożeniem jest drapieżnictwo, czyli polowanie na nietoperze przez naturalnych ich wrogów, stanowiące zagrożenie zwłaszcza w okolicach silnie zalesionych. Naturalnymi drapieżnikami polującymi na nietoperze są kuny leśne, lisy i puszczyki zwyczajne. Zagrożeniem dla letnich kryjówek nietoperzy jest usuwanie starych, dziuplastych drzew, pni.

DRAPIEŻNIKI

Podstawowym zagrożeniem dla drapieżników – wilka i rysia w obszarze są wszelkie prace leśne prowadzone w miejscu ich rozrodu (zwłaszcza w tej części arealu, gdzie umieszczona jest nora lub legowisko rozrodcze), powodujące niepokojenie. Istniejące i planowane do rozbudowy drogi powodują wzrost izolacji obszaru, powstanie barier na trasach migracji drapieżników, trudności w swobodnym przepływie genów między populacjami. Wzmocniony ruch samochodowy na terytorium watahy prowadzi do wydłużenia tras migracji, wydłużenia czasu potrzebnego na tropienie zdobyczy, następstwem czego jest zwiększenie wydatków energetycznych, potrzebnych do przeżycia pojedynczych osobników. Niepokojenie drapieżników w miejscach ich rozrodu prowadzi często do przenoszenia młodych w inne mniej dogodne miejsce, co może być przyczyną zwiększonej śmiertelności młodych wilków i rysi. Takie samo zagrożenie niesie ze sobą coraz popularniejsze poruszanie się po terenach leśnych zwolenników rajdów motocrossowych. Wkraczając w miejsca trudno dostępne, jak mateczniki, czy miejsca rozrodu drapieżników, uczestnicy tego typu rozrywki wywołują panikę wśród zwierząt. Dużym zagrożeniem dla drapieżników jest niebezpieczeństwo zawleczenia chorób (zakaźnych i pasożytniczych), a także kłusownictwo i nielegalne polowania.

W obszarze Uroczyska Roztocza Wschodniego zagrożeniem dla wilka jest kłusownictwo, rozbudowa sieci dróg i zabudowy mieszkalnej w sąsiedztwie obszaru.

INNE SSAKI

BÓBR EUROPEJSKI

Zagrożeniem dla bobra jest obecność dróg na odcinku Werchrata - Wola Wielka, Siedliska - Hrebenne. Wymienione odcinki przebiegają wzdłuż potoków Rata i Prutnik zajętych przez bobra, co stwarza potencjalne zagrożenie dla lokalnych populacji. Wszelkiego typu prace regulacyjne prowadzone w dolinach rzek i sąsiedztwie zbiorników wodnych, związane z wycinką zadrzewień i drzewostanów prowadzą do zubożenia jakości

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

siedlisk bobra, poprzez utratę potencjalnych i aktualnych schronień, degradację żerowisk i spadek dostępności pokarmu, a tym samym wzrost zagrożenia szczególnie dla młodych osobników w okresie wychowywania młodych.

WYDRA

Zagrożeniem dla wydry jest obecność dróg na odcinku Werchrata - Wola Wielka, Siedliska – Hrebenne. Wymienione odcinki przebiegają wzdłuż potoków Rata i Prutnik zajętych przez wydrę, co stwarza potencjalne zagrożenie dla lokalnych populacji. Wszelkiego typu prace regulacyjne prowadzone w dolinach rzek i sąsiedztwie zbiorników wodnych, związane z wycinką zadrzewień i drzewostanów prowadzą do zubożenia jakości siedlisk wydry, poprzez utratę potencjalnych i aktualnych schronień, degradację żerowisk i spadek dostępności pokarmu, a tym samym wzrost zagrożenia szczególnie dla młodych osobników w okresie wychowywania młodych.

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożeń
		Istniejące	Potencjalne	
1.	9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>)	F03.01.01 Szkody spowodowane przez zwierzynę łowną I02 Problematyczne gatunki rodzime J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska L10 Inne naturalne katastrofy	B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew B02.06 Przerzedzenie warstwy drzew	<u>Zagrożenia istniejące:</u> F03.01.01 Szkody powodowane przez zwierzynę łowną. I02 Obecność w drzewostanie sosny i innych gatunków obcych dla siedliska. J03.01 Niedobór obumierających drzew i martwego drewna skutkuje niedostatkami mikrosiedlisk gatunków związanych z tego typu siedliskami. L10 Szkody powodowane przez czynniki abiotyczne – wiatrolomy, okiść, przymrozki. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> B02.04 Zubażanie ekosystemu w mikrosiedliska gatunków związanych z obumierającymi drzewami i rozkładającym się drewnem. B02.06 Przerzedzanie zwarcia drzewostanów skutkować może przekształcaniem innych warstw lasu, zaburzaniem struktury runa, odsłanianiem podatnej na erozję gleby.
2.	9170 Grąd środkowoeuropejski	F03.01.01 Szkody spowodowane przez	B02.04 Usuwanie martwych	<u>Zagrożenia istniejące:</u>

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożeń
		Istniejące	Potencjalne	
	i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	zwierzynę łowną I02 Problematiczne gatunki J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska L10 Inne naturalne katastrofy (wiatrołomy, okiść, przymrozki)	i umierających drzew B02.06 Przerzedzenie warstwy drzew	F03.01.01 Szkody powodowane przez zwierzynę łowną. I02 Obecność w drzewostanie sosny i innych gatunków obcych dla siedliska. J03.01 Niedobór obumierających drzew i martwego drewna skutkuje niedostatkami mikrosiedlisk gatunków związanych z tego typu siedliskami. L10 Szkody powodowane przez czynniki abiotyczne – wiatrołomy, okiść, przymrozki. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> B02.04 Zubażanie ekosystemu w mikrosiedliska gatunków związanych z obumierającymi drzewami i rozkładającym się drewnem. B02.06 Przerzedzanie zwarcia drzewostanów skutkować może przekształcaniem innych warstw lasu, zaburzeniem struktury runa, odsłanianiem podatnej na erozję gleby.
3.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>)	F03.01.01 Szkody spowodowane przez zwierzynę łowną. J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska K04.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe) K04.05 Szkody wyrządzane przez roślinożerców L10 Inne naturalne	B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew J02.03.02 Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych	<u>Zagrożenia istniejące:</u> F03.01.01 Szkody powodowane przez zwierzynę łowną. J03.01 Niedobór obumierających drzew i martwego drewna skutkuje niedostatkami mikrosiedlisk gatunków związanych z tego typu siedliskami. K04.03 Zamieranie jesionu wyniosłego. K04.05 Szkody wyrządzane przez bobry. L10 Szkody powodowane przez czynniki abiotyczne – wiatrołomy, okiść, przymrozki. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> B02.04 Zubażanie ekosystemu w mikrosiedliska gatunków

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożeń
		Istniejące	Potencjalne	
		katastrofy		związanych z obumierającymi drzewami i rozkładającym się drewnem. J02.03.02 Prace regulacyjne w dolinach potoków.
4.	1083 Jelonek rogacz <i>Lucanus cervus</i>	G05.04 Wandalizm K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) K03.04 Drapieżnictwo K05.01 Zmniejszenie płodności / depresja genetyczna (inbredowa) u zwierząt	B02.04 Usuwanie martwych i obumierających drzew F05.06 Zbieranie w celach kolekcjonerskich	<u>Zagrożenia istniejące:</u> G05.04 Kradzieże drewna powodujące uszczuplenie zasobów zamierających i martwych dębów w obrębie siedliska gatunku. K02.01 Naturalna sukcesja drzew i krzewów w warstwie podszytu drzewostanów dębowych, służących jako siedlisko gatunku, powodująca zacienienie dna lasu. K03.04 Presja ze strony populacji dzików, drapieżnictwo ptaków i nietoperzy. K05.01 Izolacja populacji mogąca skutkować zubożeniem puli genowej. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> B02.04 Zubażanie ekosystemu w stare, martwe i obumierające dęby oraz mikrosiedliska zamierającego drewna o umiarkowanej wilgotności. F05.06 Zbiór w celach kolekcjonerskich.
5.	1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>		A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne J02.05.03 Modyfikowanie akwenów wód stojących	<u>Zagrożenia potencjalne:</u> A02.03 Przekształcanie trwałych użytków zielonych na grunty orne – zagrożenie dotyczy łąk zlokalizowanych w sąsiedztwie kompleksu stawowego w Hrebennem. J02.05.03 Nieprawidłowa przebudowa kompleksu stawowego w Hrebennem – brak etapowości wykonywanych prac.
6.	1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>		A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne	<u>Zagrożenia potencjalne:</u> A02.03 Przekształcanie trwałych użytków zielonych na grunty

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożeń
		Istniejące	Potencjalne	
			J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie J02.05.03 Modyfikowanie akwenów wód stojących – ogólnie	orne – zagrożenie dotyczy łąk zlokalizowanych w sąsiedztwie kompleksu stawowego w Hrebennem. J02.01 Osuszanie nieużytków, zabagnień, oczek wodnych. J02.05.03 Nieprawidłowa przebudowa kompleksu stawowego w Hrebennem – brak etapowości wykonywanych prac.
7.	1308 Mopek zachodni <i>Barbastella barbastellus</i> (schrony – zimowiska)	G01.02 Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych G05.04 Wandalizm	F03.02.03 Chwywanie, trucie, kłusownictwo G05.04 Wandalizm K01.01 Erozja K03.04 Drapieżnictwo	<u>Zagrożenia istniejące:</u> G01.02 Penetracja bunkrów w okresie zimy zwiększa częstość wybudzeń hibernujących nietoperzy, zmienia mikroklimat schronienia. G05.04 Rozpalanie ognisk, niszczenie murów, niszczenie krat zabezpieczających wejścia do schronów. <u>Zagrożenia potencjalne:</u> F03.02.03 Celowe uśmiercanie nietoperzy G05.04 Celowe wybudzenia nietoperzy ze stanu hibernacji, rozpalanie ognisk, niszczenie krat zabezpieczających wejścia do schronów. K01.01 Niszczenie murów zasłaniających otwory strzelnicze może spowodować większą labilność warunków mikroklimatycznych i pogorszyć warunki hibernacji nietoperzy. K03.04 Pożeranie hibernujących nietoperzy przez kuny, lisy.
8.	1308 Mopek zachodni <i>Barbastella barbastellus</i> (bezpośrednie otoczenie schronów)		B03 Eksploatacja lasu bez odnawiania czy naturalnego odrastania	<u>Zagrożenia potencjalne:</u> B03 Utrata tras migracji na żerowisko oraz brak bezpiecznego dołotu – wycinka drzewostanu w bezpośrednim sąsiedztwie schronów, która spowoduje utratę ciągłości roślinności drzewiastej łączącej schronienie ze zwartym obszarem leśnym, nadmierne przerzedzanie zwarcia drzewostanu w bezpośrednim

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożeń
		Istniejące	Potencjalne	
				otoczeniu schronienia.
9.	1308 Mopek zachodni <i>Barbastella barbastellus</i> (tereny leśne obszaru Natura 2000)		B04 Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych B02.02 Wycinka lasu, B03 Eksploatacja lasu bez odnawiania czy naturalnego odrastania B02.04 Usuwanie martwych i obumierających drzew	<u>Zagrożenia potencjalne:</u> B04 Zubożenie bazy pokarmowej na skutek stosowania insektycydów. B02.02, B03 Utrata żerowiska – wylesienia, fragmentacja obszarów leśnych, kurczenie się arealu dostępnych żerowisk. B02.04 Likwidacja drzew dziuplastych, obumierających, z odstającą korą, starych pni – jako potencjalnych schronień dziennych.
10.	1323 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinie</i> (tereny leśne obszaru Natura 2000)		B04 Stosowanie biocydów, hormonów i substancji B02.02 Wycinka lasu, B03 Eksploatacja lasu bez odnawiania czy naturalnego odrastania B02.04 Usuwanie martwych i obumierających drzew F03.02.03 Chwywanie, trucie, kłusownictwo K03.04 Drapieżnictwo	<u>Zagrożenia potencjalne:</u> B04 Zubożenie bazy pokarmowej na skutek stosowania insektycydów. B02.02, B03 Utrata żerowiska – wylesienia, fragmentacja obszarów leśnych, kurczenie się arealu dostępnych żerowisk. B02.04 Likwidacja drzew dziuplastych, obumierających, z odstającą korą, starych pni – jako potencjalnych schronień dziennych. F03.02.03 Celowe uśmiercanie nietoperzy. K03.04 Pożeranie nietoperzy przez kuny leśne, lisy i puszczyki.
11.	1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i> (schrony – zimowiska)	G01.02 Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych. G05.04 Wandalizm	F03.02.03 Chwywanie, trucie, kłusownictwo G05.04 Wandalizm K01.01 Erozja K03.04 Drapieżnictwo	<u>Zagrożenia istniejące:</u> G01.02 Penetracja bunkrów w okresie zimy zwiększa częstość wybudzeń hibernujących nietoperzy, zmienia mikroklimat schronienia. G05.04 Rozpalanie ognisk, niszczenie murów, niszczenie krat zabezpieczających wejścia do schronów.

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożeń
		Istniejące	Potencjalne	
				<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>F03.02.03 Celowe uśmiercanie nietoperzy.</p> <p>G05.04 Celowe wybudzenia nietoperzy ze stanu hibernacji, rozpalanie ognisk, niszczenie krat zabezpieczających wejścia do schronów.</p> <p>K01.01 Niszczenie murów zasłaniających otwory strzelnicze może spowodować większą labilność warunków mikroklimatycznych i pogorszyć warunki hibernacji nietoperzy.</p> <p>K03.04 Pożeranie hibernujących nietoperzy przez kuny, lisy.</p>
12.	1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i> (bezpośrednie otoczenie schronów)		B03 Eksploatacja lasu bez odnawiania czy naturalnego odrastania	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>B03 Utrata tras migracji na żerowisko oraz brak bezpiecznego dołotu – wycinka drzewostanu w bezpośrednim sąsiedztwie schronów, która spowoduje utratę ciągłości roślinności drzewiastej łączącej schronienie ze zwartym obszarem leśnym, nadmierne przerzedzanie drzewostanu w bezpośrednim otoczeniu schronienia.</p>
13.	1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i> (tereny leśne obszaru Natura 2000)		<p>B04 Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych</p> <p>B02.02 Wycinka lasu, B03 Eksploatacja lasu bez odnawiania czy naturalnego odrastania</p> <p>B02.04 Usuwanie martwych i obumierających drzew.</p>	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>B04 Zubożenie bazy pokarmowej na skutek stosowania insektycydów.</p> <p>B02.02; B03 Utrata żerowiska – wylesienia, fragmentacja obszarów leśnych, kurczenie się arealu dostępnych żerowisk.</p> <p>B02.04 Likwidacja drzew dziuplastych, obumierających, z odstającą korą, starych pni – jako potencjalnych schronień dziennych.</p>
–	1337 Bóbr europejski <i>Castor</i>		D01.02 Drogi, autostrady, G05.11 Śmierć lub uraz w	<p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>D01.02, G05.11 Ruch samochodowy odbywający się po drogach</p>

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożeń
		Istniejące	Potencjalne	
	<i>fiber</i>		wyniku kolizji F03.02.03 Chwytnie, trucie, kłusownictwo G05.04 Wandalizm J02.03.02 Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych K03.04 Drapieżnictwo	publicznych może prowadzić do uszczuplenia stanu lokalnej populacji wskutek kolizji z pojazdami. Największym zagrożeniem są drogi o znacznym natężeniu ruchu – w warunkach obszaru Natura 2000 jest to droga krajowa nr 17 oraz droga wojewódzka nr 867. F03.02.03 Celowe uśmiercanie bobrów. G05.04 Niszczenie żeremi i tam bobrowych. J02.03.02 Niszczenie brzegów, wycinka zadrzewień podczas prac regulacyjnych może prowadzić do zniszczenia istniejących nor i żeremi oraz do przekształcenia siedlisk gatunku. K03.04 Presja drapieżnicza (wilki).
14.	1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>		D01.02 Drogi, autostrady, G05.11 Śmierć lub uraz w wyniku kolizji J02.03.02 Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych	<u>Zagrożenia potencjalne:</u> D01.02, G05.11 Ruch samochodowy odbywający się po drogach publicznych może prowadzić do uszczuplenia stanu lokalnej populacji wskutek kolizji z pojazdami. Największym zagrożeniem są drogi o znacznym natężeniu ruchu – w warunkach obszaru Natura 2000 jest to droga krajowa nr 17 oraz droga wojewódzka nr 867. J02.03.02 Niszczenie brzegów, wycinka zadrzewień podczas prac regulacyjnych może prowadzić do zniszczenia istniejących nor oraz do przekształcenia siedlisk gatunku.
15.	1352 Wilk <i>Canis lupus</i>	D01.02 Drogi, autostrady E01.03 Zabudowa rozproszona F03.02.03 Chwytnie, trucie, kłusownictwo.	B02.02 Wycinka lasu F03.01 Polowanie G01.03 Pojazdy zmotoryzowane K03.03 Zawleczenie choroby	<u>Zagrożenia istniejące:</u> D01.02 Drogi publiczne stanowią podstawowy czynnik decydujący o izolacji obszaru Natura 2000 oraz fragmentujący areal watahy. Największym zagrożeniem są te o znacznym natężeniu ruchu drogowego – w warunkach obszaru Natura 2000 jest to droga krajowa nr 17 oraz droga wojewódzka nr 867. E01.03 Rozwój zabudowy wzdłuż dróg i poza jednostkami

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożeń
		Istniejące	Potencjalne	
				<p>osadniczymi ogranicza dostępny dla wilka areał, stanowi barierę migracyjną.</p> <p>F03.02.03 W ciągu ostatnich 5 lat zanotowano śmierć osobnika w skutek postrzału.</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>B02.02 Prace leśne wykonywane w miejscach rozrodu mogą prowadzić do płoszenia wilków, opuszczania nor itp.</p> <p>F03.01 Polowania na terytorium Ukrainy mogą wpływać na liczebność populacji na Roztoczu.</p> <p>G01.03 Rajdy motocrossowe, przejazdy pojazdów przez teren leśny mogą powodować płoszenie zwierząt.</p> <p>K03.03 Zwierzęta domowe penetrujące lasy mogą roznosić wściekliznę i inne choroby zakaźne.</p>
16.	1361 Rys euroazjatycki <i>Lynx lynx</i>	<p>D01.02 Drogi, autostrady.</p> <p>E01.03. Zabudowa rozproszona</p>	<p>B02.02 Wycinka lasu.</p> <p>G01.03 Pojazdy zmotoryzowane</p> <p>F03.02.03 Chwywanie, trucie, kłusownictwo.</p> <p>K03.03 Zawleczenie choroby .</p>	<p><u>Zagrożenia istniejące:</u></p> <p>D01.02 Drogi publiczne stanowią podstawowy czynnik decydujący o izolacji obszaru Natura 2000 oraz fragmentujący areał osobniczy rysia. Największym zagrożeniem są drogi o znacznym natężeniu ruchu – w warunkach obszaru Natura 2000 jest to droga krajowa nr 17 oraz droga wojewódzka nr 867.</p> <p>E01.03. Rozwój zabudowy wzdłuż dróg i poza jednostkami osadniczymi ogranicza dostępny dla rysia areał, stanowi barierę migracyjną.</p> <p><u>Zagrożenia potencjalne:</u></p> <p>B02.02 Prace leśne w miejscach rozrodu mogą prowadzić do płoszenia rysia.</p> <p>G01.03 Rajdy motocrossowe, przejazdy pojazdów przez teren</p>

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożeń
		Istniejące	Potencjalne	
				<p>leśny mogą powodować płoszenie zwierząt.</p> <p>F03.02.03 Przypadki kłusownictwa mogą w przyszłości dotyczyć rysia.</p> <p>K03.03 Zwierzęta domowe penetrujące lasy mogą roznosić wściekliznę i inne choroby zakaźne zwierząt.</p>

5. Cele działań ochronnych

SIEDLISKA PRZYRODNICZE

W zakresie leśnych siedlisk przyrodniczych celem działań ochronnych docelowo jest uzyskanie właściwego stanu ochrony (FV). Dotyczy to wszystkich trzech chronionych siedlisk w obszarze: zajmującej największy areal żyznej buczyny, reprezentowanej przez żyzną buczynę karpacką *Dentario glandulosae-Fagetum* oraz pozostałych chronionych siedlisk, zajmujących w obszarze niewielką powierzchnię, tj. grądu subkontynentalnego *Tilio-Carpinetum* i lasów lęgowych, reprezentowanych w obszarze przez lęg olszowo-jesionowy *Fraxino-Alnetum*. Kluczowymi parametrami decydującymi o złym stanie zachowania buczyny żyznej i grądu subkontynentalnego jest udział martwego drewna, zróżnicowanie przestrzenne drzewostanów oraz udział w drzewostanie gatunków obcych ekologicznie. Stan FV można osiągnąć poprzez podejmowanie działań, które pozwolą odpowiednio rozbudować strukturę wiekową, przestrzennie zróżnicować drzewostan oraz zwiększyć udział obumierających drzew i martwego drewna. Pozostawienie starych, obumierających drzew, a także złomów i wykrotów pozwoli na doraźne zwiększenie udziału martwego drewna w obszarze. Należy podkreślić, że część arealu, tak żyznych buczyn, jak i grądów, stanowią lasy wodo- i glebochronne, w tym lasy położone w mocno wciętych parowach, gdzie prowadzi się ograniczoną gospodarkę rębnią, a tym samym zasobność w martwe drewno jest większa niż w płatach podlegających typowemu użytkowaniu.

Siedliska lęgowe ze względu na specyficzną strukturę i znaczenie ochronne dla koryt rzek i potoków oraz znikome znaczenie dla gospodarki leśnej powinny zostać wyłączone z pozyskania drewna (z wyjątkiem cięć sanitarnych). Wyłączenie to nie powinno oznaczać pozostawienia ich „samym sobie” bez jakichkolwiek działań, gdyż samoistne procesy jak neofityzacja są zagrożeniem dla istnienia tego siedliska.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W KRAKOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

GATUNKI ZWIERZĄT

CHRZĄSZCZE

Celem działań ochronnych w zakresie zachowania populacji występujących w obszarze chrząszczy jest utrzymanie należytego stanu ich siedliska. Kluczowymi parametrami decydującymi o stanie zachowania jelonka rogacza jest udział martwego drewna oraz zróżnicowanie przestrzenne drzewostanów, a miejscami także właściwa termika i oświetlenie dna lasu. Należy w wyznaczonym obszarze siedliska bytowania gatunku utrzymać dotychczasowy udział martwego drewna, w tym grubowymiarowego oraz starych obumierających drzew, a także zachować pniaki dębowe o różnym stopniu rozkładu, jako bazę żerową dla larw chrząszczy.

PŁAZY

Celem działań ochronnych zarówno kumaka nizinnego jak i traszki grzebieniastej jest utrzymanie stanu zachowania ich siedlisk oraz utrzymanie właściwego stanu zachowania ich populacji.

NIETOPERZE

Celem działań ochronnych w zakresie zachowania populacji występujących w obszarze nietoperzy jest przywrócenie właściwego stanu w obrębie całego obszaru Uroczyska Roztocza Wschodniego schronów bojowych Linii Mołotowa, jako miejsc hibernacji nietoperzy. Aby ograniczyć dostęp do schronów w okresie zimowym, stanowiący zagrożenie dla hibernujących nietoperzy w postaci celowego wybudzania, bądź nawet uśmiercania, konieczne będzie zabezpieczenie wejść do schronów w postaci krat. Aby wzbogacić zimowiska w dodatkowe schronienia (mikroukrycia) konieczne będzie wmurowanie (przyklejenie, zakotwiczenie) w stropie lub ścianach bunkrów pustaków.

W celu umożliwienia swobodnego dolotu nietoperzy do schronów niezbędne będzie zachowanie drzewostanów w bezpośrednim ich otoczeniu. Dla zapewnienia nietoperzom właściwego stanu terenów żerowiskowych, a także letnich schronień należy dążyć do zachowania jak największej powierzchni drzewostanów liściastych, dziuplastych, zwiększenie udziału martwych i obumierających drzew.

DRAPIEŻNIKI

Głównym celem działań ochronnych jest utrzymanie populacji wilka i rysia w obszarze. Pomimo niedoskonałości w metodach szacowania liczebności zwierzyny płowej, należy uznać jej ciągły wzrost zagęszczeń na terenie naszego kraju. Obszar Uroczyska Roztocza Wschodniego charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem dostępności bazy pokarmowej. Jednak przy planowaniu przez myśliwych pozyskania, odstrzał zwierząt nie może być większy niż planowany jej przyrost. Ochronie powinny zostać poddane miejsca rozrodu z wyznaczeniem strefy ochronnej.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERAŁNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Lp	Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
1.	9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	U2	Poprawa stanu ochrony – zwiększenie udziału martwego drewna, w tym grubowymiarowego (w odniesieniu do średnich wartości uzyskanych na stanowiskach monitoringowych, czyli 6,6 m ³ /ha, w tym 1,3 kłody o wymiarach; >3m długości >50cm grubości/ha) oraz starych obumierających drzew, ograniczenie udziału w drzewostanach gatunków obcych dla siedliska.	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony dla całego arealu siedliska wykracza poza okres obowiązywania pzo
2.	9170 Grąd środkowo-europejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	U2	Poprawa stanu ochrony – zwiększenie udziału martwego drewna, w tym grubowymiarowego (w odniesieniu do średnich wartości uzyskanych na stanowiskach monitoringowych, czyli 6,5 m ³ /ha, w tym 1 kłody o wymiarach: >3m długości >50cm grubości/ha) oraz starych obumierających drzew, ograniczenie udziału w drzewostanach gatunków obcych dla siedliska, rozbudowanie struktury wiekowej drzewostanów, poprawa zgodności składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi.	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony dla całego arealu siedliska wykracza poza okres obowiązywania pzo
3.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>)	U2	Poprawa stanu ochrony – zwiększenie udziału martwego drewna, w tym grubowymiarowego (w odniesieniu do średnich wartości uzyskanych na stanowiskach monitoringowych, czyli 5 m ³ /ha; kłód o wymiarach: >3m długości >50cm grubości/ha nie stwierdzono).	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony dla całego arealu siedliska wykracza poza okres obowiązywania pzo
4.	1083 Jelonek rogacz <i>Lucanus cervus</i>	XX	Uzupełnienie wiedzy o gatunku, utrzymanie aktualnych zasobów drzewnych dębu (drzew żywych oraz martwego drewna) w obrębie siedliska gatunku.	-
5.	1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu zachowania populacji	-

Lp	Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
6.	1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu zachowania populacji	-
7.	1308 Mopek zachodni <i>Barbastella barbastellus</i> (schrony – zimowiska)	U1	Zwiększenie ilości mikrosiedlisk. Ograniczenie penetracji schronów przez człowieka w okresie zimowym.	Drugi rok obowiązywania pzo
8.	1308 Mopek zachodni <i>Barbastella barbastellus</i> (bezpośrednie otoczenie schronów i tereny leśne obszaru)	FV	1. Bezpośrednie otoczenie schronów – utrzymanie co najmniej obecnego stopnia zwarcia drzewostanów rosnących w bezpośrednim sąsiedztwie bunkrów służących jako zimowiska. 2. Tereny leśne obszaru Natura 2000 – utrzymanie co najmniej obecnego arealu i zwartości kompleksów leśnych. Dążenie do utrzymania jak największej powierzchni drzewostanów liściastych, ich złożonej struktury wiekowej i przestrzennej.	-
9.	1323 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i> (tereny leśne obszaru)	XX	1. Uzupełnienie stanu wiedzy o gatunku. 2. Cele zostaną doprecyzowane po uzupełnieniu stanu wiedzy o gatunku.	-
10.	1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i> (schrony – zimowiska)	U1	Zwiększenie ilości mikrosiedlisk. Ograniczenie penetracji schronów przez człowieka w okresie zimowym.	Drugi rok obowiązywania pzo

Lp	Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cel działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia właściwego stanu ochrony
11.	1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i> (bezpośrednie otoczenie schronów i tereny leśne obszaru)	FV	1. Bezpośrednie otoczenie schronów – utrzymanie co najmniej obecnego stopnia zwarcia drzewostanów rosnących w bezpośrednim sąsiedztwie bunkrów służących jako zimowiska. 2. Tereny leśne obszaru Natura 2000 – utrzymanie co najmniej obecnego areалу i zwartości kompleksów leśnych. Dążenie do utrzymania jak największej powierzchni drzewostanów liściastych, ich złożonej struktury wiekowej i przestrzennej, zwiększenia udziału starych i obumierających drzew.	-
12.	1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	FV	Zachowanie obecnej struktury i funkcji siedliska gatunku.	-
13.	1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>	FV	Zachowanie obecnej struktury i funkcji siedliska gatunku.	-
14.	1352 Wilk <i>Canis lupus</i>	U2	Utrzymanie populacji wilka w obszarze. Utrzymanie co najmniej aktualnego areálu i zwartości terenów leśnych.	Stan U2 z uwagi na zagęszczenie dróg w obszarze jest stanem właściwym i nie jest możliwe jego polepszenie. Nie przewiduje się wyższych zagęszczeń gatunku (Nowak – informacja ustna)
15.	1361 Ryś euroazjatycki <i>Lynx lynx</i>	U2	Utrzymanie populacji rysia w obszarze. Utrzymanie co najmniej aktualnego areálu i zwartości terenów leśnych.	Stan U2 z uwagi na zagęszczenie dróg w obszarze jest stanem właściwym i nie jest możliwe jego polepszenie.

Moduł C

6. Ustalenie działań ochronnych

SIEDLISKA PRZYRODNICZE

Dla siedlisk przyrodniczych konieczne jest wypracowanie kompromisu pomiędzy gospodarką leśną związaną z hodowlą lasu i pozyskaniem drewna a zachowaniem lasu w naturalnym stanie z wszystkimi jego zasobami. Jako, że wyeliminowanie funkcji gospodarczych nie jest całkowicie możliwe jedynym sposobem jest dostosowanie gospodarki leśnej do specyficznych wymagań każdego chronionego siedliska i takie gospodarowanie, które powoduje jak najmniejszą ingerencję w siedlisko oraz zapewnia jego trwałość w kształcie zbliżonym do naturalnego. Dlatego nie należy stawiać na pierwszym miejscu względów ekonomicznych i opłacalności wszystkich prowadzonych w gospodarce leśnej działań. Należy również dążyć do naprawienia błędów hodowlanych związanych z uprawą gatunku bądź gatunków drzew niezgodnych siedliskowo, czynnie działać w kierunku przebudowy zniekształconych i zmienionych antropogenicznie siedlisk dla przywrócenia im naturalnego kształtu.

Dla łęgów (kod 91E0 – siedlisko priorytetowe) najwłaściwszym sposobem ochrony jest ochrona bierna, a zważywszy na niewielką łączną powierzchnię zajmowaną przez to siedlisko w obszarze (ok. 0,5 %) realne jest całkowite wyłączenie z użytkowania drzewostanów na nim występujących. Wszędzie tam, gdzie nie zachodzi konieczność ingerencji w niekorzystne procesy naturalne (np. sanitarne usuwanie zamierających jesionów dla powstrzymania rozprzestrzeniania się patogenów grzybowych lub likwidacja skutków działalności bobrów) siedliska te powinny być wyłączone z pozyskania drewna. Na ograniczenie uproszczonej struktury wiekowej i przestrzennej można wpływać poprzez planowe wykorzystanie właściwych gatunków drzew leśnych. Zmniejszeniu zubożenia flory i fauny oraz przeciwdziałaniu wkraczania roślin porębowych przeciwdziałają zasady planowania hodowlano-ochronnego oraz projektowanie rodzajów i form rębni (zubożenie flory i fauny, wkraczanie roślin porębowych).

Wskaźniki kardynalne stosowane do oceny stanu leśnych siedlisk przyrodniczych wymagają rozbudowanej struktury wiekowej oraz znaczącego udziału martwego drewna w ekosystemie, w tym drewna grubowymiarowego (kłody o wymiarach >3 m długości i >50 cm grubości). Dla uzyskania właściwego stanu siedliska niezbędne jest pozostawianie w ekosystemie większej ilości starych drzew (pojedynczych, biogrup, kęp o wielkości kilkunastu, kilkudziesięciu arów; należy preferować drzewa najstarsze). Udział martwego drewna należy również zwiększać przez pozostawianie na powierzchni starych, zamierających drzew oraz złomów i wykrotów. Ważne jest również aby pozostawiane martwe drzewo było złożone z gatunków właściwych dla siedliska.

Zalecany typem rębni stosowanym w użytkowaniu buczyn i grądów są rębnie złożone, w szczególności cześciowa gniazdowa (IID) i stopniowa gniazdowa udoskonalona IVD, z długim lub bardzo długim okresem odnowienia. Należy przy ich stosowaniu dążyć do maksymalnego rozbudowania struktury wiekowej i przestrzennej drzewostanu. Płaty odnowienia powinny przeplatać się z płatami starszego

drzewostanu i starodrzewia. Z użytkowania należy wyłączyć głęboko wcięte parowy oraz doliny potoków wraz z obszarami źródłiskowymi. Zalecane jest również ograniczenie lub pozostawienie bez użytkowania najlepiej zachowanych i specyficznych postaci buczyn – rzadkich o wysokiej wartości przyrodniczej w przypadku których zabiegi gospodarcze mogą spowodować wycofanie się typowych roślin runa a tym samym ich zniekształcenie. Ewentualne pozyskiwanie drewna w obrębie tego rodzaju zbiorowisk należy w miarę możliwości prowadzić w zimie, przy pokrywie śnieżnej.

Przeciętny wiek rębności dla buczyn obszaru nie powinien być niższy niż 120 lat, a w przypadku drzewostanów grądowych – nie mniej niż 80 lat dla grabu i 140 lat dla dębu. Większą uwagę i staranność należy przykładać do planowania i pielęgnowania odnowienia naturalnego, należy je preferować w trakcie gospodarki leśnej i wykorzystywać w możliwie największym stopniu. Z tego względu przy określaniu wieku dojrzałości rębnej, planowaniu rozmiaru pozyskania oraz liczby nawrotów cięć należy brać pod uwagę potrzeby młodego pokolenia i tak planować zabiegi by nie było konieczne stosowanie odnowienia sztucznego. W przypadku gdy pojawi się konieczność jego zastosowania nie należy przygotowywać gleby głęboką orką.

Gatunki obce ekologicznie należy sukcesywnie usuwać ze składu gatunkowego siedlisk leśnych. W warunkach obszaru dotyczy to głównie sosny pospolitej *Pinus sylvestris*. Gatunki neofityczne występują bardzo sporadycznie i jedynie w pobliżu dróg – są to pojedyncze osobniki dębu czerwonego *Quercus rubra* oraz robinii akacjowej *Robinia pseudoaccacia*. W niektórych drzewostanach można spotkać również okazale osobniki daglezi *Pseudotsuga menziesii* (nie odnawiająca się).

W planowaniu hodowlanym należy stosować tzw. przyrodnicze typy drzewostanu (PTD), które obrazują właściwe dla danego siedliska składy gatunkowe, bardziej rozbudowane i lepiej dostosowane do danego regionu niż stosowane gospodarcze typy drzewostanu (GTD). Przy wyborze konkretnego składu trzeba również kierować się specyfiką i lokalnym zróżnicowaniem leśnych siedlisk przyrodniczych oraz warunkami glebowymi i siedliskowymi (typem siedliskowym lasu – TSL). Zważywszy na wysokości bezwzględne (do 400 m n.p.m.) w zasięgu żyznej buczyny karpackiej i krańcowy zasięg występowania, widoczne są różne formy przejściowe siedliska w kierunku buczyny niżowej czy gądu subkontynentalnego. Dlatego też w składach gatunkowych powinno się uwzględnić udział graba nie tylko na siedliskach grądowych.

Grądy *Tilio-Carpinetum* w występującej odmianie wołyńskiej uwzględniając formy podgórskie charakteryzują się mniejszym udziałem dębu szypułkowego, natomiast występuje w nich, przy dominacji graba, znaczący udział wiśni ptasiej i buka oraz domieszkowo lipa drobnolistna, a na siedliskach wilgotniejszych także jesion, wiąz i olsza czarna. Problematyczny jest skład gatunkowy drzewostanów na siedliskach grądowych w obszarze, głównie poprzez wysoki udział sosny pospolitej, gatunku ekologicznie obcego dla większości postaci gądu oraz brzozy brodawkowatej, niepożądanego gatunku sukcesyjnego.

Planowanie hodowlane powinno dotyczyć siedlisk przyrodniczych, dlatego należy dążyć do tego by granice wyłączeń leśnych w miarę możliwości były oparte o granice płatów siedlisk przyrodniczych. W przypadku jeśli jest to niemożliwe (np. z uwagi na niewielką powierzchnię lub złożoną mozaikę płatów należących do różnych siedlisk), przy prowadzeniu gospodarki leśnej należy mieć na uwadze zróżnicowanie i układ siedlisk przyrodniczych występujących w wyłączeniu.

Zestawienie docelowych składów gatunkowych (PTD) dla siedlisk przyrodniczych wyróżnionych w obszarze Natura 2000 OZW Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093

Kod siedliska	*PTD	*Orientacyjny docelowy skład gatunkowy drzewostanu [%]
9130	Bk	Bk 75-100, Jw, Js, Kl, Lp, Wz, Gb, Bst, Jd i inne 0-25
9170	Gb-Db	Dbś 50-75, Gb 15-45, Lp, Czir, Jw, Kl, Bk, Js, Bst, Ol, Brz, Os, Jd i inne 5-25
	Db-Gb	Gb 50-75, Dbś 15-45, Lp, Czir, Jw, Kl, Bk, Js, Bst, Ol, Brz, Os, Jd i inne 5-25
	Lp-Gb-Db	Dbś 30-50, Gb 20-40, Lp 10-30, Kl, Wz, Czir, Bk, Jd, Jś, Olcz i inne 5-20
	Gb-Bk-Db	Dbś 30-50, Bk 20-40, Gb 10-30, Kl, Lp, Jw, Czir, Jd inne 5-20
91E0	Ol	Ol 75-100, Czir, Wb, Jw, Js i inne 0-25

*w razie uzasadnionej potrzeby składy gatunkowe można zmodyfikować lub uzupełnić o nowe, w tym zawarte w PUL, o ile zmiana uwzględniać będzie specyfikę siedliska przyrodniczego w obszarze i nie kolidować z celami ochrony.

W trakcie prowadzenia gospodarki leśnej należy również dbać o stan i skład runa leśnego, gdyż jest to kolejny element wpływający na ocenę stanu ochrony siedliska przyrodniczego. W związku z tym trzeba możliwie ograniczyć antropopresję na kompleks leśny przez: właściwe zabezpieczenie wjazdu na istniejące drogi leśne oraz ich zmodernizowanie (należyte zabezpieczenie, budowę lub udrożnienie przepustów itp.), walkę z nielegalnym poruszaniem się po lesie pojazdami zmechanizowanymi, wykorzystywanie sieci stałych szlaków zrywkowych, preferowanie pozyskania surowca drzewnego w sezonie zimowym przy pokrywie śnieżnej itp.

GATUNKI ZWIERZĄT

CHRZĄSZCZE

Dla występujących w obszarze chrząszczy głównym sposobem ochrony będzie zachowanie właściwego stanu siedlisk na stanowiskach ich występowania. Dla dorosłych jelonków rogaczy niezwykle ważne jest zachowanie odpowiedniego naświetlenia dna lasu, zatem należy utrzymywać właściwe warunki świetlne w siedlisku, poprzez eliminowanie szybko rosnących grabu, klonu i leszczyny. W celu ochrony siedliska jelonka rogacza (oddział 372) należy stosować zasadę pozostawiania martwych i obumierających dębów, w których mogą rozwijać się stadia larwalne owadów. Niezwykle ważne jest pozostawianie pni dębowych w różnym stanie obumarcia, w celu zapewnienia bazy żerowej dla larw chrząszczy. Brak takich działań powodować może zmniejszenie się populacji gatunku w obszarze. W celu ochrony jelonka rogacza wyznaczono obszar bytowania gatunku, który obejmuje rezerwat „Jalinka” oraz część oddz. 372g.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERAŁNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

PLAZY

Dotychczas znane miejsca stwierżeń nie podlegają negatywnym wpływom. Przeprowadzone badania należy traktować jako potwierdzenie obecności populacji danego gatunku, jednak nie określające w sposób dokładny jej stanu ilościowego. Traszka grzebieniasta i kumak nizinny są gatunkami o dobrych perspektywach zachowania w obszarze. Również parametry stanu siedliska zajmowanego przez te gatunki oceniono w trakcie prac nad projektem planu zadań ochronnych jako właściwe (należy zachować ten stan siedliska), stąd nie zachodzi potrzeba podejmowania czynnych działań ochronnych. Najistotniejsze jest utrzymywanie istniejących zbiorników wodnych (stawy, zabagnienia) i niedopuszczenie do ich osuszenia.

NIETOPERZE

Podstawowymi działaniami zmierzającymi do ochrony miejsc zimowania nietoperzy jest zabezpieczenie wejścia do schronów w postaci krat. Powinny być one zamknięte na czas hibernacji, w pozostałym okresie mogą być otwarte. Kraty umieszczane przy wejściach do schronów powinny spełniać następujące warunki:

1. obejmować cały prześwit otworu i umożliwiać swobodny przepływ powietrza od spągu do stropu,
2. charakteryzować się odpowiednim prześwitem między elementami poziomymi (13-15 cm) i pionowymi (powyżej 50 cm), aby z jednej strony umożliwiać swobodny przelot przez nie nietoperzy z drugiej strony uniemożliwić sforsowanie przez ludzi,
3. stan zabezpieczeń musi być regularnie przeglądany, a kraty zniszczone przez wandalów – regularnie naprawiane i wymieniane,

Klucze do krat i drzwi powinny się znajdować w dyspozycji RDOŚ Rzeszowie oraz właściciela/zarządcy obiektu.

W schronach posiadających dolną kondygnację konieczne będzie wmurowanie, zakotwienie pustaków w stropie celem zwiększenia mikrosiedlisk. Działania te znacząco poprawią warunki mikroklimatyczne w schronach i zwiększą ilość dostępnych schronień.

W celu utrzymania we właściwym stanie siedliska nietoperzy należy pozostawiać drzewa w najbliższym sąsiedztwie schronów, umożliwiając im swobodny dołot do miejsc zimowania i rojenia. W obrębie terenów leśnych ostoi należy dążyć do utrzymania ich arealu i zwartości terytorialnej, zwiększenia udziału drzew starych i obumierających, pni, rozbudowania struktury wiekowej i przestrzennej.

DRAPIEŻNIKI

Podstawowymi działaniami zmierzającymi do ochrony wilka i rysia jest właściwe zabezpieczenie potencjalnych miejsc rozrodu oraz utrzymanie bazy pokarmowej drapieżników. W obrębie obszaru Uroczyska Roztocza Wschodniego istnieje wiele głębokich, zalesionych parowów, złomowisk i wykrotów, które zapewniają bezpieczne miejsca dla wychowu młodych oraz ukrycia się drapieżników. Istotne są również dalsze badania służące poszerzeniu wiedzy o populacjach występujących w obszarze.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERAŁNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

INNE SSAKI**BÓBR EUROPEJSKI**

Bóbr europejski jest gatunkiem o dobrych perspektywach zachowania w obszarze. Również parametry (wskaźniki) stanu siedliska zajmowanego przez ten gatunek oceniono w trakcie prac nad projektem planu zadań ochronnych jako właściwe (należy zachować ten stan siedliska), stąd nie zachodzi potrzeba podejmowania działań ochronnych.

WYDRA

Wydra jest gatunkiem o dobrych perspektywach zachowania w obszarze. Również parametry (wskaźniki) stanu siedliska zajmowanego przez ten gatunek oceniono w trakcie prac nad projektem planu zadań ochronnych jako właściwe (należy zachować ten stan siedliska), stąd nie zachodzi potrzeba podejmowania działań ochronnych.

Przedmiot ochrony	Działania ochronne					
	Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	Nr	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania				
	B1	Stosowanie w gospodarce leśnej tzw. przyrodniczych typów drzewostanu (PTD), które obrazują optymalny skład gatunkowy drzewostanu dla danego siedliska	Wprowadzenie odpowiednich zapisów do PUL oraz realizacja gospodarki leśnej z ich uwzględnieniem.	Areał siedliska (zgodnie z zał. nr 1)	Na gruntach SP w zarządzie Nadleśnictwa Lubaczów PTD należy wprowadzić w 2019 roku, a na gruntach SP w zarządzie Nadleśnictwa Narol PTD należy wprowadzić w 2023 roku Nadleśnictwo Tomaszów w 2019 roku	W ramach działalności statutowej

Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
	Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	B2	Ograniczenie udziału gatunków obcych siedliskowo i geograficznie	Należy sukcesywnie usuwać sosnę oraz inne gatunki niewłaściwe dla składu gatunkowego siedliska w ramach cięć pielęgnacyjnych i rębnych.	Areał siedliska (zgodnie z zał. nr 1)	Sukcesywnie zgodnie z zapisami PUL.	W ramach działalności statutowej	Nadleśnictwo Lubaczów, Nadleśnictwo Narol; Nadleśnictwo Tomaszów
	B3	Dostosowanie gospodarki leśnej do specyfiki siedliska i poprawa wskaźników decydujących o jego stanie ochrony	Na gruntach w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego należy przyjąć: <ul style="list-style-type: none"> - zasadę pozostawiania do naturalnego rozpadu co najmniej 5% powierzchni reprezentatywnego drzewostanu objętego użytkowaniem rębny lub 5% masy z chwili rozpoczęcia rębni; - potrzebę zwiększenia ilości martwego drewna w ekosystemach leśnych (konsekwentne pozostawianie pojedynczych starych drzew lub niewielkich grup, które zapewnią w przyszłości odpowiednie zasoby drewna martwego, w tym grubowymiarowego; pozostawiane drzewa powinny reprezentować gatunki właściwe dla siedliska przyrodniczego); - możliwie najszersze stosowanie rębni częściowych (II) i stopniowych (IV), w szczególności częściowej gniazdowej (IID) i stopniowej gniazdowej udoskonalonej (IVD); - długi i bardzo długi okres odnowienia (ok. 40 lat); 	Areał siedliska (zgodnie z zał. nr 1)	Przez cały okres obowiązywania planu	W ramach działalności statutowej	Nadleśnictwo Lubaczów, Nadleśnictwo Narol; Nadleśnictwo Tomaszów

Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
	Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
		<ul style="list-style-type: none"> - przeciętny wiek rębności dla buka – 120 lat; - preferowanie odnowienia naturalnego; - pozostawienie bez użytkowania trudno dostępnych stoków i dolin potoków wraz z obszarami źródliskowymi; w ramach działania należy pozostawiać fragmenty reprezentatywne dla siedliska przyrodniczego; szczegółowy zasięg działania zostanie wskazany w ramach najbliższej rewizji planów urządzenia lasu w uzgodnieniu z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000; 					
	Nr	Działania związane z uzupełnieniem stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
	D1	Prace inwentaryzacyjne	Prace inwentaryzacyjne – szczegółowa inwentaryzacja siedliska poza gruntami w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego	Grunty nie znajdujące się w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego	w pierwszej połowie okresu obowiązywania planu	20	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	Nr	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania					
	B1	Stosowanie w gospodarce leśnej tzw. przyrodniczych typów drzewostanu (PTD), które obrazują optymalny skład	Wprowadzenie odpowiednich zapisów do PUL oraz realizacja gospodarki leśnej z ich uwzględnieniem.	Areał siedliska (zgodnie z zał. nr 1)	Na gruntach SP w zarządzie Nadleśnictwa Lubaczów PTD należy wprowadzić w 2019 roku, w kolejnej rewizji PUL.	W ramach działalności statutowej	Nadleśnictwo Lubaczów

Przedmiot ochrony	Działania ochronne					
	Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	gatunkowy drzewostanu dla danego siedliska					
B2	Ograniczenie udziału gatunków obcych siedliskowo i geograficznie	Należy sukcesywnie usuwać sosnę oraz inne gatunki niewłaściwe dla składu gatunkowego siedliska w ramach cięć pielęgnacyjnych i rębnych.	Areał siedliska (zgodnie z zał. nr 1)	Sukcesywnie zgodnie z zapisami PUL. W przypadku UPUL odpowiednie zapisy obligujące właścicieli/zarządcy do tego działania należy wprowadzić w kolejnej rewizji planów.	W ramach działalności statutowej	Nadleśnictwo Lubaczów
B3	Dostosowanie gospodarki leśnej do specyfiki siedliska i poprawa wskaźników decydujących o jego stanie ochrony	Na gruntach w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego należy przyjąć: <ul style="list-style-type: none"> – zasadę pozostawiania do naturalnego rozpadu co najmniej 5% powierzchni reprezentatywnego drzewostanu objętego użytkowaniem rębny lub 5% masy z chwili rozpoczęcia rębni; – potrzebę zwiększenia ilości martwego drewna w ekosystemach leśnych (konsekwentne pozostawianie pojedynczych starych drzew lub niewielkich grup, które zapewnią w przyszłości odpowiednie zasoby drewna martwego, w tym grubowymiarowego; pozostawiane drzewa powinny 	Areał siedliska (zgodnie z zał. nr 1)	Przez cały okres obowiązywania planu	W ramach działalności statutowej	Nadleśnictwo Lubaczów

Przedmiot ochrony	Działania ochronne					
	Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
		<p>reprezentować gatunki właściwe dla siedliska przyrodniczego);</p> <ul style="list-style-type: none"> - możliwie najszersze stosowanie rębni częściowych (II) i stopniowych (IV), w szczególności częściowej gniazdowej (IID) i stopniowej gniazdowej udoskonalonej (IVD); - długi i bardzo długi okres odnowienia (ok. 40 lat); - przeciętny wiek rębności dla dębu – 140 lat, dla grabu – 80 lat; - preferowanie odnowienia naturalnego; - pozostawienie bez użytkowania trudno dostępnych stoków i dolin potoków wraz z obszarami źródłiskowymi; w ramach działania należy pozostawiać fragmenty reprezentatywne dla siedliska przyrodniczego; szczegółowy zasięg działania zostanie wskazany w ramach najbliższej rewizji planów urządzenia lasu w uzgodnieniu z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000; 				
Nr	Działania związane z uzupełnieniem stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
D1	Prace inwentaryzacyjne	Prace inwentaryzacyjne – szczegółowa inwentaryzacja siedliska poza gruntami w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego	Grunty nie znajdujące się w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego	w pierwszej połowie okresu obowiązywania planu	Łączny koszt podano przy siedlisku 9130	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000

Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
	Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
91E0 Łęgi topolowe, wierzbowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>)	Nr	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania					
	B1	Przywrócenie właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego	Wyłączenie z pozyskania drewna w ramach trzebieży późnych i cięć rębnych płątów siedliska, za wyjątkiem cięć sanitarnych i usuwania gatunków obcych ekologicznie.	Areał siedliska (zgodnie z zał. nr 1)	Przez cały okres obowiązywania planu zadań ochronnych	W ramach działalności statutowej	Nadleśnictwo Lubaczów; Nadleśnictwo Tomaszów
	Nr	Działania związane z uzupełnieniem stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
	D1	Prace inwentaryzacyjne	Prace inwentaryzacyjne – szczegółowa inwentaryzacja siedliska poza gruntami w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego	Grunty nie znajdujące się w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego	w pierwszej połowie okresu obowiązywania planu	Łączny koszt podano przy siedlisku 9130	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
1083 Jelonek rogacz <i>Lucanus cervus</i>	Nr	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania					
	B1	Zabezpieczenie siedliska gatunku	Pozostawienie wszystkich dębów w drzewostanie. Zachowanie w drzewostanie martwego drewna dębowego oraz martwych i obumierających drzew i pni tego gatunku.	Rezerwat przyrody „Jalinka” oraz południowa część oddziału 372g (zgodnie z zał. nr 2)	Przez cały okres obowiązywania planu zadań ochronnych	W ramach działalności statutowej	Nadleśnictwo Tomaszów

Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
	Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
	Nr	Działania związane z uzupełnieniem stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
	D1	Prace inwentaryzacyjne	Potwierdzenie gatunku w obszarze	Rezerwat przyrody „Jalinka” oraz południowa część oddziału 372g (zgodnie z zał. nr 2)	W pierwszym lub drugim roku obowiązywania pzo	10	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
1308 Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	Nr	Działania związane z ochroną czynną					
	A1	Zabezpieczenie wejść do schronów	Montaż krat w 10 bunkrach. Kraty powinny umożliwić swobodny przelot nietoperzy oraz zabezpieczyć przed wchodzeniem do schronów ludzi. Usytuowanie zabezpieczeń, ich konstrukcja powinny być skonsultowane, a prace nadzorowane przez specjalistę chiropterologa. Kraty i drzwi powinny być zamknięte co najmniej w okresie od 1 listopada do 30 marca.	Bunkry nr 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 w zał. nr 2.	Działanie jednorazowe – należy je wykonać w pierwszych dwóch latach obowiązywania planu zadań ochronnych; prace należy prowadzić w okresie od 1 V do 15 VII	10 bunkrów x 6 = 60	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 w porozumieniu z Nadleśnictwem Tomaszów
	A2	Wzbogacenie zimowisk w mikroukrycia	Umieszczenie komorowych pustaków podsufitowych. Pustaki należy wmurować, przykleić lub zakotwić w stropie na dolnej (stropy są betonowe), czasami również na górnej kondygnacji schronu w liczbie od kilku (min. 4) do kilkunastu sztuk. Otwory pustaków należy skierować pionowo w dół. Typ	Bunkry nr 3,4,6,7,8,10,11, 12.13,14 w zał. nr 2.	Działanie jednorazowe – należy je wykonać w pierwszych dwóch latach obowiązywania planu zadań	15	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 w porozumieniu z Nadleśnictwem Tomaszów i

Przedmiot ochrony	Działania ochronne					
	Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
		pustaków ich liczbę i usytuowanie należy skonsultować ze specjalistą chiropterologiem.		ochronnych; prace należy prowadzić w okresie od 1 V do 15 VII		Nadleśnictwem Lubaczów
Nr	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania					
B1	Konserwacja zabezpieczeń, naprawa uszkodzeń, otwieranie i zamykanie krat	Konserwacja i naprawa uszkodzonych krat, otwieranie obiektów na okres letni.	Wejścia do zabezpieczonych schronów.	Zamknięcie – ostatnie dni października lub pierwsze dni listopada; otwarcie – w pierwszych dniach kwietnia; naprawa krat lub drzwi powinna być wykonywana w okresie pozahibernacyjnym	10	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 w porozumieniu z Nadleśnictwem Tomaszów i Nadleśnictwem Lubaczów
B2	Utrzymanie zadrzewień w bezpośrednim otoczeniu schronów umożliwiających swobodny dolet nietoperzy do miejsc zimowania i rojenia.	W obrębie wyznaczonych stref należy dążyć do utrzymania pełnej zwartości koron drzew. W przypadku konieczności usunięcia drzew nie należy dopuścić do nadmiernego rozrzedzenia koron drzew (prowadzących do powstania luk większych niż 5 arów). Cięcia na większych powierzchniach powinny być skonsultowane z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000. W razie konieczności przeprowadzenia cięć w rejonie zimowisk nie należy dopuścić do	Otoczenie bunkrów nr 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 (kontur nr 2 w zał. nr 2 – strefa ok. 50 m wokół obiektów)	Przez cały okres obowiązywania pzo	W ramach działalności statutowej.	Nadleśnictwo Lubaczów; Nadleśnictwo Tomaszów

Przedmiot ochrony	Działania ochronne					
	Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
		izolacji schronów i otaczającego je drzewostanu od sąsiadujących terenów leśnych i pozostawić szpaler drzew o szerokości minimum 10 metrów.				
B3	Utrzymanie lub powiększenie obecnego arealu i zwartości terenów leśnych obszaru, poprawa jakości żerowisk	W gospodarce leśnej należy dążyć do: - uzyskania jak największej powierzchni drzewostanów liściastych, - zwiększenia powierzchni drzewostanów o złożonej strukturze wiekowej i przestrzennej.	Tereny leśne obszaru Natura 2000 (kontur nr 3 w zał. nr 2)	Przez cały okres obowiązywania pzo	W ramach działalności statutowej.	Nadleśnictwo Lubaczów, Nadleśnictwo Narol Nadleśnictwo Tomaszów, Starostwo Powiatowe w Lubaczowie, Starostwo Powiatowe w Tomaszowie Lubelskim
Nr	Działania związane z monitoringiem realizacji działań ochronnych					
C1	Nadzór przyrodniczy	Nadzór RDOŚ (w razie potrzeby specjalistyczna konsultacja z chiropterologiem) nad właściwym, zgodnym z wymaganiami nietoperzy przebiegiem wszystkich prac z zakresu czynnych działań ochronnych. Do zadań nadzoru przyrodniczego należy przede wszystkim: uzgadnianie terminów, sposobów wykonywania prac ochronnych, kontrola ich właściwego przebiegu, odbiór	Cały obszar	Przez cały okres obowiązywania pzo	15	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000

Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
	Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
			wykonanych prac itp.				
	C2	Monitoring stanu zabezpieczenia wejść do schronów i mikrosiedlisk	Kontrola stanu zabezpieczeń wejść do schronów (kraty). Kontrola mikrosiedlisk (pustaków, cegieł) pod kątem ich trwałości i stopnia zasiedlenia przez nietoperze (w trakcie monitoringu zimowego).	Bunkry w których wykonano działania z zakresu ochrony czynnej.	W trakcie monitoringu zimowego.	Koszt podano przy monitoringu zimowym	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
1323 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i>	Nr	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania					
	D1	Uzupełnienie wiedzy o gatunku	<u>Prace inwentaryzacyjne</u> mające na celu potwierdzenie obecności gatunku w obszarze i znaczenia obszaru dla jego ochrony – odłowy w sieci chiropterologiczne wg metodyki GIOŚ.	Kompleksy leśne obszaru Natura 2000 (kontur nr 3 w zał. nr 8)	Corocznie, w pierwszych trzech latach obowiązywania planu	5/rok x 3 = 15	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	Nr	Działania związane z ochroną czynną					
	A1	Zabezpieczenie wejść do schronów	Montaż krat w 10 bunkrach. Kraty powinny umożliwić swobodny przelot nietoperzy oraz zabezpieczyć przed wchodzeniem do schronów ludzi. Usytuowanie zabezpieczeń, ich konstrukcja powinny być skonsultowane, a prace nadzorowane przez specjalistę chiropterologa. Kraty i drzwi powinny być zamknięte co najmniej w okresie od 1 listopada do 30 marca.	Bunkry nr 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 w zał. nr 2.	Działanie jednorazowe – należy je wykonać w pierwszych dwóch latach obowiązywania planu zadań ochronnych; prace należy prowadzić w okresie od 1 V do 15 VII	Koszt podano przy mopku	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 w porozumieniu z Nadleśnictwem Tomaszów

Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
	Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
A2	Wzbogacenie zimowisk w mikroukrycia	Umieszczenie komorowych pustaków podsufitowych. Pustaki należy wmurować, przykleić lub zakotwić w stropie na dolnej (stropy są betonowe), czasami również na górnej kondygnacji schronu w liczbie od kilku (min. 4) do kilkunastu sztuk. Otwory pustaków należy skierować pionowo w dół. Typ pustaków ich liczbę i usytuowanie należy skonsultować ze specjalistą chiropterologiem.	Bunkry nr 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14 w zał. nr 2.	Działanie jednorazowe – należy je wykonać w pierwszych dwóch latach obowiązywania planu zadań ochronnych; prace należy prowadzić w okresie od 1 V do 15 VII	Koszt podano przy mopku	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 w porozumieniu z Nadleśnictwem Tomaszów i Nadleśnictwem Lubaczów	
Nr	Działania związane z monitoringiem realizacji działań ochronnych						
B1	Konserwacja zabezpieczeń, naprawa uszkodzeń, otwieranie i zamykanie krat	Konserwacja i naprawa uszkodzonych krat, otwieranie obiektów na okres letni.	Wejścia do zabezpieczonych schronów.	Zamknięcie – ostatnie dni października lub pierwsze dni listopada; otwarcie – w pierwszych dniach kwietnia; naprawa krat lub drzwi powinna być wykonywana w okresie pozahibernacyjnym	Koszt podano przy mopku	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 w porozumieniu z Nadleśnictwem Tomaszów i Nadleśnictwem Lubaczów	
B2	Utrzymanie zadrzewień w bezpośrednim otoczeniu	W obrębie wyznaczonych stref należy dążyć do utrzymania pełnej zwarłości koron drzew. W przypadku konieczności usunięcia drzew nie należy dopuścić do nadmiernego rozrzedzenia	Otoczenie bunkrów nr 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14	Przez cały okres obowiązywania pzo	W ramach działalności statutowej.	Nadleśnictwo Lubaczów; Nadleśnictwo Tomaszów	

Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
	Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
		schronów umożliwiających swobodny dołot nietoperzy do miejsc zimowania i rojenia.	koron drzew (prowadzących do powstania luk większych niż 5 arów). Cięcia na większych powierzchniach powinny być skonsultowane z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000. W razie konieczności przeprowadzenia cięć w rejonie zimowisk nie należy dopuścić do izolacji schronów i otaczającego je drzewostanu od sąsiadujących terenów leśnych i pozostawić szpaler drzew o szerokości minimum 10 metrów.	(kontur nr 2 w zał. nr 2 – strefa ok. 50 m wokół obiektów)			
	B3	Utrzymanie lub powiększenie obecnego arealu i zwartości terenów leśnych obszaru, poprawa jakości żerowisk	W gospodarce leśnej należy dążyć do: - uzyskania jak największej powierzchni drzewostanów liściastych, - zwiększenia powierzchni drzewostanów o złożonej strukturze wiekowej i przestrzennej.	Tereny leśne obszaru Natura 2000 (kontur nr 3 w zał. nr 2)	Przez cały okres obowiązywania pzo	W ramach działalności statutowej.	Nadleśnictwo Lubaczów, Nadleśnictwo Narol; Nadleśnictwo Tomaszów, Starostwo Powiatowe w Lubaczowie, Starostwo Powiatowe w Tomaszowie Lubelskim
	Nr	Działania związane z uzupełnieniem stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
	C1	Nadzór przyrodniczy	Nadzór RDOŚ (w razie potrzeby specjalistyczna konsultacja z chiropterologiem) nad właściwym, zgodnym z wymaganiami	Cały obszar	Przez cały okres obowiązywania pzo	Koszt podano przy mopku	Sprawujący nadzór nad obszarem

Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
	Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
		nietoperzy przebiegiem wszystkich prac z zakresu czynnych działań ochronnych. Do zadań nadzoru przyrodniczego należeć będzie przede wszystkim: uzgadnianie terminów, sposobów wykonywania prac ochronnych, kontrola ich właściwego przebiegu, odbiór wykonanych prac itp.				Natura 2000	
	C2	Monitoring stanu zabezpieczenia wejść do schronów i mikrosiedlisk	Kontrola stanu zabezpieczeń wejść do schronów (kraty). Kontrola mikrosiedlisk (pustaków, cegieł) pod kątem ich trwałości i stopnia zasiedlenia przez nietoperze (w trakcie monitoringu zimowego).	Bunkry w których wykonano działania z zakresu ochrony czynnej.	W trakcie monitoringu zimowego.	Koszt podano przy monitoringu zimowym	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
1352 Wilk <i>Canis lupus</i>	Nr	Działania związane z ochroną czynną					
	A1	Ograniczenia ruchu pojazdów na drogach przebiegających przez tereny leśne	Ograniczenie prędkości pojazdów do 50 km/h na drodze nr 867, w miejscach gdzie zaplanowane do przeprowadzenia tropienia wykażą istnienie korytarzy migracyjnych dużych drapieżników (na odcinku Siedliska – Prusie).	Odcinki drogi wojewódzkiej 867, przebiegające przez kompleksy leśne obszaru.	Działanie jednorazowe, należy je wykonać w pierwszym roku po zakończeniu prac wyznaczających korytarze migracyjne dużych drapieżników	-	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000; Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich
	Nr	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania					
	B1	Zabezpieczanie	Pozostawianie w obrębie głębokich,	Parowy w	Przez cały okres	-	Nadleśnictwo

Przedmiot ochrony	Działania ochronne					
	Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	potencjalnych miejsc rozrodu	zalesionych parowów złomowisk, gałęzi i wykrotów dla zapewnienia bezpiecznych miejsc dla wychowu młodych oraz ukrycia się dużych drapieżników; w przypadku drzewostanów sosnowych dopuszczalne jest usuwanie wywrotów i gałęzi sosnowych, w sytuacji zagrożenia zdrowotności drzewostanów w obrębie obszaru (zagrożenia gradacjami owadziemi).	obrębnie terenów leśnych obszaru.	obowiązywania pzo		Tomaszów Nadleśnictwo Lubaczów, Nadleśnictwo Narol
B2	Zabezpieczenie bazy pokarmowej drapieżników	W populacjach ustabilizowanych jeleni i saren pozyskanie myśliwskie powinno być planowane w obrębie całego Łowieckiego Regionu Hodowlanego w oparciu o prognozowany przyrost liczebności, przy uwzględnieniu wszystkich czynników wpływających na śmiertelność jeleni i saren (w tym drapieżnictwa). Pozyskanie myśliwskie powinno być prowadzone z uwzględnieniem szkód wyrządzanych przez zwierzynę płową.	Cały obszar	Przez cały okres obowiązywania pzo	-	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000; Nadleśnictwo Tomaszów, Nadleśnictwo Lubaczów, Nadleśnictwo Narol w porozumieniu z Polskim Związkiem Łowieckim
Nr	Działania związane z uzupełnieniem stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
D1	Tropienia	Zimowe tropienia indywidualne i jednoczesne w celu potwierdzenia liczby osobników oraz liczby wyprowadzanych młodych, ewentualnie ustalenia miejsc rozrodu w celu wyznaczenia	Cały obszar Natura 2000	Corocznie, w pierwszych trzech latach obowiązywania pzo	3 x 10=30 (wspólnie z tropieniami rysia)	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000

Przedmiot ochrony	Działania ochronne					
	Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
			strefy ochronnej (corocznie, w pierwszych trzech latach obowiązywania planu zadań ochronnych). Działanie należy realizować w powiązaniu z działaniem przewidzianym w obszarze Natura 2000 Horyniec PLH180017.			
1337 Ryś euroazjatycki <i>Lynx lynx</i>	Nr	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania				
	B1	Zabezpieczenie potencjalnych miejsc rozrodu	Pozostawianie w obrębie głębokich, zalesionych parowów złomowisk, gałęzi i wykrotów dla zapewnienia bezpiecznych miejsc dla wychowu młodych oraz ukrycia się dużych drapieżników; w przypadku drzewostanów sosnowych dopuszczalne jest usuwanie wywrotów i gałęzi sosnowych, w sytuacji zagrożenia zdrowotności drzewostanów w obrębie obszaru (zagrożenia gradacjami owadzimi).	Parowy w obrębie terenów leśnych obszaru.	Przez cały okres obowiązywania pzo	- Nadleśnictwo Tomaszów Nadleśnictwo Lubaczów, Nadleśnictwo Narol
	B2	Zabezpieczenie bazy pokarmowej drapieżników	W populacjach ustabilizowanych jeleni i saren pozyskanie myśliwskie powinno być planowane w obrębie całego Łowieckiego Regionu Hodowlanego w oparciu o prognozowany przyrost liczebności, przy uwzględnieniu wszystkich czynników wpływających na śmiertelność jeleni i saren (w tym drapieżnictwa). Pozyskanie myśliwskie powinno być prowadzone z uwzględnieniem szkód wyrządzanych przez zwierzynę płową.	Cały obszar	Przez cały okres obowiązywania pzo	- Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000; Nadleśnictwo Tomaszów, Nadleśnictwo Lubaczów, Nadleśnictwo Narol w

Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
	Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty (w tys. zł)	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
						porozumieniu z Polskim Związkiem Łowieckim	
	Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
	D1	Tropienia	Zimowe tropienia indywidualne i jednocześnie w celu potwierdzenia liczby osobników oraz liczby wyprowadzanych młodych, ewentualnie ustalenia miejsc rozrodu w celu wyznaczenia strefy ochronnej (corocznie, w pierwszych trzech latach obowiązywania planu zadań ochronnych). Działanie należy realizować w powiązaniu z działaniem przewidzianym w obszarze Natura 2000 Horyniec PLH180017.	Cały obszar (w powiązaniu z działaniem realizowanym w OZW Horyniec)	Corocznie, w pierwszych trzech latach obowiązywania pzo	Koszt podano przy wilku.	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
Wszystkie przedmioty ochrony obszaru	Nr	Działania związane z ochroną czynną					
	A1	Działania informacyjne	Oznakowanie granic obszaru tablicami informacyjnymi. Ich doraźna wymiana lub konserwacja (działanie wspólne dla wszystkich przedmiotów ochrony).	Na granicy, przy drogach wjazdowych do obszaru	1 lub 2 rok obowiązywania planu	1,0 x 11 szt. = 11	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000

7. Ustalenie działań w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony

Lp	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych	Parametr	Wskaźnik	Zakres prac monitorin- gowych	Terminy/ często- tliwość	Miejsce	Podmiot odpowie- dzialny	Szaco- wany koszt (w tys. zł)
1.	9130 Żyzne buczyny	Określenie stanu zachowania siedliska przyrodniczego w obszarze	Podane w metodyce PMŚ: powierzchnia siedliska, struktura i funkcje, perspektywy ochrony.	Wskaźniki zgodne z PMŚ GIOŚ	Monitoring stanu zachowania siedliska i skuteczności wprowadzonych zapisów.	Jednorazowo pod koniec obowiązywania pzo	Wyznaczone stanowiska monitoringowe: (współrz. pocz., środ. i końca transektu), stan. nr I: N 50° 16' 45,510"; E 23° 31' 1,510" N 50° 16' 45,650"; E 23° 30' 59,15" N 50° 16' 45,004"; E 23° 30' 50,545" stan. nr II: N 50° 16' 14,619"; E 23° 31' 21,344" N 50° 16' 13,843"; E 23° 31' 27,156" N 50° 16' 15,319"; E 23° 31' 30,725" stan. nr III: N 50° 17' 4,727"; E 23° 31' 54,093" N 50° 17' 6,747"; E 23° 30' 59,150" N 50° 16' 45,004"; E 23° 30' 45,360" stan. nr IV: N 50° 17' 1,882"; E 23° 31' 0,960" N 50° 17' 5,558"; E 23° 30' 59,94" N 50° 17' 7,945"; E 23° 30' 55,86" stan. nr V: N 50° 16' 47,77"; E 23° 33' 2,85" N 50° 16' 46,580"; E 23° 32' 57,222" N 50° 16' 44,726"; E 23° 32' 53,942" stan. nr VI: N 50° 17' 43,311"; E 23° 24' 52,906" N 50° 17' 43,355"; E 23° 24' 57,887" N 50° 17' 44,031"; E 23° 25' 3,279" stan. nr VII:	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	8 x 0,7=5,6

Lp	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych	Parametr	Wskaźnik	Zakres prac monitorin- gowych	Terminy/ często- tliwość	Miejsce	Podmiot odpowie- dzialny	Szaco- wany koszt (w tys. zł)
							N 50° 17' 23,428"; E 23° 25' 31,844" N 50° 17' 27,439"; E 23° 25' 34,572" N 50° 17' 28,946"; E 23° 25' 36,867" stan. nr VIII: N 50° 17' 23,428"; E 23° 25' 31,844" N 50° 17' 27,439"; E 23° 25' 34,572" N 50° 17' 28,946"; E 23° 25' 36,867"		
2.	9170 Grąd środkowo-europejski i subkontynentalny	Określenie stanu zachowania siedliska przyrodniczego w obszarze	Podane w metodyce PMŚ: powierzchnia a siedliska, struktura i funkcje, perspektywy ochrony.	Wskaźniki zgodne z PMŚ GIOŚ	Monitoring stanu zachowania siedliska i skuteczności wprowadzonych zapisów.	Jednorazowo pod koniec obowiązywania pzo	Wyznaczone stanowiska monitoringowe: (współrz. pocz., środ. i końca transektu), stan. nr IX: N 50° 16' 12,94"; E 23° 30' 50,14" N 50° 16' 15,29"; E 23° 30' 46,06" N 50° 16' 15,666"; E 23° 30' 40,870" stan. nr X: N 50° 16' 22,817"; E 23° 30' 34,549" N 50° 16' 24,397"; E 23° 30' 37,519" N 50° 16' 25,227"; E 23° 30' 42,929" stan. nr XI: N 50° 16' 59,827"; E 23° 30' 1,764" N 50° 17' 0,23"; E 23° 30' 6,25" N 50° 16' 57,496"; E 23° 30' 7,931"	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	3 x 0,7=2,1
3.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	Określenie stanu zachowania siedliska przyrodniczego w obszarze	Podane w metodyce PMŚ: powierzchnia a siedliska, struktura i funkcje, perspektywy ochrony.	Wskaźniki zgodne z PMŚ GIOŚ	Monitoring stanu zachowania siedliska i skuteczności wprowadzonych zapisów.	Jednorazowo pod koniec obowiązywania pzo	Wyznaczone stanowiska monitoringowe: (współrz. pocz., środ. i końca transektu), stan. nr XII: N 50° 16' 9,774"; E 23° 26' 53,386" N 50° 16' 7,083"; E 23° 26' 55,655" N 50° 16' 4,392"; E 23° 26' 59,806" stan. nr XIII:	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	3 x 0,7=2,1

Lp	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych	Parametr	Wskaźnik	Zakres prac monitorin- gowych	Terminy/ często- tliwość	Miejsce	Podmiot odpowie- dzialny	Szaco- wany koszt (w tys. zł)
							N 50° 16' 0,535"; E 23° 27' 0,073" N 50° 15' 57,223"; E 23° 27' 4,151" N 50° 15' 55,332"; E 23° 27' 6,944" stan. nr XIV: N 50° 17' 46,879"; E 23° 33' 27,152" N 50° 17' 45,410"; E 23° 33' 23,170" N 50° 17' 43,283"; E 23° 33' 18,841"		
4.	1083 Jelonek rogacz	Określenie stanu zachowania gatunku w obszarze	Parametry zgodne z PMŚ GIOŚ	Wskaźniki zgodne z PMŚ GIOŚ	Ocena prowadzona zgodnie z PMŚ GIOŚ.	Przez 5 kolejnych lat po wykonaniu inwentaryzacji	Rezerwat przyrody „Jalinka” oraz południowa część oddziału 372g (zgodnie z zał. nr 2)	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	5x4=20
5.	1166 Traszka grzebieniasta	Określenie stanu zachowania gatunku w obszarze	Parametry zgodne z PMŚ GIOŚ	Wskaźniki zgodne z PMŚ GIOŚ	Ocena prowadzona zgodnie z PMŚ GIOŚ.	Dwukrotnie: 5 i 10 rok obowiązywania pzo	Powierzchnie monitoringowe I: zbiornik nr 1 N 50° 16' 38,87"; E 23° 35' 6,750" zbiornik nr 2 N 50° 16' 27,940"; E 23° 34' 41,380" zbiornik nr 3 N 50° 16' 24,100"; E 23° 34' 34,390" zbiornik nr 4 N 50° 16' 22,320"; E 23° 34' 21,610" Powierzchnie monitoringowe II: zbiornik nr 1 N 50° 17' 45,440"; E 23° 33' 19,730" zbiornik nr 2 N 50° 17' 36,460"; E 23° 33' 48,310"	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	2x6=12
6.	1188 Kumak nizinny	Określenie stanu zachowania gatunku w obszarze	Parametry zgodne z PMŚ GIOŚ	Wskaźniki zgodne z PMŚ GIOŚ	Ocena prowadzona zgodnie z PMŚ GIOŚ.	Dwukrotnie: 5 i 10 rok obowiązywania pzo	Powierzchnie monitoringowe I: zbiornik nr 1 N 50° 16' 38,87"; E 23° 35' 6,750" zbiornik nr 2 N 50° 16' 27,940"; E 23° 34' 41,380" zbiornik nr 3	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	2x6=12

Lp	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych	Parametr	Wskaźnik	Zakres prac monitorin- gowych	Terminy/ często- tliwość	Miejsce	Podmiot odpowie- dzialny	Szaco- wany koszt (w tys. zł)
							N 50° 16' 24,100"; E 23° 34' 34,390" zbiornik nr 4 N 50° 16' 22,320"; E 23° 34' 21,610" Powierzchnie monitoringowe II: zbiornik nr 1 N 50° 17' 45,440"; E 23° 33' 19,730" zbiornik nr 2 N 50° 17' 36,460"; E 23° 33' 48,310"		
7.	1308 Mopek zachodni	Określenie stanu zachowania gatunku w obszarze	Parametry zgodne z PMŚ GIOŚ	Wskaźniki zgodne z PMŚ GIOŚ	Ocena prowadzona zgodnie z PMŚ GIOŚ.	Zgodnie z PMŚ GIOŚ. Co 2 lata dwie kontrole 20-30.12 i 15.01-15.02	Wszystkie schrony w obszarze, służące jako zimowiska	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	5 x 5 = 25
8.	1323 Nocek Bechsteina	Określenie stanu zachowania gatunku w obszarze	Parametry zgodne z PMŚ GIOŚ	Wskaźniki zgodne z PMŚ GIOŚ	Ocena prowadzona zgodnie z PMŚ GIOŚ.	Jednorazowo, w drugiej połowie okresu obowiązywania planu, pod warunkiem potwierdzenia obecności gatunku w obszarze i znaczenia obszaru Natura 2000 dla jego ochrony.	Kompleksy leśne obszaru	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	20
9.	1324 Nocek	Określenie stanu	Parametry	Wskaźniki	Ocena	Zgodnie z	Wszystkie schrony w obszarze,	Sprawujący	W ramach

Lp	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych	Parametr	Wskaźnik	Zakres prac monitorin- gowych	Terminy/ często- tliwość	Miejsce	Podmiot odpowie- dzialny	Szaco- wany koszt (w tys. zł)
	duży	zachowania gatunku w obszarze	zgodne z PMŚ GIOŚ	zgodne z PMŚ GIOŚ	przewodzona zgodnie z PMŚ GIOŚ.	PMŚ GIOŚ. Co 2 lata dwie kontrole 20-30.12 i 15.01-15.02	służące jako zimowiska	nadzór nad obszarem Natura 2000	kosztu monito- ringu mopka
10	1337 Bóbr europejski	Nie wymaga podejmowania działań w zakresie monitoringu							
11.	1352 Wilk	Określenie stanu zachowania gatunku w obszarze	Parametry zgodne z PMŚ GIOŚ	Wskaźniki zgodne z PMŚ GIOŚ	Ocena prowadzona zgodnie z PMŚ GIOŚ.	Zgodnie z PMŚ GIOŚ.	Cały obszar Natura 2000	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	20
12.	1361 Ryś euroazjatycki	Określenie stanu zachowania gatunku w obszarze	Parametry zgodne z PMŚ GIOŚ	Wskaźniki zgodne z PMŚ GIOŚ	Ocena prowadzona zgodnie z PMŚ GIOŚ.	Zgodnie z PMŚ GIOŚ.	Cały obszar Natura 2000	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000	10
13	1355 Wydra	Nie wymaga podejmowania działań w zakresie monitoringu							

8. Wskazania do dokumentów planistycznych

L.p.	Dokumentacja planistyczna	Wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 (Art. 28 ust 10 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody)
1.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubycza Królewska (uchwała Nr III/26/2002 Rady Gminy Lubycza Królewska z dnia 30 grudnia 2002 r.)	<p>1. Podczas aktualizacji istniejących studiów należy wprowadzić informację o granicach i przedmiotach ochrony obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093.</p> <p>2. Należy utrzymać istniejące korytarze ekologiczne, pozwalające zachować spójność sieci Natura 2000 – w trakcie aktualizacji studiów należy uwzględnić zachowanie takich struktur</p>

L.p.	Dokumentacja planistyczna	Wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 (Art. 28 ust 10 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody)
	<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Horyniec-Zdrój (uchwała Nr 248/XXX/02 Rady Gminy Horyniec-Zdrój z dnia 27 lutego 2002 r.)</p> <p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Narol (uchwała Nr 187/XX/2000 Rady Miasta i Gminy Narol z dnia 29 listopada 2000 r.)</p> <p>Wskazania do przyszłych dokumentów planistycznych</p>	<p>jak zadrzewienia, aleje i szpalery drzew oraz zakrzaczenia i ich ciągłość. Trzeba zachować też ich drożność, zwłaszcza w przypadku planowania inwestycji mogących stanowić barierę dla migrujących zwierząt.</p> <p>3. W celu ochrony siedlisk wilka i rysia należy utrzymać bez zabudowy tereny otwarte obszaru Natura 2000 oraz lokalizować zabudowę w obrębie istniejących terenów zabudowanych, dążąc do jej nierozpraszania. Konieczne jest także utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenów leśnych, a w przypadku gruntów rolnych dopuszczalna jest jedynie zmiana kwalifikacji gruntów na leśne. Ponadto należy uwzględnić wyznaczone dotychczasową wiedzą przejścia (korytarze migracyjne), ważne dla wilka i rysia, zaktualizować je (po dokładnej ich lokalizacji w wyniku dalszych badań) i chronić przed zabudową, a także wszelkimi innymi działaniami, wpływającymi na ich drożność. Należy również wprowadzić obowiązek budowy odpowiednich przejść dla zwierząt na odcinkach dróg planowanych do budowy na przebiegu korytarzy ekologicznych.</p> <p>4. Nie należy lokować nowej zabudowy w odległości mniejszej niż 30 m od płatów zbiorowisk łągowych (siedlisko o kodzie 91E0).</p>

Należy utrzymać obecny status drogi wojewódzkiej 867 (Sieniawa – Hrebennie) na odcinku Prusie- Siedliska oraz utrzymanie jej w klasie G (droga główna).

9. Przesłanki sporządzenia planu ochrony

Brak przesłanek do sporządzenia planu ochrony

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DIREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DIREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

10. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic

Lp.	Zapis SDF	Proponowany zapis SDF	Uzasadnienie do zmiany
	Zgodnie z załączonym projektem zmiany SDF		

Projekt zmiany granicy przedstawiono na załącznikach mapowych.

Proponowany przebieg granicy na tle istniejących granic obszaru	Uzasadnienie do zmiany
Zmiana granicy	Przesunięcie granicy obszaru w głąb obszaru Uroczyska Roztocza Wschodniego – zmiana służy ucytelnieniu przebiegu granicy między tymi dwoma obszarami i nie wiąże się z żadnymi wyłączeniami gruntów z sieci Natura 2000. Granica biegnąca teraz przez tereny leśne położone na południe od drogi Narol- Werchrata – bardzo trudno identyfikowalna w terenie – biec będzie po drodze.
Korekta granicy	Korekta granicy polegająca na na dociągnięciu granic obszaru na całej długości do granic działek ewidencyjnych

11. Zestawienie uwag i wniosków

Tab. 11. 1. Zestawienie uwag i wniosków do dokumentacji pzo.

Uwagi do opracowania zgłaszano głównie podczas spotkań Zespołu Lokalnej Współpracy. One jak też udzielone odpowiedzi znajdują się w protokołach ze spotkań zamieszczonych na Platformie Informacyjno-Komunikacyjnej GDOS.

Lp	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
	Uwagi zgłoszone w trakcie prac Zespołu Lokalnej Współpracy.		

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERAŁNA
DIREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

1.	Uwagi do powierzchni i doty utworzenia parku krajobrazowego	Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu; e-mail z 28.02.2014 r.	Uwagi uwzględniono.
<i>Odpowiedzi na uwagi do zarządzenia zgłoszone w ramach konsultacji społecznych wynikających z art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013 poz. 1235 z późn. zm.) znalazły się w uzasadnieniu do zarządzenia. Zamieszczono je też pod niniejszą tabelą i odpowiednio uwzględniono w treści dokumentacji. Poniżej zamieszczono odpowiedzi na uwagi do dokumentacji zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych, nie dotyczące zarządzenia.</i>			
2.	Zapytanie o znaczenie dokumentacji sporządzanej na potrzeby pzo.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7324-32/14	Dokumentacja pzo jest materiałem źródłowym na podstawie którego sporządzane jest zarządzenie ustanawiające plan zadań ochronnych, będące aktem prawa miejscowego.
3.	Cytat: W pzo na str. 37 znajduje się zapis dotyczący PUL dla Nadleśnictwa Tomaszów sporządzonego na lata 2010-2019 o następującej treści: "Dokument zawiera szereg proponowanych do realizacji działań mających na celu ograniczanie negatywnego wpływu planu urzędzenia lasu na środowisko". Wnioskujemy aby ten zapis zmodyfikować na następujący: "Dokument zawiera szereg proponowanych do realizacji działań mających na celu modyfikację wpływu planu urzędzenia lasu na środowisko".	Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14	Uwagę uwzględniono.

Tab. nr 11.2. Zestawienie uwag i wniosków zgłoszonych w wyniku 21-dniowych konsultacji społecznych projektu zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia pzo dla obszaru Natura 2000.

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
1.	Ogólna uwaga do zarządzenia:	Regionalna Dyrekcja	Przepisy prawne jak również wytyczne dotyczące sporządzania pzo nie zobowiązują Regionalnego Dyrektora	Zapisy pozostają bez zmian.

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>„Do oceny stanu ochrony przedmiotów ochrony: siedlisk przyrodniczych - 9130 (żyźne buczyny), 9170 (grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny) wykorzystano w opracowaniu wskaźniki autorskie, gdyż w okresie wykonywania prac monitoringowych nie było przyjętych metodyk monitoringu GIOŚ dla w/w przedmiotów ochrony (nie ma ich do dnia dzisiejszego). Metodyki i wskaźniki dla tych przedmiotów ochrony nie zostały skonsultowane z jednymi z głównych interesariuszy: nadleśnictwami Lubaczów i Narol, zarządzającymi znaczącą powierzchnią gruntów w obszarze Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 w zasięgu RDLP w Krośnie (ok. 1900 ha) oraz nadzorującą ich działalność RDLP w Krośnie. Dodatkowo modyfikacja metodyki dla siedliska 91E0 polegająca na uznaniu martwego drewna wielkowiedrowego za wskaźnik kardynalny oraz określania martwego drewna (łącznie zasoby) w m³/ha, również nie była konsultowana z wymienionymi interesariuszami”.</p>	<p>Lasów Państwowych w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7324-32/14</p>	<p>Ochrony Środowiska do uzgadniania metodyki oceny siedlisk i gatunków z przedstawicielami Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Nie jest to również celowe z uwagi na fakt, że metodyki te opracowuje się dla całej Polski, a nie dla obszaru czy województwa. Ponadto nie ma możliwości powołania w skali województwa odpowiednio szerokiego gremium, które zgromadziłoby wszystkich zainteresowanych tą kwestią i pozwoliło na wypracowanie satysfakcjonujących dla wszystkich rozwiązań. Przeprowadzenie tego typu ustaleń ma sens tylko na szczeblu centralnym i mając ów fakt na względzie w ostatnich latach przy Generalnym Dyrektorzce Ochrony Środowiska powołano Zespół ds. Analiz Wskaźników Przyrodniczych, który zajmował się analizą zgłoszonych uwag. Ponadto PGL LP mogą zgłaszać uwagi odnośnie wskaźników do GIOŚ, która zgodnie z przepisami prawa prowadzi monitoring przyrodniczy i ustala wskaźniki. Należy ponadto zaznaczyć, że w 2013 r. dla siedlisk 9130 i 9170, w oparciu o metodyki zbliżone do stosowanych przez eksperta, Główny Inspektor Ochrony Środowiska dokonał oceny stanu ochrony tychże siedlisk w całym kraju, w ramach raportowania do Komisji Europejskiej.</p> <p>W przypadku siedliska 91E0 modyfikacja metodyki zastosowanej do jego oceny w obszarze, wynika z modyfikacji obowiązującej metodyki, którą w 2012 r. dokonał GIOŚ. Z uwagi iż rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zobowiązuje do stosowania obowiązującej metodyki GIOŚ, nie ma możliwości prawnych stosowania innej metodyki. Brak też możliwości prawnych, uzgadniania jej z interesariuszami. Uwaga ta więc powinna być skierowana do GIOŚ, który dokonał wskazanej modyfikacji. W żaden sposób nie rzutuje to na zapisy zarządzenia.</p> <p>Uwagi pisemne dotyczące metodyk formułowane przez RDLP w Krośnie były przekazywane przez RDOŚ w</p>	

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			Rzeszowie do GDOŚ w Warszawie celem podjęcia działań umożliwiających modyfikowanie metodyk.	
2.	<p>Ogólna uwaga do zarządzenia:</p> <p>„Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późno zmian.) sporządzający projekt planu zadań ochronnych winien umożliwić zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu. Spotkania ZLW nie są formą udziału w sporządzaniu planu, a jedynie platformą prezentowania gotowego dokumentu, co do którego można wnosić ewentualne uwagi. W przypadku prac nad planem zadań ochronnych dla ww. obszaru zarządca gruntów Skarbu Państwa (Nadleśnictwo Narol i Lubaczów), nie został włączony w prace terenowe związane min. wyznaczeniem stanowisk monitoringowych i dokonywaną ocenę stanu ochrony, lustracjach terenowych dla pozostałych przedmiotów ochrony (np.: wilk, ryś" nietoperze, kumak nizinny, traszka grzebieniasta, nietoperze). Brak udziału zarządzającego znaczącą powierzchnią gruntów w obszarze Natura 2000 (Nadleśnictwo Narol i Lubaczów) w pracach terenowych, poddaje w wątpliwość wiarygodność przedstawionych wyników, a co za tym idzie zidentyfikowanych zagrożeń i zaplanowanych działań ochronnych”.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7324-32/14</p>	<p>Zapis zawarty w art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (DzU z 2013 r., poz. 627 z późn. zm.) nie precyzuje na czym ma polegać umożliwienie „udziału w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu”. W ocenie tut. organu wypełnieniem tego zapisu są właśnie spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW), w ramach których każdy z interesariuszy może wnieść swoje uwagi do powstającego dokumentu. I to nie tylko w trakcie spotkania, ale również po nim bo materiały były rozsyłane do wszystkich zainteresowanych.</p> <p>Należy podkreślić, że ZLW jest formą współpracy i wypełnienia art. 28 ustawy o ochronie przyrody przyjętą przy realizacji całego projektu POIS.05.03.00-00-186/09 i stanowi w tym zakresie dobrą praktykę stosowaną w całej Polsce przy tworzeniu ponad 400 planów zadań ochronnych. Praktyka ta jest rekomendowana przez GDOŚ.</p> <p>Ponadto należy stwierdzić, że aktualnie niewiele z dokumentów tworzonych na potrzeby szeroko rozumianej ochrony środowiska jest tworzonych z tak szerokim udziałem społeczeństwa, w tym zainteresowanych osób i podmiotów prowadzących działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.</p> <p>Aby była możliwa realizacja wniosku o włączenie nadleśnictw w prace terenowe, powinien być on zgłoszony przed rozpoczęciem procedury wyłaniania wykonawcy w ramach przetargu publicznego, czyli musiałby zostać zapisany w siwz. Przy braku takiego zapisu, tut. Organ może jedynie wskazywać wykonawcy by prace terenowe prowadził przy udziale pracowników nadleśnictw, natomiast nie może tego wymagać, gdyż podnosi to koszty ich wykonania. Tego typu wniosek pojawił się dopiero na I spotkaniu Zespołu Lokalnej</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			Współpracy. Wskazano więc wykonawcy, by prace w miarę możliwości wykonywał przy współudziale pracowników nadleśnictw, jednak – zgodnie z jego relacją – nie było to możliwe, gdyż prace były prowadzone głównie w soboty i niedziele. Materiały terenowe dotyczące stanu siedlisk przyrodniczych, w tym sprawozdanie z wykonanych prac zostały jednak przekazane do RDLP w Krośnie przed III spotkaniem Zespołu Lokalnej Współpracy i do czasu konsultacji społecznych nie spłynęły do nich żadne uwagi. Nie zgłoszono też do przekazanych materiałów żadnych uwag, nie wiadomo więc, które dane i w jakim zakresie wnioskodawca chciałby kwestionować i na jakiej podstawie.	
3.	<p>Uwaga do załącznika nr 3:</p> <p>„Uznanie zagrożenia J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska dla siedlisk 91E0 za zagrożenie istniejące. Uważam, że powyższe zagrożenie winno znaleźć się w zagrożeniach potencjalnych. Przyjęta metodyka GIOŚ dla siedliska 91E0 (ocena stanu ochrony siedliska w obszarze - U2) jest zbyt restrykcyjna. Na ocenę ogólną U2 stanu ochrony siedliska w obszarze rzutują w głównej mierze wskaźniki: martwe drewno wielkowymiarowe (leżące i stojące - >3 m długości i >50 cm średnicy) - stan FV powyżej 5 szt./ha, martwe drewno (stan FV - powyżej 20 m³/ha) oraz wiek drzewostanu (> 20% udziału objętościowego drzew starszych niż 100 lat). Uważam, że uzyskanie w/w wartości dla stanu FV na siedlisku 91E0 nie jest możliwe do osiągnięcia, nawet w sytuacji całkowitego wyłączenia z użytkowania siedliska, co obecnie ma praktycznie miejsce. Osiągnięcie stanu FV w zakresie wskaźnika wiek drzewostanu nie jest możliwe, z uwagi na występujące od kilku lat choroby (zamieranie jesionu wyniosłego), które wykonawca projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Uroczyska Roztocza Wschodniego wymienia jako zagrożenie istniejące dla tego siedliska</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7324-32/14</p>	<p>Ocenę siedliska wykonano zgodnie z aktualnie obowiązującą metodyką GIOŚ i nie stosowano tu żadnych modyfikacji autorskich (w aktualnej wersji wskaźnikiem kardynalnym jest martwe drewno grubo wymiarowe, dokonana została bowiem aktualizacja wskaźnika). Wymóg korzystania z metodyki GIOŚ wprowadza rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Właściwym miejscem na zgłaszanie uwag do metodyk jest GIOŚ, który zgodnie z przepisami prawa prowadzi monitoring i ustala wskaźniki. Zwrócić należy uwagę, że jesion jest sukcesywnie zastępowany przez olszę czarną i nic nie wskazuje by i ten gatunek znajdował się w recesji. Z uwagi iż ocena stanu wykonana na podstawie obowiązującej metodyki dała ocenę U2 nie sposób uznać wynikających stąd zagrożeń za potencjalne.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	(K04.03 - Zawleczenie choroby - patogeny mikrobowe). Choroba ta skutkuje koniecznością usuwania zaatakowanych jesionów w celu ratowania jeszcze nie porażonych drzew (zjawisko to może spowodować wycofanie się jesionu z tych siedlisk)".			
4.	<p>Uwaga do załącznika nr 5:</p> <p>„Działanie ochronne B2 <i>Utrzymanie zadrzewień w bezpośrednim otoczeniu schronów</i> dla mopka 1308 i nocka dużego 1324. Nie widzę uzasadnienia merytorycznego do wprowadzenia zapisu o konieczności utrzymania pełnej zwartości koron w obrębie otoczenia schronów. Zwarte zadrzewienie na pewno nie zapewni swobodnego dolotu. Bezpieczeństwo dolotu zapewni natomiast po prostu utrzymanie zadrzewień w pobliżu schronów. Zapis o konieczności utrzymania pełnej zwartości koron stoi w sprzeczności z dalszymi stwierdzeniami:</p> <p>a) dopuszczeniem pozostawiania luk do 5 arów (czemu nie do 4 czy 6 arów, czy kształt luki nie ma znaczenia? - brak naukowego potwierdzenia istotnego wpływu wielkości luk powyżej 5 arów na spadek jakości dolotu nietoperzy do miejsc zimowania i rojenia),</p> <p>b) dopuszczeniem możliwości pozostawienia wokół schronów tylko szpalerów drzew o szerokości nie mniejszej niż 10m.</p> <p>W zamian wnioskuję o umieszczenie następującego zapisu: "utrzymanie zadrzewienia w obrębie wyznaczonych stref".</p> <p>Wnioskuję również o usunięcie zapisu "<i>Cięcia na większych powierzchniach powinny być konsultowane z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000</i>", z uwagi że działanie tego typu są wykonywane zgodnie z zapisami planu urządzenia lasu opiniowanego przez RDOŚ podczas procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Jednocześnie taki zapis rozszerza zakres uprawnień RDOŚ poza zakres przewidziany w przepisach</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7324-32/14</p>	<p>Zwarte korony drzew mają znaczenie głównie w miejscach tzw. rojenia (ang. swarming) nietoperzy, do którego dochodzi zwykle w sąsiedztwie zimowisk. Jakikolwiek przerzedzenia drzewostanu odbijają się negatywnie na tym elemencie zajmowanych przez nie siedlisk, dlatego są niepożądane. W pierwotnym brzmieniu zapis dotyczący bezpośredniego otoczenia zimowisk był więc następujący: <i>W obrębie zadrzewień otaczających schrony należy dążyć do utrzymania pełnej zwartości koron drzew. W przypadku konieczności usunięcia drzew nie należy dopuścić do nadmiernego rozrzedzenia koron drzew prowadzących do powstania luk większych niż 10 metrów (1 ar)</i>. Zapis w takiej postaci był ujęty w projekcie zarządzenia dla obszaru Horyniec poddanym konsultacjom społecznym. W podobnym brzmieniu znalazł się również we wcześniejszych wersjach dokumentacji pzo dla obszaru Uroczyska Roztocza Wschodniego. Oba te obszary Natura 2000 sąsiadują ze sobą, są ze sobą ściśle powiązane, oba ochronią ten sam odcinek Linii Mołotowa służącej nietoperzom za zimowiska, brak więc podstaw by zapisy dotyczące tego samego aspektu siedlisk w obu zarządzeniach były różne.</p> <p>Preferencje nietoperzy dotyczące struktury drzewostanu w okresie rojenia określono w oparciu o doświadczenie eksperta chiropterologa oraz analizę następujących materiałów: Glover A.M., Altringham J.D. 2008: Cave selection and use by swarming bat species. <i>Biological Conservation</i>, 141: 1493-1504.</p> <p>Lesinski G. 2006: Wpływ antropogenicznych przekształceń krajobrazu na strukturę i funkcjonowanie zespołów</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	prawnych”.		<p>nietoperzy w Polsce. Warszawa, SGGW. Gottfried I. 2009: Use of underground hibernacula by the barbastelle (<i>Barbastella barbastellus</i>) outside the hibernation season. Acta Chiropterologica, 11: 363-373. Sierro A. 1999: Habitat selection by barbastelle bats (<i>Barbastella barbastellus</i>) in the Swiss Alps (Valais). Journal of Zoology, London 248: 429-432.</p> <p>Wnioskodawca, czyli RDLP w Krośnie, w trakcie konsultacji społecznych projektu zarządzenia dla obszaru Horyniec zgłosił uwagę dotyczącą konieczności doprecyzowania powierzchni luki w m² oraz wskazał na potrzebę podania literatury na której oparto ów zapis. Z kolei nadleśnictwa Lubaczów i Narol wskazały, że taki zapis w poważnym stopniu utrudni im prowadzenie gospodarki leśnej. W związku z uwagami zgłoszonymi przez nadleśnictwa zapis zmieniono dla obszaru Horyniec i wprowadzono jako finalny dla obszaru Uroczyska Roztocza Wschodniego. Jest to więc zapis kompromisowy uwzględniający uwagi zgłoszone przy sąsiednim obszarze Horyniec, a nie zapis jaki jest optymalny dla wskazanych gatunków. Wnioskodawca zasadność działania kwestionuje więc na podstawie kompromisowego zapisu, który powstał na skutek wniosku złożonego przez podległe mu nadleśnictwa. W ocenie tut. Organu nie jest to merytoryczną podstawą pozwalającą na uwzględnienie wniosku.</p> <p>Odnosząc się do rozważań wnioskodawcy dlaczego akurat 5 arów, nie 4 lub 6 należy wskazać, że z uwagi na pierwotne zapisy i preferencje nietoperzy wartość 4 ary jest bardziej optymalna dla gatunku, zaś wartość 6 arów – mniej. Jakkolwiek wyznaczono by kompromisową granicę takie rozważania zawsze można prowadzić, jednak jest to dyskusja natury akademickiej. Przepuszczalnie nigdzie na świecie nie prowadzono badań nad tym na ile pogarsza się siedlisko</p>	

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>nietoperzy przy wycince drzewostanu z podziałem na arowe różnice w wielkości luk. Znane są preferencje gatunku, określono zagrożenia wskazując, że optymalne jest pełne zwarcie koron drzew. 5 arów to zapis kompromisowy, który uszczegółowia zapis, porządkując działanie ochronne. Do przedmiotowej kwestii odniesiono się również w pkt. 11.</p> <p>Plan urządzenia lasu nie określa szczegółów w rodzaju, które drzewa w danym wyłączeniu leśnym należy wycinać, a które nie. Zapisy odnoszą się do całych wyłączeń nie zaś do ich fragmentów i w przypadku starszych drzewostanów podają jaki zasób masy można w danym wyłączeniu pozyskać. Nie określają również postępowania w sytuacjach wyjątkowych. Nie jest więc jasne, który zapis w pul reguluje przedstawianą sytuację w taki sposób, aby zakwestionowane przez wnioskodawcę sformułowanie nie było potrzebne. Jednocześnie nie jest zrozumiałe na jakiej podstawie wnioskodawca twierdzi, że potrzeba konsultowania sposobu wykonania określonych prac mogących mieć negatywne oddziaływanie na przedmioty ochrony z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 jest przekroczeniem zakresu uprawnień RDOŚ przewidzianym w przepisach prawnych. RDOŚ z mocy prawa jest organem sprawującym nadzór nad obszarami Natura 2000, zarządza nimi ponadto prowadzi wszystkie procedury administracyjne dotyczące wpływu planowanych działań na obszary Natura 2000 jest więc jak najbardziej odpowiednim organem do tego rodzaju konsultacji. Ponadto jest to dobre rozwiązanie dla zarządzającego terenem ponieważ ma pewność, że wykonane działania nie wpłyną negatywnie na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000.</p>	
5.	<p>Uwaga do załącznika nr 5:</p> <p>„W działaniu ochronnym dla mopka i nocka dużego utrzymanie lub powiększenie obecnego arealu i zwartości</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych</p>	<p>W konsultowanym projekcie zarządzenia brak zapisu przytoczonego przez wnioskodawcę. Cytowany zapis był obecny w <u>konsultowanym projekcie zarządzenia dla obszaru Horyniec.</u></p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p><i>terenów leśnych obszaru...</i> proponuje się następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utrzymanie jak największej powierzchni drzewostanów liściastych, zwiększenie powierzchni drzewostanów o złożonej strukturze wiekowej i przestrzennej, - zwiększenie udziału martwych i obumierających drzew. <p>Takie zapisy właściwie nie niosą żadnej informacji. W związku z tym wnioskuję o wykreślenie tego działania lub wskazanie progu powierzchni drzewostanów liściastych koniecznych do utrzymania w obszarze oraz ich obecnej powierzchni, obecnej powierzchni drzewostanów o złożonej strukturze wiekowej i przestrzennej oraz docelowego udziału takich drzewostanów w przyszłości, oraz obecnego i oczekiwanego udziału obumierających drzew”.</p>	<p>w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO- 7324-32/14</p>	<p>Zapisy znajdujące się w <u>konsultowanym projekcie zarządzenia dla obszaru Uroczyska Roztocza Wschodniego</u> to ogólne wytyczne dotyczące gospodarki leśnej wskazujące, że istotne w gospodarce leśnej powinno być preferowanie gatunków liściastych, rozbudowanie struktury wiekowej i przestrzennej w tym zwiększenie puli starych drzew. Jednocześnie niecelowe jest wskazywanie jakichkolwiek progów w tym zakresie – drzewostany liściaste, o rozbudowanej, wielogeneracyjnej strukturze docelowo powinny zająć większość jeśli nie całość odpowiednich dla nich siedlisk w obszarze. Jest to jednak cel długoterminowy, który będzie realizowany przez dziesięciolecia. Jednocześnie mając na względzie uwagę przedstawioną w pkt. 4 należy się spodziewać, że podanie konkretnej wartości wiązałoby się z pytaniem o jej podstawę merytoryczną potwierdzoną badaniami i obserwacjami. Niestety przyroda z trudem poddaje się definiowaniu matematycznemu. W pewnych kwestiach określenie dokładnych parametrów jest możliwe i celowe, w innych nie. Ponadto podanie w tym wypadku szczegółów wymaganych przez wnioskodawcę wymagałoby dokładnej analizy obecnych pul, szczegółowego rozplanowania działań gospodarczych w ramach przyszłych pul oraz oszacowania w jakim procencie i na jakiej powierzchni zadanie jest możliwe do wykonania w najbliższym dziesięcioleciu. W ocenie tut. Organu zakres tego rodzaju prac nie wchodzi w zakres opracowania pzo dla obszaru Natura 2000, gdyż szczegółowe rozplanowanie działań gospodarczych na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie PGL LP, w przypadku tego rodzaju wytycznych powinno być wykonane w ramach pul. Jednocześnie trudno dopatrzeć się w kwestionowanych zapisach sprzeczności z celami, które przyświecają racjonalnie prowadzonej, trwale zrównoważonej gospodarce leśnej. Należy też zaznaczyć, że nawet w instrukcjach</p>	

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			obowiązujących w Lasach Państwowych nie wszystkie kwestie są precyzyjnie określone. Dotyczy to np. pozostawiania drzew biocenotycznych, ochrony potoków czy martwego drewna.	
6.	<p>Uwaga do załącznika nr 5:</p> <p>„W działaniu dotyczącym monitoringu stanu przedmiotu ochrony oraz realizacji celów działań dla siedliska 9130 i 9170 wskazano, że winien on zostać przeprowadzony z zastosowaniem metodyki monitoringu GIOŚ. Wnioskuje o wykreślenie tego zapisu, z uwagi na fakt, że na dzień dzisiejszy nie ma metodyki monitoringu siedliska 9130 i 9170 opracowanej przez GIOŚ. Nawet jeśli do czasu przeprowadzenia tego monitoringu zostanie opracowana taka metodyka, to może ona być niezgodna z kryteriami przyjętymi obecnie (wskaźniki autorskie), co uniemożliwi jakiegokolwiek porównania i ocenę skutków podjętych działań. W zamian proponuję zapis: monitoring stanu ochrony wg metodyki przyjętej na potrzeby opracowania p.z.o.”.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7324-32/14</p>	<p>Obecnie dostępne są wstępne wersje metodyk do oceny siedlisk 9130 i 9170. Jest pewne, że w przeciągu najbliższych kilku lat ukażą się wersje obowiązujące, nie będzie więc podstaw by stosować wskaźniki autorskie, tym bardziej, że wymóg korzystania z metodyki GIOŚ wprowadza rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Jednocześnie zastosowane wskaźniki autorskie są na tyle zbliżone do proponowanych metodyk, że uzyskane wyniki powinny być porównywalne.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>
7.	<p>Uwaga do załącznika nr 5:</p> <p>„W odniesieniu do działania ochronnego: <i>„pozostawianie bez użytkowania trudno dostępnych stoków i dolin potoków wraz z obszarami źródłiskowymi; w ramach działania należy pozostawiać fragmenty reprezentatywne dla siedliska przyrodniczego; szczególnie zasięg wyłącznie zostanie wskazany w ramach najbliższej rewizji planów urzędzenia lasu w uzgodnieniu z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000”</i> dla siedlisk 9130 i 9170 wnioskuje o jego usunięcie z uwagi na brak uzasadnienia merytorycznego tego działania dla przedmiotu ochrony, jakim są te siedliska. Czemu ma służyć taki zapis, jaki wskaźnik ma ulec poprawie? Stan tych siedlisk nie zależy przecież od występowania dolin potoków czy</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7324-32/14</p>	<p>Pozostawianie bez użytkowania stromych stoków oraz dolin potoków pozwala w sposób najmniej kolidujący z gospodarką leśną zachować i zwiększać zasoby martwego drewna, obumierających jak też starych, wiekowych drzew a także areał starodrzewu. Wynika to z faktu, że miejsca te z uwagi na glebo- i wodochronną rolę, trudności z pozyskiwaniem drewna i związaną z tym niską opłacalność, zwykle są i tak pozostawione bez użytkowania gospodarczego. Poza tym na potrzebę ochrony dolin potoków wskazują również zapisy obowiązującej Instrukcji Ochrony Lasu i Zasad Hodowli Lasu. Działanie to będzie wspomagało poprawę szeregu wskaźników decydujących o stanie siedliska przyrodniczego. Są to głównie: „martwe drewno – łączne zasoby”, „martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości” – bardzo słabo ocenione w obszarze – oraz udział</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>trudnodostępnych stoków. Zwracam uwagę, że na siedliskach tych ma być pozostawiane bez użytkowania przynajmniej 5% drzewostanów rębnych, co ma zapewnić wzrost ilości martwego drewna i jego stały dopływ (szczególnie drewna w pierwszych stopniach rozkładu). Dodatkowo nakładanie obowiązku o "uzgadnianiu z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000" jest rozszerzeniem uprawnień RDOŚ poza zakres ustawy, który dotyczy tylko opiniowania zapisów planów urządzenia lasu przez RDOŚ w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko".</p>		<p>starodrzewu. Pozostawianie wyłącznie 5% powierzchni drzewostanów użytkowanych rębnie może nie wystarczyć do poprawy wskazanych parametrów, gdyż w perspektywie czasowej w jakiej obowiązuje pzo jest to niewielka powierzchnia.</p> <p>Należy wskazać, że w początkowym brzmieniu (zapis był dyskutowany z przedstawicielami RDLP w Krośnie praktycznie przy każdym z obszarów Natura 2000, w którym znajdują się potoki i wielokrotnie zmieniany) zapis wskazywał, że należy zostawić strefę przypotokową o określonej szerokości (proponowane tu odległość 25 lub 30 m od potoku, też przedział 20-40 m). W obecnym kształcie zapis zaproponowano na podstawie uwag nadleśnictw Lubaczów i Narol, które wskazywały, że wyznaczenie tych fragmentów w ramach sporządzania pul jest najbardziej optymalnym rozwiązaniem. Tego rodzaju uwagi były zgłaszane w trakcie spotkań ZLW, wpłynęły też w konsultacjach społecznych projektu zarządzenia dla sąsiedniego obszaru Horyniec (cytat z pisma Nadleśnictwa Lubaczów z dnia 28.02.2014; zn. spr. ZP 732-3/2014: „W opinii Nadleśnictwa zapis w aktualnym brzmieniu nie pozwala na precyzyjne wyznaczenie takich obszarów, gdyż pojęcia "trudno dostępne" oraz "dolina potoku" czy "obszar źródłiskowy" nie pozwalają na ich jednoznaczną lokalizację. W PUL obszary te zostałyby zaznaczone na mapie, <np. w formie warstwy mapy numerycznej> i odpowiednio opisane w treści planu”).</p> <p>Jednocześnie trudno przyjąć za właściwe stanowisko by organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 nie miał wpływu na interpretację jednego z zapisów ujętych w pzo. Należy zaznaczyć, że w przypadku konsultacji społecznych projektu zarządzenia dla obszaru Horyniec, gdzie przedmiotowy zapis miał bardzo ogólne brzmienie (pozostawianie bez użytkowania trudno dostępnych stoków i</p>	

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p><i>dolin potoków wraz z obszarami źródliskowymi</i>), wnioskodawca zgłosił konieczność jego uzupełnienia o zapis wskazujący, że „chodzi o trudnodostępne stoki i doliny potoków wraz z obszarami źródliskowymi, wyszczególnione w planach urzędzenia lasu (program ochrony przyrody)”. Odniesienie do obecnych programów ochrony przyrody nie jest jednak zasadne, gdyż wskazane są tam jedynie strefy przy głównych ciekach wodnych a takich nie ma w obrębie siedlisk 9130 i 9170 w obszarze Horyniec. W przypadku terenów źródliskowych i trudnodostępnych stoków zapisy są tam również bardzo ogólne. W żaden sposób proponowany zapis nie rozwiązywał więc problemu, a wręcz był bezprzedmiotowy. Jeśli więc nie można uzyskać konsensusu w ramach opracowywania pzo i uznaje się, że właściwszym będzie doprecyzowanie zadania na etapie sporządzania pul, nie można wykluczać tym samym konieczności jego uzgodnienia z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000. Ponadto obowiązek uzgadniania pul z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 wprowadza art. 28, pkt. 11a ustawy o ochronie przyrody, jeżeli ten pul zawiera zadania ochronne dla obszaru Natura 2000 lub jego części pokrywającego się w całości lub w części z obszarem będącym w zarządzie nadleśnictwa. Zapis uzupełniono więc w obszarze Horyniec i jako finalny wprowadzono do projektu zarządzenia dla obszaru Uroczyska Roztocza Wschodniego.</p>	
8.	<p>Uwaga do załącznika nr 5:</p> <p>„W odniesieniu do działań ochronnych dla mopka, nocka dużego, w których wskazano miejsce realizacji <i>„tereny obszaru Natura”</i> uważam, że projektowanie działań ochronnych do wszystkich terenów leśnych obszaru Natura 2000 wykracza poza zakres planu zadań ochronnych określony w przepisach prawnych. Zgodnie z art. 28, ust.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-</p>	<p>Obszar wdrażania wskazany w zarządzeniu to „tereny leśne obszaru Natura 2000”. Zarówno mopek jak nocek duży znaczną część swego cyklu życiowego spędza w środowisku leśnym – są to żerowiska obu gatunków, a w przypadku mopka również miejsce zakładania kolonii letnich. Skoro środowiskiem życia dla tych gatunków (przedmiotów ochrony obszaru) są lasy to tak sformułowany obszar wdrażania dotyczy ich siedlisk, a więc jest w pełni</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	10, pkt. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późno zm.) plan zadań ochronnych winien dotyczyć wyłączenie ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk. Z kolei art. 20, pkt.18 wyżej wymienionej ustawy definiuje pojęcie siedliska roślin i zwierząt, jako obszar występowania roślin i zwierząt, w ciągu całego życia lub w dowolnym stadium ich rozwoju”.	7324-32/14	uzasadniony i zgodny z zapisami przytoczonej ustawy. Wnioskodawca nie wyjaśnił z jakiego powodu zapis ten wykracza poza zakres planu zadań ochronnych ani jakiej modyfikacji w związku ze zgłoszoną uwagą oczekuje.	
9.	Uwaga do uzasadnienia: „Wnioskuje, aby w uzasadnieniu w części: Ocena skutków regulacji w punkcie 3 <i>Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego</i> znalazły się dane dotyczące wartości utraconych przychodów Skarbu Państwa z tytułu działań ochronnych związanych z pozostawianiem w drzewostanie martwego drewna, w tym grubowymiarowego oraz zwiększania udziału starodrzewów (zaniechanie cięć rębnych)”.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7324-32/14	RDOŚ w Rzeszowie nie jest w posiadaniu danych pozwalających wykonać tego rodzaju oszacowanie. Ponadto takie wyliczenia wymagają dodatkowych i szczegółowych badań, który pozwoliłyby określić w jakim stopniu proponowane zapisy powielają aktualne regulacje, a w jakim stopniu są rzeczywistym obostrzeniem. Bez tego rodzaju danych szacunek może być obarczony bardzo dużym błędem i pozbawiony merytorycznych podstaw, tym bardziej, że tego rodzaju oszacowanie jest możliwe dopiero po wyznaczeniu przedmiotowych powierzchni oraz określeniu, kiedy należy podawać tę wartość (czy w okresie obowiązywania planu). Przykładowo, jeśli określone zapisami 5% powierzchni drzewostanu użytkowanego rębnie w danym wyłączeniu leśnym obejmie dolinę potoku, gdzie, z uwagi na inne regulacje lub uwarunkowania ekonomiczne pozyskania drewna się nie prowadzi, nie będzie to generowało żadnych dodatkowych strat finansowych związanych z realizacją zapisów planu zadań ochronnych. Owe straty mogą pojawić się dopiero wówczas gdy owe 5% obejmie powierzchnię, która rzeczywiście mogła być przeznaczona do użytkowania rębego, co więcej była przeznaczona do użytkowania rębego w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych. Na oszacowanie wartości wpłynie również struktura pozostawianego płu, jakość surowca drzewnego jaki mógłby zostać pozyskany itp. Bez tych informacji nie sposób prawidłowo wykonać żadanego oszacowania.	Zapisy pozostają bez zmian.

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
10.	<p>Uwaga do załącznika nr 5:</p> <p>„W przypadku działań ochronnych wymienionych w projekcie zarządzenia tabela przedstawiająca działania ochronne (załącznik nr 5) różni się od działań ochronnych w dokumentacji projektu planu zadań ochronnych. Brakuje szacunkowych kosztów, co jest bardzo istotne z punktu widzenia realizacji działań ochronnych i monitoringu przedmiotów ochronnych”.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie; pismo z dnia 28.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7324-32/14</p>	<p>Ustawa o ochronie przyrody nie wymaga podawania w zarządzeniu kosztów realizacji działań ochronnych. Informacje te zawiera dokumentacja pzo, która była udostępniona do wglądu w trakcie konsultacji społecznych.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>
11.	<p>Uwagi do załączników nr 3, 4 i 5</p> <p>„W opinii Nadleśnictwa zapisy dotyczące 3 gatunków nietoperzy będących przedmiotami ochrony: mopka, nocka dużego i nocka Bechsteina zamieszczone w tabeli nr 3 - Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony, nr 4 - Cele działań ochronnych oraz nr 5 - Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania są niespójne.</p> <p>W tabeli nr 3 nie zidentyfikowano <u>istniejących zagrożeń związanych z prowadzoną gospodarką leśną</u>. Jedynie <u>zagrożenia potencjalne</u> B03 (eksploatacja lasu bez odnowienia czy naturalnego odrastania) oraz B02.02 (wycinka lasu). Przy czym, w trakcie dyskusji na ZLW tłumaczono, że w obecnym stanie prawnych takie zagrożenia nie wystąpią, ale możliwa jest zmiana stanu prawnego i dlatego muszą pozostać wśród zagrożeń potencjalnych. Natomiast w tabeli 4 opisującej cele zadań ochronnych w bezpośrednim otoczeniu bunkrów formułuje się ogólnikowe wskazania sugerujące, że modyfikacje gospodarki leśnej są jednak konieczne. W ślad za tym, w tabeli 5, przewiduje się, sformułowane bardzo ogólnikowo lub bardzo szczegółowo, działania ochronne: "Utrzymanie</p>	<p>Nadleśnictwo Lubaczów; pismo z dnia 02.06.2014 r., zn. spr.: ZP 732-2712014</p>	<p>Uwaga niejasna – w ocenie tutaj zapisy są w pełni spójne. Wnioskodawca nie wykazał na czym polega ich niespójność, nie wskazał też jasno, o który element siedliska gatunków mu chodzi, bo przytoczone zapisy w części dotyczą obszarów żerowiskowych, a w części bezpośredniego otoczenia schronów. Konkluzja wskazuje, że chodzi o bezpośrednie otoczenie schronów, poniżej odniesiono się więc szczegółowo do tych zapisów.</p> <p>Zapisy dotyczące mopka i nocka dużego odnośnie <u>bezpośredniego otoczenia schronów</u> wskazują:</p> <p>1. Zagrożenia (potencjalne). Zapis brzmi: <i>Utrata tras migracji na żerowisko oraz brak bezpiecznego dołotu – wycinka drzewostanu w bezpośrednim sąsiedztwie schronów, która spowoduje utratę ciągłości zadrzewień łączących schronienie ze zwartym obszarem leśnym, nadmierne przerzedzanie zwarcia drzewostanu w bezpośrednim otoczeniu schronienia</i>. Zapis ten wskazuje, że jakoś siedlisk zajmowanych przez te gatunki w obszarze uległaby pogorszeniu w przypadku przerzedzenia zwarcia drzewostanu bezpośrednio sąsiadującego z bunkrem. Z tego względu nie jest wskazane podejmowanie działań, które prowadziłyby do takiej sytuacji. Znaczące pogorszenie jakości siedlisk nastąpiłoby szczególnie w przypadku, gdyby doszło do całkowitego wylesienia otoczenia bunkru, bez zachowania przynajmniej wąskiego pasa pozwalającego na</p>	<p>Zapis (załącznik nr 4): <i>utrzymanie co najmniej obecnego arealu i zwartości zadrzewień w bezpośrednim sąsiedztwie bunkrów służących jako zimowiska,</i> zmieniono na: <i>utrzymanie co najmniej obecnego stopnia zwarcia drzewostanów rosnących w bezpośrednim sąsiedztwie bunkrów służących jako zimowiska</i></p> <p>W opisie zagrożeń słowo <i>zadrzewienia</i> zastąpiono sformułowaniem <i>roślinność drzewiasta</i></p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>zadrzewień w bezpośrednim otoczeniu schronów umożliwiających swobodny dolet nietoperzy do miejsc zimowania i rojenia", "Utrzymanie lub powiększenie obecnego arealu i zwartości terenów, "uzyskanie jak największej powierzchni drzewostanów liściastych (na odpowiednich siedliskach)", "W przypadku konieczności usunięcia drzew nie należy dopuścić do nadmiernego rozrzedzenia koron drzew (prowadzących do powstania luk większych niż 5 arów".</p> <p>Zdaniem Nadleśnictwa, w związku z faktem, że prowadzona dotychczas gospodarka leśna nie stworzyła w bezpośrednim sąsiedztwie bunkrów zagrożeń dla opisywanych gatunków nietoperzy (tab. nr 3) należy ją nadal prowadzić wg wskazań zawartych w Planie urzędzenia lasu tj. wykonywać zaplanowane zabiegi ochronne, cięcia pielęgnacyjne i rębne. Prowadzenie tych zabiegów zapewni realizację celów opisanych w tabeli nr 4 i 5, w tym celów perspektywicznych - trudno przebudować drzewostan na liściasty bez wykonywania cięć rębnych. Wprowadzanie dodatkowych zapisów precyzujących minimalną powierzchnię luki lub szerokość szpaleru jest zbędne i nie znajduje uzasadnienia w charakterystykach ww. gatunków nietoperzy zawartych w "Poradnikach ochrony siedlisk i gatunków" dostępnych na stronie GDOS".</p>		<p>bezpieczny dolet nietoperzy do schroniska. Przypadek ten jest jednak skrajny i w żadnym wypadku nie należy do niego doprowadzić. Zapisy te wskazują dwa kluczowe zagrożenia dla właściwego stanu bezpośredniego otoczenia bunkrów, które jak najbardziej mogą wystąpić w aktualnych uwarunkowaniach prawnych. Niemniej jako, że obecnie nie występują, zostały uznane za potencjalne. Nie są wskazane w PUL, brak tam również zapisów, które zabezpieczyłyby przed taką sytuacją, ich brak w pzo nie spowoduje, że znajdą się w przyszłym PUL, nie jest więc jasne w jaki sposób stosowanie się do zapisów PUL miałyby uchronić przed taką sytuacją.</p> <p>2. Cele działań ochronnych. Zapis brzmi: <i>utrzymanie co najmniej obecnego arealu i zwartości zadrzewień w bezpośrednim sąsiedztwie bunkrów służących jako zimowiska.</i> Zapis jest w pełni spójny z zagrożeniami – wskazuje, że należy utrzymać przynajmniej aktualny stopień zwarcia drzewostanu. Zmieniono tylko słowo „zadrzewienia”, na „drzewostan”, usunięto słowo „areal” z uwagi iż wszystkie bunkry są w lesie.</p> <p>3. Działania ochronne. Zapis brzmi: <i>W obrębie wyznaczonych stref należy dążyć do utrzymania pełnej zwartości koron drzew. W przypadku konieczności usunięcia drzew nie należy dopuścić do nadmiernego rozrzedzenia koron drzew (prowadzących do powstania luk większych niż 5 arów). Cięcia na większych powierzchniach powinny być skonsultowane z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000.</i></p> <p><i>W razie konieczności przeprowadzenia cięć w rejonie zimowisk nie należy dopuścić do izolacji schronów i otaczających je zadrzewień od sąsiadujących terenów leśnych i pozostawić szpaler drzew o szerokości minimum 10 metrów.</i> Zapis jest w pełni zgodny z zapisami dotyczącymi zagrożeń i celów działań ochronnych – również wskazuje, że należy utrzymać pełną zwartość koron. Z uwagi jednak iż czasem może pojawić się potrzeba usunięcia jednego lub kilku drzew,</p>	

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>rozwiązaniem kompromisowym jest zapis o możliwości tworzenia luk (w wersji wstępnej określał ich wielkość na 1 ar, w wersji kompromisowej na 5 arów). Dodatkowo, zapisano też możliwość przeprowadzenia cięć na większych powierzchniach o ile zabieg zostanie skonsultowany z organem sprawującym nadzór na obszarem Natura 2000, gdyż jak wskazywało nadleśnictwo, spora część drzewostanów sąsiadujących z bunkrami to drzewostany sosnowe na gruntach porolnych wymagające przebudowy. Usunięcie pojedynczych drzew nie pozwoliłoby ich racjonalnie przebudować na bardziej optymalne dla nietoperzy drzewostany liściaste. Należy to jednak robić stopniowo, z uwzględnieniem wymagań nietoperzy, unikając usuwania górnego drzewostanu na dużej powierzchni przylegającej do schronu.</p> <p>Zapis też wskazuje, że jeśli pojawi się konieczność usunięcia drzewostanu z bezpośredniego otoczenia schronu, należy pozostawić przynajmniej szpaler drzew, po to by uniknąć drastycznego pogorszenia jakości siedliska gatunków. Jest to jednak rozwiązanie, które powinno być stosowane w sytuacjach skrajnych, gdy inne rozwiązania nie znajdą zastosowania, i – jak wskazuje wcześniejsze zdanie – skonsultowane z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000. W całości zapis więc stopniuje możliwości rozwiązania pojawiających się problemów, pokazując jednocześnie, że w bezpośrednim otoczeniu schronów najbardziej optymalny jest drzewostan o pełnym zwarciu koron.</p> <p>W przypadku nocka Bechsteina zapisy dotyczą wyłącznie zerowisk i skupiają się wokół potrzeby uzupełnienia wiedzy.</p> <p>W ocenie tut. Organu brak więc podstaw by wskazywać niespójność zapisów.</p>	

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>Odnosząc się do sformułowania: „wprowadzanie dodatkowych zapisów precyzujących minimalną powierzchnię luki lub szerokość szpaleru jest zbędne” należy wskazać, że uwagi zgłoszone przez RDLP w Krośnie mówią o czymś zgoła innym – o braku szczegółowego doprecyzowania wielu zapisów. Można by więc uwzględnić uwagę nadleśnictwa i konkretny zapis zmienić na ogólny np. „niewielka luka” lub szpaler o szerokości kilku, kilkunastu metrów”, jednak charakter uwag zgłoszonych przez RDLP w Krośnie pozwala przypuszczać, że przy takim sformułowaniu pojawiłaby się uwaga, że zapisy są nieprecyzyjne i ogólnikowe. Tworzy się więc sytuacja, w której brak doprecyzowania zapisów rodzi uwagę, iż zapisy są zbyt ogólnikowe, z kolei ich doprecyzowanie skutkuje wnioskiem bądź o podstawy merytoryczne bądź o brak potrzeby ich doprecyzowania. Należy wskazać, że o ile wymagania gatunków zwykle są znane i dobrze sprecyzowane przez dostępną wiedzę, to zazwyczaj brak tak szczegółowych opracowań, które by każdy aspekt ich siedliska określały z matematyczną dokładnością, precyzyjnie wyznaczając granice. Można więc opisać preferencje gatunku, określić na ich podstawie zagrożenia i działania ochronne, przyjmując pewne parametry, które w ocenie ekspertów są optymalne, jednak wniosek by wszystko zostało doprecyzowane, a kiedy zostaje doprecyzowane, wniosek by uzasadnić merytorycznie wybraną wartość bądź wykreślić, nie pozwala w racjonalny sposób sformułować zapisów. W ocenie tut. Organu zapisy zostały doprecyzowane w takim stopniu w jakim mogły być doprecyzowane w ramach pzo, wystarczającym by realizować zadania ochronne.</p> <p>Do stwierdzenia „nie znajduje uzasadnienia w charakterystykach ww. gatunków nietoperzy zawartych w "Poradnikach ochrony siedlisk i gatunków" dostępnych na stronie GDOŚ” odniesiono się w pkt. 4. Wypada wskazać, że</p>	

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			wymienione podręczniki nie zawierają pełnej dostępnej wiedzy o wymaganiach gatunków.	
12.	<p>Ogólna uwaga do zarządzenia (<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne</i>):</p> <p>„Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późno zmian.) sporządzający projekt planu zadań ochronnych winien umożliwić zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu. Spotkania ZLW nie są formą udziału w sporządzaniu planu, a jedynie platformą prezentowania gotowego dokumentu, do którego można wносить ewentualne uwagi. W przypadku prac nad planem zadań ochronnych dla ww. obszaru zarządca gruntów Skarbu Państwa (Nadleśnictwo Tomaszów), nie został włączony w prace terenowe związane między innymi z inwentaryzacją przedmiotów ochrony, wyznaczeniem stanowisk monitoringowych i dokonywaną ocenę stanu ochrony przedmiotów ochrony. Brak udziału zarządzającego znaczącą powierzchnią gruntów w obszarze Natura 2000 (Nadleśnictwo Tomaszów) w pracach terenowych, poddaje w wątpliwość wiarygodność przedstawionych wyników, a co za tym idzie zidentyfikowanych zagrożeń i zaplanowanych działań ochronnych”.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>	Odpowiedzi udzielono w pkt. 2	Zapisy pozostają bez zmian.
13.	<p>Uwaga do załącznika nr 5 (<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne</i>)</p> <p>„W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora</p>	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie;	Uwagę uwzględniono – zapis uzupełniono o rębnię II. Przy rębniach częściowych również należy stosować długi okres odnowienia.	Zapis: możliwie najszersze stosowanie rębni stopniowych, w szczególności

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 należy zmodyfikować zapis dotyczący ochrony siedliska przyrodniczego 9130 żyzne buczyny: „- <i>możliwie najszersze stosowanie rębni stopniowych, w szczególności stopniowej gniazdowej udoskonalonej (IVD)</i>”. Jednym z najlepszych sposobów odnawiania naturalnego litych drzewostanów bukowych jest stosowanie rębni częściowych (II). W trakcie prowadzenia cięć, poprzez obsiew górny, uzyskujemy odnowienie naturalne pod osłoną drzewostanu.</p> <p>Proponujemy następującą treść zapisu: "- <i>możliwie najszersze stosowanie rębni częściowych (II) i stopniowych (IV), w szczególności rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej (IVD)</i>".</p>	<p>pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>		<p><i>stopniowej gniazdowej udoskonalonej (IVD)</i> zmieniono na: <i>możliwie najszersze stosowanie rębni częściowych (II) i stopniowych (IV), w szczególności częściowej gniazdowej (IID) i stopniowej gniazdowej udoskonalonej (IVD)</i></p>
14.	<p>Uwaga do załącznika nr 5 (<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne</i>)</p> <p>„W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 należy usunąć zapis dotyczący ochrony siedliska przyrodniczego 9130 żyzne buczyny: „- <i>długi okres odnowienia (przynajmniej 40 lat)</i>”</p> <p>Przy wykorzystaniu odnowienia naturalnego pod osłoną drzewostanu długość okresu odnowienia zależy przede wszystkim od stanu nowego pokolenia drzewostanu</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.;</p>	<p>Uwagę uwzględniono – wykreślono dolną granicę długości okresu odnowienia.</p>	<p>Zapis: długi okres odnowienia (przynajmniej 40 lat), zmieniono na: długi i bardzo długi okres odnowienia (ok. 40 lat)</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	(odnowienia) oraz jego potrzeb hodowlanych. Długość tego okresu nie może być "z góry" ustalana. Okres odnowienia przekraczający 40 lat może być dla buka zbyt długi. Przetrzymanywanie odnowień tego gatunku przez zbyt długi okres czasu pod osłoną drzewostanu może wpływać niekorzystnie na jakość odnowienia".	zn. spr.: ZG-732-14/14 Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014		
15.	<p>Uwaga do załącznika nr 5 (<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne</i>)</p> <p>„W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 należy usunąć zapis dotyczący ochrony siedliska przyrodniczego 9130 żyzne buczyny: <i>„- pozostawianie bez użytkowania trudno dostępnych stoków i dolin potoków wraz z obszarami źródłiskowymi; w ramach działania należy pozostawiać fragmenty reprezentatywne dla siedliska przyrodniczego; szczegółowy zasięg wyłączeń zostanie wskazany w ramach najbliższej rewizji planów urzędzenia lasu w uzgodnieniu z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000”.</i></p> <p>RDLP w Lublinie wnioskuję o usunięcie zacytowanego zapisu z uwagi na brak uzasadnienia merytorycznego tego działania dla przedmiotu ochrony, jakim jest siedlisko żyznej buczyny. ———</p> <p>Ponadto należy zauważyć, że zapis nakładający obowiązek uzgadniania z RDOŚ szczegółowego zasięgu wyłączeń w</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia</p>	<p>Genezę kwestionowanego zapisu szczegółowo przedstawiono w pkt. 7.</p> <p>Należy wskazać, że tego rodzaju zapis wynika z faktu, że siedlisko żyznej buczyny nie posiada stanu FV, dlatego uznano, że pozostawianie fragmentów wzdłuż dolin potoków, obszarów źródłiskowych itp. poprawi ten stan.</p> <p>Doszczegółowienie dotyczące terminu wyznaczenia trudno dostępnych stoków, dolin potoków itp. wynika z konsultacji prowadzonych dla tego zapisu dla sąsiedniego obszaru Horyniec i wyrażanego wówczas stanowiska niektórych przedstawicieli Lasów Państwowych (dyskusje w ramach ZLW, uwagi zgłoszone przez nadleśnictwa Narol i Lubaczów w udziale społecznym dla obszaru Horyniec). Z uwagi iż żaden zapis, który doprecyzowałby tę kwestię nie został zaakceptowany, przyjęto rozwiązanie kompromisowe, przenosząc etap rozstrzygnięć na okres sporządzania kolejnych pul dla nadleśnictw.</p> <p>Jednocześnie trudno przyjąć za zasadne, że organ sprawujący nadzór nad obszarem ma zostać z tych rozstrzygnięć wyłączony. Ustalenia te będą elementem realizacji zapisów pzo dla obszaru Natura 2000, nie zaś elementem opiniowania pul w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko pul.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian. Z zapisu usunięto jedynie słowo <i>wyłączeń</i>, zastępując go słowem <i>działanie</i></p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>Planie Urządzenia Lasu wykracza poza zakres ustawowy. Zapisy planów urządzenia lasu podlegają <u>opiniowaniu</u> przez RDOŚ w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Plan Zadań Ochronnych nie może w tej kwestii wprowadzać innych zasad i rozszerzać uprawnień RDOŚ (do uzgadniania)”. <i>PTL wskazuje ponadto:</i></p> <p>„Polskie Towarzystwo Leśne oddział w Lublinie, popierając stanowisko RDLP w Lublinie oraz Nadleśnictwa Tomaszów wnioskuję o usunięcie powyższego zapisu z uwagi na brak uzasadnienia merytorycznego tego działania dla przedmiotu ochrony żywej buczyny. Poddaje się również pod wątpliwość zapis dotyczący konieczności "uzgadniania" zasięgu wyłączeń leśnych pozostawionych bez użytkowania, zarówno pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami jak i zgodności z procedurą tworzenia planów urządzenia lasu i strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Ponadto na terenie Nadleśnictwa Tomaszów nie zaewidencjonowano stoków i dolin, na których odstąpiono od prowadzenia form gospodarki leśnej, a pozostawienie fragmentów drzewostanów bez "opieki" doprowadziłoby do utraty pojawiających się pożądanych odnowień (zgodnie z okolicznościami podanymi w punkcie 3) i jednoczesnej presji gatunków pionierskich, obcych ekologicznie właściwym zbiorowiskom roślinnym”.</p>	04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014	<p>Odnosząc się do uwag Polskiego Towarzystwa Leśnego należy wskazać, że doliny potoków są dokładnie skartowane. Przykładem takiego opracowania jest Mapa topograficzna Polski w skali 1:10000. Należy też przypuszczać, że zarządzający gruntem, w którego posiadaniu jest plan urządzenia lasu – z założenia bardzo szczegółowy dokument – jest w stanie zidentyfikować doliny potoków, zarówno stałych jak i okresowych. Zapis o pozostawieniu ich bez użytkowania gospodarczego jest więc wystarczająco precyzyjny i pozwala na realizację zabiegu. Ponadto na potrzebę ochrony tego typu struktur wskazują też zapisy instrukcji obowiązujących w Lasach Państwowych. Prócz tego doliny cieków zwykle i tak pozostają bez użytkowania z uwagi na trudną dostępność i niski rachunek ekonomiczny pozyskiwania drewna. Potrzeba wypromowania odnowień nie jest tu wystarczającym argumentem, gdyż istotnym elementem siedliska leśnego, koniecznym do zapewnienia właściwego stanu jest udział starych i grubych drzew. Nie będzie ich w ekosystemie jeśli będą wycinane po to by zapewnić właściwe warunki wzrostu młodego pokolenia. Równowaga pomiędzy tymi dwoma elementami – czyli pozostawianie bez ingerencji drzewostanu na części siedliska przyrodniczego po to by drzewa mogły dożyć tam sędziwego wieku i w efekcie zasilić zasoby drewna grubowymiarowego, jest najlepszą drogą do osiągnięcia właściwego stanu ochrony. Należy też wskazać, że uzgodnienie <u>nie dotyczy zasięgu wyłączeń leśnych</u> lecz zasięgu gruntów pozostawionych bez użytkowania gospodarczego. Grunty te nie muszą być ujęte w ramy wyłączeń leśnych. By nie powodować nieporozumień słowo „wyłączeń” z zapisu usunięto.</p>	

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
16.	<p>Uwaga do załącznika nr 5 (zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne)</p> <p>„W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 należy usunąć zapis dotyczący ochrony jelonka rogacza: <i>"Zabezpieczenie siedliska gatunku - pozostawienie wszystkich dębów w drzewostanie. Zachowanie w drzewostanie martwego drewna dębowego oraz martwych i obumierających drzew i pni tego gatunku."</i> Biologia jelonka rogacza nie uzasadnia stosowania takich sposobów ochrony. Samica jelonka składa jaja w przyziemne części zamierających i martwych drzew (szyja i nabiegi korzeniowe, odstające płyty kory, leżące konary). Wyłęgłe larwy żerują w tych częściach próchniejącego drewna, które znajdują się częściowo pod ziemią lub mają bezpośredni kontakt z glebą. W lecie ostatniego roku żerowania wyrosnięta larwa przystępuje do budowy komory poczwarkowej w glebie, w pobliżu miejsca żerowania. (Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny. Tom 6. Gatunki zwierząt., Warszawa 2004r.). Pozostawianie wszystkich dębów oraz stojących martwych i obumierających drzew tego gatunku nie przyczyni się do poprawy warunków rozmnażania jelonka rogacza, bowiem zasiedlane będą jedynie przyziemne części pniaków a więc fragmenty, które są pozostawiane w lesie przy stosowaniu tradycyjnej metody ścinki drzew. Cała, wyżej położona część pnia nie będzie wykorzystywana przez owady (larwy). Dodatkowo należy podkreślić, że w trakcie inwentaryzacji przyrodniczo - leśnej prowadzonej w 2007 roku przez Lasy Państwowe, na którą powołuje się wykonawca PZO nie</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06.2014 r.; zn. spr.: Ldz.4/2014</p>	<p>Przewodnik metodyczny GIOŚ wskazuje, iż warunkiem występowania jelonka rogacza jest obecność martwych i obumierających drzew oraz ich fragmentów. Są to kluczowe elementy siedliska, których jakość warunkuje przetrwanie populacji. Ten sam przewodnik przyjmując wskaźniki stanu siedliska jelonka rogacza, przed stwierdzeniem obecności pniaków dębowych i określeniem stopnia rozrzedzenia drzewostanu, każe ustalić % udziału dębów w drzewostanie zarówno na stanowisku, jak i drzewostanów otaczających stanowisko. Natomiast waloryzacja wskaźników stanu siedliska za stan właściwy uznaje, gdy dęby stanowią ponad 50% udziału w drzewostanie na stanowisku, zaś ponad 30% w drzewostanach otaczających. (Bunalski M. 2012. Jelonek rogacz <i>Lucanus cervus</i>. W: Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Część II. GIOŚ, Warszawa).</p> <p>Jednym z głównych zagrożeń dot. gatunku jest niewystarczająca ilość martwego drewna odpowiedniej jakości tj. duże pniaki, grube gałęzie (Bunalski 2012). Przy stosowaniu tradycyjnej metody ścinki drzew, nie pozostawiane są grube, masywne gałęzie; pozostawiane są jedynie przyziemne części pniaków. Stwierdzenie, iż do poprawy warunków rozmnażania jelonka rogacza wystarczą przyziemne części pniaków jest właściwe, ale skupia uwagę tylko na kwestii dostępności miejsc rozrodu. Pomija zaś kwestie istotne dla bytowania gatunku i utrzymania populacji. Owady dorosłe żerują zarówno na świeżo ściętych pniakach, jak i przewodnikach drzew i ocierających się o siebie drzewach i konarach. Warunkiem występowania jelonka jest wyciekający sok z drzew, który przyciąga owady. Postacie dorosłe żerują zarówno w dzień, jak i w nocy.</p> <p>Jednym ze sposobów ochrony gatunku jest zwiększenie udziału dęba w sąsiedztwie stanowisk (Bunalski 2012). W obszarze Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego dążymy jedynie do utrzymania istniejącego udziału dębów w</p>	Zapisy pozostają bez zmian.

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>stwierdzono występowania jelonka rogacza na gruntach Skarbu Państwa będących w zarządzie Nadleśnictwa Tomaszów. W takiej sytuacji gatunek ten nie może być traktowany jako przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego i nie mogą być określone zadania ochronne w odniesieniu do tego gatunku”.</p> <p><i>PTL wskazuje ponadto:</i></p> <p>„Należy podkreślić, że dąb jest cenną domieszką, pełniącą w drzewostanach bukowych ważną rolę pod względem biocenotycznym i pielęgnacyjnym oraz poprawiającym warunki siedliskowe, ale w naturalnych zbiorowiskach bukowych występująca w niewielkiej ilości. W naturze najczęściej przegrywa on konkurencję z bukiem, a jego ochrona wiąże się z koniecznością usuwania fragmentów buczyn.</p> <p>Dodatkowo pozostawianie wszystkiego martwego drewna tego gatunku jest sprzeczne z zapisami Instrukcji Ochrony Lasu, a powstałe tak warunki sprzyjają rozwojowi szkodników dębowych (opiętka).</p> <p>Biorąc pod uwagę biologię jelonka rogacza, brak stwierdzonych miejsc jego występowania na przedmiotowym obszarze oraz specyfikę pielęgnowania dęba wśród buczyn, będących tutaj głównym celem ochrony, nie ma uzasadnienia zastosowanie proponowanych sposobów ochrony”.</p>		<p>drzewostanie w dwóch ww. wydzieleniach leśnych, w tym jednym obejmującym rezerwat przyrody. Jest to powierzchnia ok. 6 ha.</p> <p>Wykonawca powołuje się na dwa opracowania:</p> <p>1. Stachyra P., Michalczyk W., Marczakowski P. 2007. Raport z wykonania inwentaryzacji siedlisk nieleśnych oraz wybranych gatunków roślin i zwierząt występujących na terenie Nadleśnictwa Tomaszów w roku 2007. Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Zamojskie Towarzystwo Przyrodnicze, Zamość.</p> <p>2. Stachyra P., 2009. Raport z wykonania prac związanych z projektem utworzenia nowych specjalnych obszarów ochrony siedlisk sieci Natura 2000 w województwie lubelskim. Opracowania te stały się podstawą wpisania gatunku do SDF. Brak ujęcia gatunku w inwentaryzacji Nadleśnictwa Tomaszów z 2007 r. nie jest więc podstawą do jego wykreślenia z SDF. Dla gatunku zaplanowano w ramach pzo dodatkowe badania i dopiero one wykażą czy jest podstawa usunięcia gatunku z listy przedmiotów ochrony obszaru. Badania te byłyby niecelowe gdyby wcześniej doszło do zniszczenia części zajmowanego przez niego siedliska i znaczącego pogorszenia stanu ochrony. Zapis więc służy zachowaniu cech siedliska do czasu aż status tego gatunku w obszarze zostanie wyjaśniony.</p> <p>Odnosząc się do uwagi Polskiego Towarzystwa Leśnego należy wskazać, że zarówno w oddz. 372l (rezerwat przyrody), jak też w 372g nie występują drzewostany bukowe, lecz jodłowo-dębowe (372l) i dębowo- sosnowo-jodłowe (372g). Buk tam ma tam charakter domieszki, nie zaś dąb. Nie wykazano stamtąd siedlisk przyrodniczych, niemniej wysokość n.p.m. (260 m n.p.m.) i skład drzewostanu przemawia raczej za grądem subkontynentalnym, nie buczyną. Dla grądu dąb jest jednym z podstawowych elementów, nie może tu więc być mowy o wycinaniu buczyn</p>	

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
			<p>czy problemie konkurencji z gatunkiem, który w tamtejszych drzewostanach powinien pełnić co najwyżej domieszkową rolę. Co więcej nie mówi się tu o odnawianiu drzewostanu lecz o zachowaniu fragmentu drzewostanu istniejącego.</p> <p>Kwestionowany zapis mówi o pozostawieniu wszystkich dębów w oddz. 372g, gdyż jak wynika z opisu taksacyjnego stanowią one zaledwie około 20% drzewostanu. Z uwagi na ich wiek (82 lata), raczej nie powinno w ciągu najbliższych lat nastąpić masowe wydzielanie martwego drewna tego gatunku w ilości, który mógłby zagrozić trwałości drzewostanu. W rezerwacie przyrody gospodarka leśna nie jest regulowana planem urzędzenia lasu. Ponadto należy wskazać że drzewostan leży przy granicy państwowej, na skraju izolowanego kompleksu leśnego, zaś w drzewostanach sąsiednich dąb ma niewielki udział. Największy udział ma w drzewostanach rezerwatu „Jalinka”.</p>	
17.	<p>Uwaga do załącznika nr 5 (<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne</i>)</p> <p>„W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 należy usunąć następujący zapis dotyczący ochrony mopka (1308) i nocka dużego (1324):</p> <p><i>„Utrzymanie lub powiększenie obecnego arealu i zwartości terenów leśnych obszaru Natura 2000, poprawa jakości żerowisk</i></p> <p><i>W gospodarce leśnej należy dążyć do:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - uzyskania jak największej powierzchni drzewostanów liściastych (na odpowiednich siedliskach), - zwiększenia powierzchni drzewostanów o złożonej strukturze wiekowej i przestrzennej. ” 	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie</p>	<p>Odpowiedzi udzielono w pkt. 8</p> <p>Ponadto należy wskazać, że działanie w pełni wpisuje się w racjonalną gospodarkę leśną i nie niesie obstrzeżeń – zapis wskazuje jedynie co jest istotne dla nietoperzy. Niezrozumiały jest więc cel jego kwestionowania.</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne nie precyzuje dlaczego, ani w jaki sposób działania prowadzone obecnie przez Nadleśnictwo Tomaszów powinny wpłynąć na zmianę zapisu. Można jednak wnosić ze zgłoszonej uwagi, że kwestionuje działanie, o którym mówi, że jest realizowane przez zarządzającego gruntem. Trudno w tej argumentacji znaleźć podstawę merytoryczną do usunięcia zapisu.</p>	Zapisy pozostają bez zmian.

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>Jako obszar wdrażania tego działania ochronnego zostały wskazane wszystkie tereny leśne obszaru Natura 2000. Tymczasem, zgodnie z przepisami art. 28, ust. 10, pkt. 4 ustawy o ochronie przyrody plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 powinien zawierać określenie działań ochronnych dotyczących wyłącznie ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt oraz <u>ich siedlisk</u> będących przedmiotami ochrony. Z kolei art. 5, pkt. 18 definiuje pojęcie siedliska roślin i zwierząt. Jest nim <u>obszar występowania</u> roślin lub zwierząt w ciągu całego życia lub dowolnym stadium ich rozwoju.</p> <p>Zaprojektowanie działania ochronnego w odniesieniu <u>do wszystkich terenów leśnych obszaru Natura 2000</u> wykracza poza dopuszczalny zakres planu zadań ochronnych określony we wskazanych powyżej przepisach i z tego powodu działanie to powinno być usunięte z projektu zadań ochronnych”.</p> <p><i>PTL wskazuje ponadto:</i></p> <p>„Proponowany zapis dotyczący ochronnych nietoperzy nie uwzględnia także działań prowadzonych w tym zakresie przez Nadleśnictwo Tomaszów, wynikających min. z Instrukcji Ochrony Lasu tom I (Warszawa, 2012r)”.</p>	<p>Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>		
18.	<p>Uwaga do załącznika nr 5 (<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne</i>)</p> <p>„W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 należy usunąć następujący zapis dotyczący ochrony mopka (1308) i nocka dużego (1324): <i>Utrzymanie zadrzewień w bezpośrednim otoczeniu</i></p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo</p>	<p>Odpowiedzi udzielono w pkt. 4 i 11.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p><i>schronów umożliwiających swobodny dolet nietoperzy do miejsc zimowania i rojenia. W obrębie wyznaczonych stref należy dążyć do utrzymania pełnej zwartości koron drzew</i></p> <p>RDLP w Lublinie nie widzi uzasadnienia merytorycznego do wprowadzenia zapisu o konieczności utrzymania pełnej zwartości koron w obrębie otoczenia schronów. Zwarte zadrzewienie na pewno nie zapewni swobodnego doletu nietoperzy”.</p>	<p>Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>		
19.	<p>Uwaga do załącznika nr 5 (<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne</i>)</p> <p>„W załączniku nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 należy usunąć wymienione poniżej działania ochronne dotyczące ochrony wilka (1352) i rysia euroazjatyckiego (1361):</p> <p>1) <i>"Zabezpieczenie jakości siedliska - utrzymanie w skali obszaru różnicowanej struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanów"</i></p> <p>2) <i>"Zabezpieczanie potencjalnych miejsc rozrodu - pozostawianie w obrębie głębokich, zalesionych parowów złomowisk, gałęzi i wykrotów dla zapewnienia bezpiecznych miejsc dla wychowu młodych oraz ukrycia się dużych drapieżników; w przypadku drzewostanów sosnowych dopuszczalne jest usuwanie wywrotów i gałęzi</i></p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd</p>	<p>Uwaga jest niezrozumiała – skoro środowiskiem życia obu tych gatunków (przedmiotów ochrony obszaru) są lasy to wskazane w zarządzeniu obszary wdrażania dotyczą ich siedlisk, a więc są w pełni uzasadnione i zgodne z zapisami przytoczonej ustawy. Wnioskodawca nie przedstawił racjonalnego uzasadnienia z jakiego powodu zapis ten wykracza poza zakres planu zadań ochronnych, natomiast przywołanie argumentu o siedliskach potencjalnych miałyby podstawę tylko wówczas gdyby gatunek w obszarze nie występował, lub był ściśle przywiązany do jednego miejsca i całkowicie pozbawiony możliwości zasiedlenia terenów sąsiednich. W przypadku wilka i rysia oczywistym jest, że taka sytuacja nie ma miejsca. Słowo „potencjalny” oznacza tu tereny preferowane przez gatunek i nie ma nic wspólnego z „siedliskami potencjalnymi”, w interpretacji przytoczonej przez wnioskodawcę.</p> <p>Warto podkreślić, że wilk i ryś bez wątpienia występują w obszarze, znajdują tu pożywienie i schronienie, rozmnażają się. Ponieważ poszczególne osobniki bądź ich grupy mają bardzo duże arealy występowania i swobodnie</p>	Zapisy pozostają bez zmian.

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p><i>sosnowych, w sytuacji zagrożenia zdrowotności drzewostanów w obrębie obszaru Natura 2000 (zagrożenia gradacjami owadzimi)</i>"</p> <p>Jako obszar wdrażania pierwszego działania ochronnego zostały wskazane wszystkie tereny leśne obszaru Natura 2000, zaś drugiego działania ochronnego - "parowy w obrębie terenów leśnych obszaru Natura 2000".</p> <p>Tymczasem, zgodnie z przepisami art. 28, ust. 10, pkt. 4 ustawy o ochronie przyrody plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 powinien zawierać określenie działań ochronnych dotyczących wyłącznie ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk będących przedmiotami ochrony. Z kolei art. 5, pkt. 18 definiuje pojęcie siedliska roślin i zwierząt. Jest nim <u>obszar występowania</u> roślin lub zwierząt w ciągu całego życia lub dowolnym stadium ich rozwoju.</p> <p>Zaprojektowanie działania ochronnego w odniesieniu do <u>wszystkich terenów leśnych obszaru Natura 2000 lub potencjalnych siedlisk gatunku</u> wykracza poza dopuszczalny zakres planu ochronnych określony we wskazanych powyżej przepisach i z tego powodu działanie to powinno być usunięte z projektu zadań ochronnych".</p>	<p>Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>	<p>przemieszczają się na duże odległości, trudno podzielić obszar Natura 2000 na części gdzie wilk i ryś występuje oraz gdzie ich brak. Dlatego zabiegi określono w stosunku do wszystkich terenów leśnych w obszarze.</p> <p>Kolejną kwestią są miejsca rozrodu – nie jest dokładnie poznana liczba i jakość takich miejsc w obszarze. Jest to problem znacznie szerszy - w województwie podkarpackim nie utworzono dotąd ani jednej strefy ochronnej miejsca rozrodu dla wilka mimo ocenianej, również przez PGL LP, na kilkaset osobników populacji tego gatunku. Strefy ochronne gawrowania niedźwiedzia tworzone były tylko dzięki badaniom telemetrycznym. Nie jest również bliżej poznana jakość miejsc rozrodu wilka w obszarze, który jako siedlisko wilka nie jest duży a ponadto poddany antropopresji wynikającej z sieci dróg. Dlatego zapisano zadanie ochronne wskazujące na konieczność zabezpieczania preferowanych miejsc rozrodu poprawiając tym samym warunki siedliskowe.</p>	
20.	<p>Uwaga do załącznika nr 3 (<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne</i>)</p> <p>„W załączniku nr 3 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093, w kolumnie pt. "Opis zagrożenia" należy zmodyfikować zapis zagrożenia: „<i>B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew</i>”; dotyczącego przedmiotów ochrony - 9130 żyzne buczyny, 9170 grąd środkowoeuropejski i</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo Tomaszów;</p>	<p>Przytoczony argument pozwala na ujęcie zagrożenia jako potencjalnego (tak jak jest obecnie) nie zaś na jego usunięcie z dokumentu lub wskazanie, że nie dotyczy gruntów w zarządzie Lasów Państwowych. Obowiązujące wytyczne mogą się zmieniać, natomiast pzo, niezależnie od tych zmian powinien wskazywać jakie działania powodują zagrożenia dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000. Ponadto Instrukcja Ochrony Lasu nie wskazuje choćby minimalnej ilości takich drzew jaka powinna być obecna w drzewostanie, są one też z różnych względów usuwane. Brak więc podstaw by całkowicie wykluczyć możliwość pojawienia się tego zagrożenia na gruntach w zarządzie Lasów Państwowych.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>subkontynentalny, 91E0 łągi wierzbowe, topolowe olszowe jesionowe, 1083 jelonek rogacz, 1308 mopek zachodni, 1323 nocek bechsteina oraz 1324 nocek duży. Zapis ten nie jest uzasadniony w odniesieniu do gospodarki leśnej prowadzonej przez Lasy Państwowe. Zasady ochrony różnorodności biologicznej w Lasach Państwowych (Instrukcja Ochrony Lasu) nakazują pozostawianie drzew biocenotycznych do ich biologicznej śmierci i naturalnego rozkładu. Jako drzewa biocenotyczne uznaje się między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - żywe i martwe drzewa, miejscowo spróchniałe oraz drzewa z owocnikami grzybów (hubami), - drzewa dziuplaste, - drzewa o nietypowym pokroju i z nietypowymi formami morfologicznymi, - przestoje; drzewa i grupy drzew pozostawione do ich naturalnej śmierci i rozkładu, - drzewa będące siedliskiem chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt, - drzewa wyraźnie wyróżniające się wiekiem lub rozmiarami w stosunku do innych drzew. <p>Należy zmodyfikować zapis dotyczący zagrożenia B02.04 zaznaczając, że nie dotyczy on lasów w zarządzie PGL Lasy Państwowe”.</p>	<p>pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>		
21.	<p>Uwaga do załącznika nr 3 (<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne</i>)</p> <p>„W załączniku nr 3 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093, w kolumnie pt. "Opis zagrożenia" należy zmodyfikować zapis</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p>	<p>Uwagę uwzględniono dla siedlisk przyrodniczych. W przypadku nietoperzy zapis pozostawiono. Odpowiedź zawarto w pkt. 11.</p> <p>W przypadku nietoperzy szczegółowo doprecyzowano zagrożenie, nie ma tu więc zastosowania argument przytoczony przez wnioskodawców. Wylesienia, czy fragmentacja terenów leśnych może nastąpić również w wyniku czynników nie związanych z gospodarką leśną.</p>	<p>Zagrożenie usunięto przy siedliskach przyrodniczych..</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p>zagrożenia: „B03 Eksploatacja lasu bez odnowienia czy naturalnego odrastania”, dotyczącego przedmiotów ochrony - 9130 żyzne buczyny, 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, 91E0 łągi wierzbowe, topolowe olszowe jesionowe, 1308 mopek zachodni, 1323 nocek bechsteina oraz 1324 nocek duży. Zapis ten nie jest uzasadnione w odniesieniu do gospodarki leśnej prowadzonej przez Lasy Państwowe.</p> <p>W ustawie o lasach jako jeden z celów trwale zrównoważonej gospodarki leśnej określono: "zachowanie lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą".</p> <p>Z kolei zapisy art. 13, ust. 1 ustawy o lasach nakładają obowiązek trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania, między innymi poprzez ponowne wprowadzanie roślinności leśnej (upraw leśnych) w lasach w okresie do 5 lat od usunięcia drzewostanu.</p> <p>Należy znodyfikować zapis dotyczący zagrożenia B03 zaznaczając, że nie dotyczy on lasów w zarządzie PGL Lasy Państwowe”.</p> <p><i>PTL wskazuje ponadto:</i></p> <p>„Ponadto jest to zapis sprzeczny z założeniami przedstawionymi w punkcie 2 niniejszego pisma, a nawiązującymi do załącznika nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093 i w zakresie ochrony siedliska przyrodniczego 9130 żyzne buczyny” [odniesienie do pkt. 13 niniejszej tabeli]</p>	<p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>		

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
22.	<p>Uwaga do załącznika nr 3 (<i>zapis przytoczono za RDLP w Lublinie, uwagi pozostałych podmiotów są zbliżone lub identyczne</i>)</p> <p>„W załączniku nr 3 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093, w kolumnie pt. "Opis zagrożenia" należy zmodyfikować zapis zagrożenia: „<i>B02.01.01 Wprowadzanie gatunków obcych ekologicznie dla siedliska</i>”, dotyczącego przedmiotów ochrony - 9130 żyzne buczyny, 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny oraz 91E0 łągi wierzbowe, topolowe olszowe jesionowe.</p> <p>W trakcie opracowywania projektów planów urzędzenia lasu, dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych, będących przedmiotami ochrony w obszarach Natura 2000 są określane odrębne składy gatunkowe drzewostanu w oparciu o opracowanie pt. "Regionalne optymalne składy gatunkowe drzewostanów w typach siedliskowych lasów i zespołach leśnych" (J.M. Matuszkiewicz, Warszawa 2007). Odpowiednie zapisy są zamieszczane w Programach Ochrony Przyrody PUL, w rozdziale pt. "Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego, regulacji użytkowania zasobów oraz wykonywania prac leśnych". Po zatwierdzeniu PUL zapisy te są obowiązujące przy wykonywaniu zadań z zakresu odnowienia lasu na siedliskach przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w obszarach Natura 2000. W takiej sytuacji nie ma zagrożenia zniekształcenia zróżnicowania siedliska przyrodniczego poprzez wprowadzanie gatunków obcych ekologicznie.</p> <p>Należy zmodyfikować zapis dotyczący zagrożenia B02.01.01 zaznaczając, że nie dotyczy on lasów w zarządzie PGL Lasy Państwowe”.</p>	<p>Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie; pismo z dnia 30.05.2014 r.; zn. spr.: ZO-7327-19/2013</p> <p>Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14</p> <p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>	Uwagę uwzględniono	Zagrożenie usunięto.

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	<p><i>PTL wskazuje ponadto:</i></p> <p>„Gospodarka leśna prowadzona od wielu lat na tym terenie, skierowana jest na przebudowę drzewostanów, w kierunku maksymalnego dostosowania ich składu do warunków siedliskowych. Ze względu na zróżnicowany charakter procesów glebotwórczych powstały tutaj warunki sprzyjające występowaniu prawie wszystkich lasotwórczych gatunków drzew (prócz sosny limby). Mozaika siedlisk Roztocza sprawia, że na niewielkiej przestrzeni występują zbiorowiska roślinne o bardzo zróżnicowanym charakterze poczynając od grądów i buczyn, po bory jodłowe i sosnowe, od zbiorowisk suchych po łągi. Te aspekty brane są pod szczególną uwagę w trakcie opracowywania projektów planów urządzenia lasu, dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych, będących przedmiotami ochrony w obszarach Natura 2000, gdzie są określane odrębne składy gatunkowe drzewostanu w oparciu o opracowanie pl. "Regionalne optymalne składy gatunkowe drzewostanów w typach siedliskowych lasów i zespołach leśnych" (J.M. Matuszkiewicz, Warszawa 2007). Odpowiednie zapisy są zamieszczane w Programach Ochrony Przyrody PUL, w rozdziale pl. "Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego, regulacji użytkowania zasobów oraz wykonywania prac leśnych". Po zatwierdzeniu PUL zapisy te są obowiązujące przy wykonywaniu zadań z zakresu odnowienia lasu na siedliskach przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w obszarach Natura 2000.</p> <p>Ponadto, zgodnie z zapisami Ustawy o leśnym materiale rozmnożeniowym z dnia 7 czerwca 2001 r. i będącej jej efektem regionalizacji przyrodniczo leśnej, na terenie Nadleśnictwa Tomaszów nie wprowadza się gatunków obcych a wprowadzanie gatunków rodzimych możliwe jest</p>			

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
	tylko w obrębie właściwego regionu pochodzenia. W takiej sytuacji nie ma zagrożenia zniekształcenia siedliska przyrodniczego poprzez wprowadzanie gatunków obcych ekologicznie i należy zmodyfikować zapis dotyczący zagrożenia 802.01.01 zaznaczając, że nie dotyczy on lasów w zarządzie PGL Lasy Państwowe”.			
23.	<p>Ogólna uwaga do dokumentu</p> <p>„W PZO na str. 54 znajduje się zapis dotyczący zagrożeń dla gatunku chrząszcza jelonka rogacza: <i>„Wśród zagrożeń w skali kraju należy wymienić przede wszystkim pogarszanie się warunków świetlnych na stanowiskach jego występowania, wynikające z zarastania dolnej warstwy drzewostanu. Ocienienie gleby pogarsza warunki siedliskowe niezbędne dla bytowania jelonka. Zarastanie dolnej warstwy drzewostanu przez gatunki szybko rosnące (grab, klon, leszczyna itp.) prowadzi do „grądowienia” dębów. Niekorzystnie na występowanie jelonka wpływa także słaba kondycja drzewostanów, w których występuje zbyt mały udział dębów. Gatunkowi zagraża również gospodarka leśna prowadzona w sposób nie uwzględniający konieczności występowania drzewostanów dębowych o określonych cechach - zbyt duże powierzchnie wylesień, zakładanie upraw jednowiekowych”.</i></p> <p>Nadleśnictwo wnioskuję o usunięcie tego zapisu.</p> <p>Plan Zadań Ochronnych sporządzany jest dla konkretnego obszaru, w tym wypadku dla "Uroczysk Roztocza Wschodniego". W naszym przekonaniu zapis odnośnie nieprawidłowo prowadzonej gospodarki leśnej w Nadleśnictwie Tomaszów stanowiącej zagrożenie dla populacji tego gatunku nie jest w żaden sposób uzasadniony zwłaszcza, że miejscem potencjalnego występowania tego bezkręgowca jest rezerwat przyrody "Jalinka" gdzie nie prowadzi się gospodarki leśnej”.</p>	Nadleśnictwo Tomaszów; pismo z dnia 02.06.2014 r.; zn. spr.: ZG-732-14/14	<p>W przytoczonym w fragmencie autorzy wskazują na zagrożenia w skali kraju – brak tu bezpośredniego odniesienia do Nadleśnictwa Tomaszów.</p> <p>Miejsce występowania tego gatunku określone w zarządzeniu to nie tylko rezerwat „Jalinka” ale również jego sąsiedztwo – południowa część oddziału 372g Nadleśnictwa Tomaszów.</p>	Zapisy pozostają bez zmian.

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
24.	<p>Ogólna uwaga do dokumentu</p> <p>„W projekcie zadań ochronnych przedmiotowego obszaru Natura 2000 nie uwzględniono istotnych szczegółowych wytycznych i obowiązków min., jakie nałożone zostały na Nadleśnictwo Tomaszów w Planie Urządzenia Lasu na lata 2010-2019, zatwierdzonym Decyzją Ministra Środowiska nr DL-lpn-611-63/31743/11/JŁ z dnia 13.07.2011 r. oraz wynikających z przepisów branżowych: Instrukcji ochrony lasu, Zasad hodowli lasu. Pominięty został również fakt i zakres działań realizowanych przez Nadleśnictwo Tomaszów w ramach ogólnopolskiego "Programu zachowania leśnych zasobów genowych i hodowli selekcyjnej drzew w Polsce na lata 2011-2035". Nie uwzględniono również obowiązków i rozmiaru prac nałożonych na zarządcę terenów leśnych Ustawą o leśnym materiale rozmnożeniowym z dnia 7 czerwca 2001 r. (Dz. U. z 2001 r. Nr. 73 poz. 761 z póź. zm.)”.</p>	<p>Polskie Towarzystwo Leśne, Zarząd Oddziału PTL w Lublinie; pismo z dnia 04.06. 2014 r., zn. spr.: Ldz. 4/2014</p>	<p>Wnioskodawca nie wskazuje w jaki sposób owe wytyczne miałyby wpłynąć na zapisy pzo, w związku z tym nie sposób odnieść do uwagi. Należy wskazać ponadto, że pzo opracowuje się na okres 10 lat nie zaś na okres, w jakim obowiązuje pul dla jednego z nadleśnictw położonych w granicach obszaru Natura 2000.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>
25.	<p>Uwaga do załącznika nr 3</p> <p>„Co z ewentualnymi szkodami powodowanymi przez wilki w stadach hodowlanych?”</p>	<p>Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.</p>	<p>Zgodnie z danymi posiadanymi przez RDOŚ w Rzeszowie i RDOŚ w Lublinie nie odnotowano tu tego rodzaju szkód. Hodowla owiec jest na tym terenie zjawiskiem marginalnym. Zgodnie z obowiązującymi przepisami w przypadku wyrządzenia szkód zostaną oszacowane straty i wypłacone odszkodowania. W razie konieczności jest możliwość dostarczenia zabezpieczeń dla zwierząt hodowlanych (pastuchy elektryczne).</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>
26.	<p>Uwaga do załącznika nr 3</p> <p>„A co z ewentualnymi szkodami powodowanymi przez rysie w stadach hodowlanych?”</p>	<p>Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.</p>	<p>Z uwagi na liczebność rysia w obszarze, słabą dostępność tego rodzaju zwierzyny oraz fakt, iż ryś niezwykle rzadko zabija zwierzęta hodowlane, w obszarze tego typu zagrożenie praktycznie nie istnieje. Nie było również odnotowane. W całym województwie podkarpackim ryś wyrządził od 1999 r. do tej pory zaledwie 5 szkód. Żadna z nich nie dotyczyła obszaru.</p>	<p>Zapisy pozostają bez zmian.</p>

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
27.	Uwaga do załącznika nr 4 – jelonek rogacz, zapis: „utrzymanie potencjalnego siedliska” „Cel mało konkretny. Czy jeden dąb to już jest osiągnięty cel?”	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Uwagę uwzględniono.	Zapis: <i>utrzymanie potencjalnego siedliska zmieniono na: utrzymanie aktualnych zasobów drzewnych dębu (drzew żywych oraz martwego drewna) w obrębie siedliska gatunku.</i>
28.	Uwaga do załącznika nr 4 – mopek zachodni, zapis: „zwiększenie ilości mikrosiedlisk” „Cel mało konkretny”.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Na potrzeby sporządzenia pzo nie policzono ilości pustaków, które planuje się zamontować we wskazanych schronach, więc podanie konkretnej wartości nie jest możliwe. W dokumencie zawarto cel, określono działania ochronne, jednak doprecyzowanie szczegółów będzie elementem realizacji działania, jak to zostało zapisane. Nie jest więc możliwe, ani tym bardziej celowe (pobieżna analiza może być obciążona dużym błędem) doprecyzowanie wskazanego zapisu.	Zapisy pozostają bez zmian.
29.	Uwaga do załącznika nr 4 – nocek Bechsteina, zapis: uzupełnienie wiedzy o gatunku „I co dalej? Cel mało ambitny jak na okres 10lat.”	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Uwagę uwzględniono – zapis uzupełniono.	Dodano zapis: <i>Cele zostaną doprecyzowane po uzupełnieniu stanu wiedzy o gatunku.</i>
30.	Uwaga do załącznika nr 5 – mopek zachodni i nocek późny oraz wilk i ryś. Wskazanie aby wyraźnie zaznaczyć wspólne działania dla tych gatunków.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Uwagę uwzględniono.	Przy działaniach wspólnych wpisano oba gatunki.
31.	Uwaga do załącznika nr 5 – wilk i ryś. Wskazanie że zapis: „utrzymanie w skali obszaru zróżnicowanej struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanów” jest celem nie działaniem ochronnym, które należy doprecyzować.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska;	Z uwagi iż doprecyzowanie działania wiązałoby się określeniem szeregu szczegółowych wskazań do gospodarki leśnej (m.in. rodzaju rębni, okresu odnowienia, wieku rębności itp.) zadanie wykreślono. W ocenie tut. Organu dla	Zadanie wykreślono.

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
		mail z 04.06.2014 r.	wskazanych gatunków, z uwagi iż nie mają one w tym względzie szczegółowych, dobrze zdefiniowanych predyspozycji, zapis był właściwy. Sposób kształtowania zróżnicowanej struktury wiekowej i gatunkowej w tym wypadku powinien określić pul.	
32.	Uwaga do załącznika nr 5 – wilk i ryś. Wskazanie że należy rozwinąć skrót „LRH”.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Uwagę uwzględniono	Skrót: <i>LRH</i> zastąpiono zapisem: <i>Łowiecki Region Hodowlany</i>
33.	Uwaga do załącznika nr 5 – nocek Bechsteina, działanie dotyczące monitoringu. „Chyba rokrocznie? Zaproponowane terminy nie są zgodne z metodyką ani nie mają sensu”.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Przyjęte rozwiązania mają głębokie uzasadnienie merytoryczne z uwagi na zakres prac dotyczących oceny stanu siedliska gatunku na stanowiskach letnich (tylko na takich może występować w obszarze). W ocenie tut. Organu zupełnie bezzasadna jest coroczna analiza pul pod kątem arealu starodrzewów i powierzchni zajmowanych przez drzewostany liściaste i iglaste lub powierzchni i liczby zbiorników wodnych, jak również liczenie określonych metodyką GIOŚ wartości na kilkudziesięciu wybranych losowo powierzchniach. Parametry te nie zmieniają się istotnie we wskazanej jednostce czasu, mogą być możliwe do uchwycenia co najwyżej w odstępach 5 lub 10 lat. Z uwagi iż gatunku nie stwierdzono w obszarze w trakcie prac nad pzo, a pierwsze lata obowiązywania pzo będą służyły ustaleniu czy powinien być przedmiotem ochrony, optymalnym okresem przeprowadzenia pełnego monitoringu jest druga połowa okresu obowiązywania planu. Nie jest celowe przeprowadzanie kosztownych badań w sytuacji gdy nie wiadomo czy gatunek powinien być przedmiotem ochrony w obszarze. Należy też wskazać, że metodyka GIOŚ nie precyzuje w jakim odstępie czasowym należy wykonywać badania stanowisk letnich gatunku.	Zapisy pozostają bez zmian.

Lp. (pkt)	Uwagi i wnioski	Podmiot zgłaszający	Odpowiedź	Sposób uwzględnienia uwagi w treści zarządzenia
34.	Uwaga do załącznika nr 5 – wilk i ryś, działania dotyczące monitoringu. Wskazanie, że należy podać terminy.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Brak doprecyzowania terminów oznacza, że należy przyjąć terminy podane w metodyce GIOŚ	
35.	Uwaga do załącznika nr 5 – prace inwentaryzacyjne dla siedlisk 9130, 9170, 91E0. Wskazanie na konieczność doprecyzowania zapisu: „1-5 rok obowiązywania planu”	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Uwagę uwzględniono. Zapis oznacza, że inwentaryzację należy wykonać w dowolnym roku, w trakcie pierwszych pięciu lat obowiązywania planu.	Zakwestionowany zapis zmieniono na: <i>w pierwszej połowie okresu obowiązywania planu.</i>
36.	Uwaga do załącznika nr 6 i uzasadnienia – dodać kod w nazwie obszaru. Do uzasadnienia zgłoszono też kilka uwag interpunkcyjnych i stylistycznych.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; mail z 04.06.2014 r.	Uwagi uwzględniono.	Do nazwy obszaru dodano kod. We wskazanych miejscach skorygowano styl i interpunkcję.

12. Literatura

Buchholz L. 2012. Zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*. W: Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Część II. GIOŚ, Warszawa, s: 419-446.

Bunalski M. 2012. Jelonek rogacz *Lucanus cervus*. W: Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Część II. GIOŚ, Warszawa, s: 328-348.

Ciechanowski M. 2012. Nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii*. W: Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Część III. GIOŚ, Warszawa, s: 634-666.

Ciechanowski M., Piksa K. 2004. *Myotis bechsteinii* (Kuhl, 1819). W: Adamski, P., Bartel, R., Bereszyński, A., Kepel, A., Witkowski, Z., (red.). Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny. Ministerstwo Ochrony Środowiska, Warszawa. T. 6. s: 357-362.

Dzięciołowski R. 2004. *Castor fiber* (L., 1758). W: Adamski, P., Bartel, R., Bereszyński, A., Kepel, A., Witkowski, Z., (red.). Gatunki zwierząt (z

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W KRAKOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

wyjątkiem ptaków). Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny. Ministerstwo Ochrony Środowiska, Warszawa. T. 6. s: 457-462.

Głowaciński Z. 1992 (red.). Polska czerwona księga zwierząt. PWRiL, Warszawa.

Gottfried I. 2012. Mopek *Barbastella barbastellus*. W: Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Część III. GIOŚ, Warszawa, s: 604-633.

IUCN Red List of Threatened Species. Version 2010.4. www.iucnredlist.org

Jędrzejewski W. 2009. Sieć korytarzy ekologicznych łączących obszary chronione w Polsce. W: Jędrzejewski W., Ławereeszuk D. (red.). Konferencja międzynarodowa „Wdrażanie koncepcji korytarzy ekologicznych w Polsce”. Zakład Badania Ssaków Polskiej Akademii Nauk, Białowieża, 20 – 22 XI 2008 r.

Jędrzejewski W., Bereszyński A. 2004. *Canis lupus* L., 1758 Wilk. W: Adamski, P., Bartel, R., Bereszyński, A., Kepel, A., Witkowski, Z., (red.). Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny. Ministerstwo Ochrony Środowiska, Warszawa. T. 6. s: 386-394.

Jędrzejewski W., Borowik T., Nowak S. 2010. Wilk *Canis lupus*. W: Makomaska-Juchiewicz M. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Część I. GIOŚ, Warszawa, s: 297-318.

Jędrzejewski W., Borowik T., Nowak S. 2010. Ryś euroazjatycki *Lynx lynx*. W: Makomaska-Juchiewicz M. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Część I. GIOŚ, Warszawa, s: 246-366.

Kepel A. 2010. Nocek duży *Myotis myotis*. W: Makomaska-Juchiewicz M. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Część I. GIOŚ, Warszawa, s: 220-257.

Kondracki J. 2011. Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Kowalski M., Wojtowicz B. 2004. *Myotis myotis* (Borkhausen, 1797) Nocek duży. W: Adamski, P., Bartel, R., Bereszyński, A., Kepel, A., Witkowski, Z., (red.). Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny. Ministerstwo Ochrony Środowiska, Warszawa. T. 6. s: 363-367.

Kubisz D. 2004. *Cucujus cinnaberinus* (Scopoli, 1763). W: Adamski, P., Bartel, R., Bereszyński, A., Kepel, A., Witkowski, Z., (red.). Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny. Ministerstwo Ochrony Środowiska, Warszawa. T. 6. s: 88-90.

Kubisz D. 2004. *Lucanus cervus* (Linnaeus, 1758). W: Adamski, P., Bartel, R., Bereszyński, A., Kepel, A., Witkowski, Z., (red.). Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny. Ministerstwo Ochrony Środowiska, Warszawa. T. 6. s: 102-105.

Lesiński G., Kowalski M. 2004. *Barbastella barbastellus* (Schreber, 1774) Mopek. W: Adamski, P., Bartel, R., Bereszyński, A., Kepel, A., Witkowski, Z., (red.). Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny. Ministerstwo Ochrony Środowiska, Warszawa. T. 6. s: 381-385.

Matuszkiewicz W. 2008. Regionalizacja geobotaniczna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- Mazgajska J., Rybacki M. 2012. Kumak nizinny *Bombina bombina*. W: Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Część III. GIOŚ, Warszawa, s: 346-365.
- Okarma H., Olszańska A. 2004. *Lynx lynx* (L., 1758) Rys euroazjatycki. W: Adamski, P., Bartel, R., Bereszyński, A., Kepel, A., Witkowski, Z., (red.). Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny. Ministerstwo Ochrony Środowiska, Warszawa. T. 6. s: 395-399.
- Okarma H., Schmidt K. 2013. Rys (euroazjatycki). Biblioteka Przyrodniczo-Łowiecka. Kraków, ss. 143.
- Pabijan M. 2010. Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*. W: Makomaska-Juchiewicz M. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Część I. GIOŚ, Warszawa, s: 195-219.
- Piskorski M., Urban M., 2003: Nietoperze Południoworoztoczańskiego parku Krajobrazowego. W: Nietoperze. Tom IV, zeszyt 1.
- Rogała D., Marcela A. (red.). 2012. Obszary Natura 2000 na Podkarpaciu. RDOŚ, Rzeszów.
- Sachanowicz K., Ciechanowski M., 2008 Nietoperze Polski, Multico Warszawa s. 21-25.
- Sikora S. 2004. *Lutra lutra* (L., 1758). W: Adamski, P., Bartel, R., Bereszyński, A., Kepel, A., Witkowski, Z., (red.). Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny. Ministerstwo Ochrony Środowiska, Warszawa. T. 6. s: 412-416.
- Stachyra P., Michalczuk W., Marczakowski P. 2007. Raport z wykonania inwentaryzacji siedlisk nieleśnych oraz wybranych gatunków roślin i zwierząt występujących na terenie Nadleśnictwa Tomaszów w roku 2007. Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Zamojskie Towarzystwo Przyrodnicze, Zamość.
- Stachyra P., 2009. Raport z wykonania prac związanych z projektem utworzenia nowych specjalnych obszarów ochrony siedlisk sieci Natura 2000 w województwie lubelskim.
- Szkuclarek R., Paszkiewicz R. 2012: Metodyka monitoringu nietoperzy w schronieniach zimowych. W: Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Część III. GIOŚ, Warszawa, s: 589-748.
- Szymura J. 2004. *Bombina bombina* (Linnaeus, 1761). W: Adamski, P., Bartel, R., Bereszyński, A., Kepel, A., Witkowski, Z., (red.). Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny. Ministerstwo Ochrony Środowiska, Warszawa. T. 6. s: 298-302.
- Zieliński P. 2004. *Triturus cristatus* (Laurenti, 1768). W: Adamski, P., Bartel, R., Bereszyński, A., Kepel, A., Witkowski, Z., (red.). Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny. Ministerstwo Ochrony Środowiska, Warszawa. T. 6. s: 289-293.

